

**T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

**YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN
ÖĞRENCİLERİN DERSHANELERDE ALDIKLARI EĞİTİMİN
YETERLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: KARS
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat KORUCUK

**Tez Yöneticisi
Yrd. Doç. Dr. İkrım ÇİNAR**

KARS, 2011

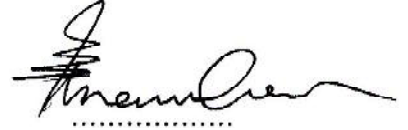
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Murat KORUCUK'a ait "Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: Kars Örneği" konulu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak oy *birliği*..... ile kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesinin Unvanı, Adı ve Soyadı

İmza

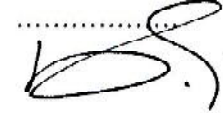
Yrd. Doç. Dr. İkrâm ÇINAR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim KAYA

Yrd. Doç. Dr. Yaşar KOP

Bu tezin kabulü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

UYGUNDUR

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
ÖNSÖZ	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem durumu.....	2
1.2. Türk Millî Eğitim Sistemi.....	10
1.2.1. Örgün Eğitim.....	12
1.2.1.1. Okul Öncesi Eğitim.....	13
1.2.1.2. İlköğretim.....	13
1.2.1.3. Ortaöğretim.....	14
1.2.1.4. Yükseköğretim.....	16
1.2.2. Yaygın eğitim.....	17
1.3. Özel Dershanelerin Tarihsel Gelişimi ve Gelişmiş Ülkelerdeki Durumu.....	19
1.3.1. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler.....	24

1.3.1.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1963-1967).....	24
1.3.1.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1968-1972).....	24
1.3.1.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1973-1977).....	25
1.3.1.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1979-1983).....	25
1.3.1.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1985-1989).....	26
1.3.1.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1990-1994).....	26
1.3.1.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (1996-2000).....	27
1.3.1.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (2001-2005).....	28
1.3.1.9. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel Dershaneler (2007-2013).....	28
1.3.2. Özel Dershaneler İle İlgili Mevzuat.....	29
1.4. Problem Cümlesi.....	32
1.5. Alt Problemler.....	32
1.6. Araştırmanın Amacı.....	33
1.7. Araştırmanın Önemi.....	34
1.8. Varsayımlar.....	35
1.9. Sınırlılıklar.....	35
1.10. İlgili Araştırmalar.....	35

1.11. Tanımlar.....	37
---------------------	----

II. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	40
2.2. Çalışma Evreni ve Örneklem.....	41
2.3. Kars'taki Dershanelerin Özelliklerine İlişkin Bilgiler.....	45
2.3.1. Özel Özen Final Dergisi Dershanesine İlişkin Bilgiler.....	45
2.3.2. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesine İlişkin Bilgiler.....	47
2.3.3. Özel Kavram Dershanesine İlişkin Bilgiler.....	47
2.3.4. Özel Nilay Fırat Eğitim Merkezi (FEM) Dershanesine İlişkin Bilgiler.....	48
2.4. Öğrencilerin Bireysel Özellikleri.....	49
2.5. Veri Toplama Yöntemi.....	52
2.6. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması.....	56
2.7. Veri Toplama Aracının Geçerliliği ve Güvenirliği.....	59
2.8. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu.....	60

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. DEY Anketi Alt Boyutlarına ve Alt Boyutları	
Oluşturan İfadelere Ait İstatistikler	62
3.1.1. Öğretmenlerin Pedagojik Formasyon Yeterliliği Alt Boyutu.....	63
3.1.2. Öğretmenlerin Alan Yeterliliği Alt Boyutu.....	67
3.1.3. Dershanelerde Uygulanan Sınav Hazırlığı Alt Boyutu.....	71
3.1.4. Dershanelerin Mevcut Fiziksel Ortam Alt Boyutu.....	75

3.2. Öğrencilerin Bireysel Özellikleri İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliğine Yönelik Bulgular.....	79
3.2.1. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki.....	79
3.2.2. Öğrencilerin Öğrenim Durumu İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki.....	81
3.2.3. Öğrencilerin Lise Başarı Durumu İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki.....	82
3.2.4. Öğrencilerin Yükseköğretime Giriş Sınavına Hazırlanıldığı Puan Türü İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki.....	85

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç.....	88
4.2. Öneriler.....	93
4.3. Tartışma.....	95
KAYNAKÇA.....	97
EKLER.....	105
EK – 1 “Araştırmada Uygulanan Anket”.....	106
EK – 2 “Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi”.....	110
EK – 3 “Valilik İzin Belgesi”.....	111
EK – 4 “Erzan Cenk’in Araştırmasında Kullandığı Anket”.....	112
EK – 5 “Erzan Cenk’ten Alınan İzin Belgesi”.....	117
EK – 6 “Özgeçmiş”.....	118

ÖZET

Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: Kars Örneği

Murat KORUCUK, Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. İkrım ÇINAR

Eylül, 2011, XV + 119 Sayfa

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmaya başlayan ve günümüzde önemli tartışma konularından birisi haline gelen özel dershanelerin sayıları, her geçen gün artmaktadır. Yarattığı istihdam ve eğitime sağladığı destek açısından özel dershaneler, Türk eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen özel dershanelere ilişkin bugüne kadar yapılmış olan araştırma sayısı da çok azdır.

Bu araştırmanın amacı, Kars'ta dershanelere giden yükseköğretime geçiş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin dershanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada, tarama modeli ile mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu geliştirilmiştir. Anketin geçerliği ve güvenilirliği sınıandıktan sonra Kars Merkez'de Nisan – Mayıs 2010 tarihleri arasında uygulanmıştır.

İstatistiksel çözümlenmeler, Kars'ta, Özel FEM Dershanesi, Özel Özen Final Dergisi Dershanesi, Özel Kavram Dershanesi ve Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi öğrencisi olan 248 kişilik gruba uygulanan ankete dayalı olarak yapılmıştır. Çözümlenmelerde tanımlayıcı istatistikler t testi, F testi ve L.S.D. (Least Significant Difference) testi teknikleri kullanılmıştır.

Anket ile ölçülebilen eğitim yeterliği dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği, dersane öğretmenlerinin alan yeterliği, dersanelerde uygulanan yükseköğretim sınavlarına hazırlık yeterliği ve dersanelerdeki mevcut fiziksel durumun yeterliğinden oluşmaktadır. Veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda, yükseköğretime geçiş sınavlarına hazırlanan dersane öğrencileri, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini, dersanelerde uygulanan yükseköğretim sınavlarına hazırlık yeterliğini ve dersanelerdeki mevcut fiziksel durumun yeterliğini orta düzey yeterlik olarak değerlendirmişlerdir. Öğrenciler dersane öğretmenlerinin alan yeterliğini ise üst düzey yeterlik olarak belirtmişlerdir.

Yükseköğretime geçiş sınavlarına hazırlanan dersane öğrencileri, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon bilgilerini ders esnasında kullanımını, dersanelerde uygulanan yükseköğretim sınavlarına hazırlık çalışmalarının ve dersanelerdeki mevcut fiziksel durumun yeterli düzeyde olduğu görüşüne kısmen katılmaktadırlar. Ancak bu öğrenciler öğretmenlerinin alan bilgilerinin yeterli olduğu görüşüne diğer boyutlara oranla daha fazla katılmaktadırlar.

Araştırmadaki boyutlar arasında cinsiyet, lise başarı durumu, yükseköğretime geçiş sınavlarına hazırlandığı puan türü değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ancak, boyutlar ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sonuç olarak; dersane öğrencileri, öğretmenlerinin alanlarında yeterli bilgi birikimine sahip ancak eğiticilik özelliklerinin orta düzeyde olduğunu belirtmiş, dershanenin fiziksel durumunu ise yeterli bulmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Özel Dersane, Yükseköğretim, Üniversiteye Geçiş Sınavı, Eğitim, Türk Eğitim Sistemi.

ABSTRACT

The students' ideas, prepared for transition to higher education exam, about the competence of education they receive from courses: The sample of Kars

Murat KORUCUK, Master Thesis

Department of Educational Sciences, Department of Curriculum and Instruction

Supervisor: Ass. Prof. Dr. İkram ÇINAR

September, 2011, XV, 119 page

The number of private courses, began to be established during the Ottoman Empire and become an important topic for discussion nowadays, is increasing day by day. Private courses has an important place in Turkish education system in terms of employment and training support. However, the number of research have been done so far for private courses is very insufficient.

The purpose of this research is to reveal the ideas of students prepared for transition to higher education exam about the competence of education they received from private courses. In the study, it is tried to expose the current situation with scanning model. A questionnaire was developed for data collection. After the validity and reliability of the questionnaire was tested, it was conducted in the centre of Kars between April and May 2010.

Statistical analysis was based on the scale conducted to a group, consisting of 248 students from Private FEM course, Private Özen Final Dergisi Course, Private Kavram Course and Private Kars Çözüm Course in Kars. In analyses, descriptive statistics t test, F test and LSD (Least Significant Difference) test techniques were used.

The competence of education measured by questionnaire consists of four dimensions. These dimensions are the pedagogical competence of course teachers, the adequacy of course teachers, the adequacy of preparation for higher qualification exams performed in courses and the adequacy of current physical condition of courses. As a result of the analysis on the data, the course students prepared for transition to higher education examinations, assessed the pedagogical competence of course teachers, the adequacy of preparation for higher qualification exams performed in courses and the adequacy of current physical condition of courses as medium-level proficiency. Only, they expressed the adequacy of course teachers as a high-level proficiency.

Students, who prepare for transition to higher education exam in private courses, partly shared the opinion that the usage of course teachers' pedagogical information during the lesson, the preparation for higher qualification exams performed in courses and the adequacy of current physical condition of courses was sufficient. But, these students have shared the opinion much more that their course teachers' adequacy was sufficient in proportion to the other dimensions.

As a result, significant differences were found between dimensions according to the variables as gender, the type of high school, a student graduated from or still studying in, high school achievement, the type of score that one prepared for transition to higher exam. But a significant difference was not found between dimensions and the variable of education level.

Consequently; the students of private teaching institution have regarded their teachers as people who have enough knowledge in their own domain, but the level of their instructiveness functions as medium and the physical condition of the private teaching institution as sufficient.

Key Words: Pivate Teaching Institution, Higher Education, Universty Entrance Exam, Education, Turkish Education System.

ÖNSÖZ

Toplumlar kalkınmak ve huzur içerisinde yaşamak istiyorlarsa önem verecekleri değerler arasında vatandaşlarına sundukları eğitim gelecektir. Eğitim, toplumların hem bugününü hem de geleceğini düşünme ve bu amaçla planlama yapma işidir. Eğitim ailede başlayan ve ömür boyu devam eden bir süreçtir. Türkiye Cumhuriyeti'nde var olan eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim sistemi olarak ikiye ayrılır. Yaygın eğitim sistemi içerisinde yer alan özel dersaneler, bir zamanlar Türk eğitim sistemi için bir tehlike olarak algılansa da sayıları her geçen gün artmıştır. Halen 81 ilde 4183 dersane faaliyet göstermektedir. Bu araştırmada Kars'ta dersanelere giderek yükseköğretime geçiş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Birçok kişinin yardımı olmasaydı bu çalışmayı tamamlayamazdım. Elbette aldığım her yardım beni cesaretlendirdi, birçok şey öğretti ve hep bir adım daha ileri götürdü. Ancak şunu da çok iyi biliyorum; devler gibi eser verebilmek için karıncalar gibi çalışmak gerekir. Aileme, dostlarıma, yirmi yıla yakın öğrencilik hayatımda katkıları olmuş hocalarıma saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Diğer yandan akademik hayata yönlendiren ve destekleyen mesai arkadaşlarım ve idarecilerime de teşekkür ederim. Özellikle çalışmamın her aşamasında benimle ilgilenen, bana yol gösteren asla unutmayacağım danışmanım Yrd. Doç. Dr. İkrım ÇİNAR'a teşekkür ederim. Bunun yanında benden yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Ali Osman ENGİN'e, Yrd. Doç. Dr. Özden DEMİR'e, ders aşamasında verdikleri ödevlerle ve uyguladıkları disiplin ile bir bilimsel araştırmanın nasıl olacağını öğreten değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Murat TAŞDAN'a, Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZMEN'e, Yrd. Doç. Dr. Suna KAYMAK ÖZMEN'e ve çalışmamın özellikle istatistiksel bölümünde yardımlarını esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN'e değerli katkıları için teşekkür ederim.

Murat KORUCUK

25.07.2011

KARS

KISALTMALAR LİSTESİ

ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı
AÖF	: Açık Öğretim Fakültesi
ASCD	: Association for Supervision and Curriculum Development (Denetim ve Program Geliştirme Birliği)
BYKP	: Beş Yıllı Kalkınma Planı
DEY	: Dershane Eğitimi Yeterliği
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FEM	: Fırat Eğitim Merkezi
HS	: Hafta Sonu
Hİ	: Hafta İçi
KPDS	: Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı Seviye Tespit Sınavı
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)
ÖSS	: Öğrenci Seçme Sınavı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖZDEBİR	: Özel Dershaneler Birliği Derneği
SAT	: Scholastic Assessment Test
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)

- TDK** : Türk Dil Kurumu
- UAK** : Üniversiteler Arası Kurul
- UNESCO** : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)
- ÜDS** : Üniversitelerarası Yabancı Dil Sınavı
- vb.** : ve benzeri
- YGS** : Yükseköğretime Geçiş Sınavı
- YÖK** : Yükseköğretim Kurulu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yıllara Göre Yükseköğretime Başvuran ve Yerleşen Öğrenci Sayıları.....	7
Tablo 2: Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavına Giren Kazanan Öğrenci Sayıları.....	8
Tablo 3: Kars'ta Yıllara Göre Yükseköğretim Sınavına Giren ve Yerleşen Öğrenci Sayıları.....	9
Tablo 4: Kars'ta Dershaneye Giden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sayıları (Dershanelerin Hafta Sonu Grupları).....	42
Tablo 5: Kars'ta Dershaneye Giden Ortaöğretim Mezun Durumdaki Öğrenci Sayıları (Dershanelerin Hafta İçi Grupları).....	43
Tablo 6: Araştırma Çalışma Evreninin ve Örnekleminin Dağılımı.....	44
Tablo 7: Kars'taki Dershanelere Ait Bilgiler.....	46
Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	49
Tablo 9: Öğrencilerin Mezuniyet Durumlarına Göre Dağılımı	50
Tablo 10: Öğrencilerin Devam Ettikleri ya da Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Dağılımı	50
Tablo 11: Öğrencilerin Ortaöğretim Başarı Durumlarına Göre Dağılımı	51
Tablo 12: Öğrencilerin Yükseköğretime Hazırlandıkları Puan Türlerine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 13: Olumlu ve Olumsuz İfadelerin Beşli Dereceleme Anketinde ki Değerleri	53
Tablo 14: DEY Anketini Oluşturan Alt Boyutlar	55

Tablo 15: Araştırmada Kullanılan Beşli Dereceleme	
Anketinin Puan Sınırları	57
Tablo 16: Alt Boyutların ve Anketin Tümünün Alt Boyutlarının	
Cronbach-Alpha Katsayıları.....	58
Tablo 17: Öğrencilerin Algılarına İlişkin Betimsel İstatistikleri.....	63
Tablo 18: Öğrencilerin Dershane ğretmenlerinin Pedagojik	
Formasyon Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	64
Tablo 19: Öğrencilerin Dershane ğretmenlerinin Alan Bilgisi	
Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	68
Tablo 20: Öğrencilerin Dershanelerde Uygulanan Sınav Hazırlığı	
Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	72
Tablo 21: Öğrencilerin Dershanelerin Mevcut Fiziksel Ortam	
Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	76
Tablo 22: Öğrencilerin Cinsiyeti İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin	
Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (t testi)	80
Tablo 23: Öğrencilerin ğrenim Durumu İle Dershanelerde Aldıkları	
Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (t testi).....	81
Tablo 24: Öğrencilerin Lise Başarı Durumu İle Dershanelerde	
Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (LSD Testi).....	84
Tablo 25: Öğrencilerin Yükseköğretime Giriş Sınavına Hazırlandığı	
Puan Türü İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliğine	
İlişkin Algıları Arasındaki İlişki (LSD Testi).....	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Eğitim Sistemi ve Boyutlar.....	5
Şekil 2: Araştırma Süreci.....	40

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarih öncesi çağlardan bu yana bir insanın hayatını devam ettirebilmesi, yabani hayvanları avlamasına, doğada kendiliğinden yetişen yiyecek maddelerini toplamasına, barınacak bir mağara veya ağaç kovuğu bulmasına veya bir eve sahip olmasına bağlıydı. Sanayi devrimi, makineleşme ve şehirleşme gibi belli başlı toplumsal değişimler sonucunda iş yaşamında istenilen nitelikler de önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Çağımızda basit işlerde bile bir uzmanlık ve belli bir mesleki becerinin kazanılmış olmasına önem verilmekte, bu sebeple, insanların iş bulabilmesi için sahip olması gereken özellikler her geçen gün artarak biraz daha karmaşık bir hale gelmektedir. Drucker'ın da belirttiği gibi, bilgi toplumuna geçiş, kişiyi merkeze yerleştirmektedir. Bu da ortaya, bilgi toplumunun temsilcisi olan eğitilmiş insanı ön plana çıkarmak demektir. Bilgi toplumunun çekirdeğinde eğitilmiş, nitelikli kişi kavramının yatma zorunluluğu bir genel geçer durumdur (Drucker, 1993, 294). Böyle bir düzen içerisinde bireylerin öne çıkabilmelerinin yolu ise, daha iyi bir eğitimden geçmektedir. Daha iyi eğitim için daha iyi üniversitelere, daha iyi üniversiteler için ise, özel dershanelere ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.

Türkiye'de ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı için herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşebilmenin yolu dershanelerden geçmektedir. Bir sıraya koyma aracı olan Yükseköğretime Geçiş Sınavları eğitim sisteminin tamamını etkilemektedir. Bu sebeple yapılacak olan bu araştırma ile Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan öğrencilerin, özel dershanelerde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin neler olabileceğinin incelenmesinin alan yazına önemli bir katkı getireceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın birinci bölümünde problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, sınırlılıklarına, varsayımlara, ilgili araştırmalara ve tanımlara yer verilmiştir. Bunun yanında, Türk Millî Eğitim Sistemi, dershanelerin tarihi gelişimi, özel dershanelerin gelişmiş ülkelerdeki durumu, özel

dershaneler ile ilgili mevzuat, kalkınma planlarında özel dersaneler, üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise yapılan araştırmanın üzerinde durulmuştur. Bu bölümde, araştırmanın yöntemi belirlenmiş, veri toplama aracı seçilmiş ve bununla beraber uygulama süreci anlatılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan Dershane Eğitim Yeterliği (DEY) Anketi formu Kars ilindeki dersanelere 2009-2010 öğretim yılında devam eden lise düzeyi okulların son sınıf öğrencileri ve lise düzeyi okulların mezunlarına uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) programı ile çözümlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan DEY Anketi formunun ilk bölümü öğrencilerin kişisel bilgilerini ölçen sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümü ise öğrencilerin dersanelerde aldıkları eğitimin niteliğini ölçen sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde elde edilen bulguların yorumlaması yapılmıştır. Son bölümde ise araştırma sonunda ulaşılan sonuç açıklanmış ve gerekli önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Toplumların kalkınmasında önemli etkenlerden birisi eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarında eğitilen bireyler, sosyal ve ekonomik alanda daha rahat yaşamlarını sürdürme olanağı bulmaktadırlar. Bireylerin kişisel gelişimi, birbirleri ile iletişimi ve toplumsal düzen eğitim ile sağlanmaktadır. Eğitimli birey, toplumda sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeye katkı sağlamaktadır. Özellikle yükseköğretim ve meslekî eğitim almış bireyler, ekonomik gelişmenin temel unsurlarındandır. Dolayısıyla ana amaç olan kalkınma için gerekli bir dizi etkenin harekete geçmesinde eğitim başlangıç noktasını oluşturmaktadır (Parlak, 2005, 23). Görüldüğü gibi, ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin yüksek olmasında eğitim seviyesi önemli bir etkidir (Sezgin, 1988; Sözer ve diğerleri, 2002, 51). Eğitimli birey ekonomi alanında daha fazla yararlı olabilmekte, sosyal aktivitelere katılmakta ve bunun yanında kültürel birikimini artırarak, toplumu olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Eğitimin en önemli amacı, sürekli değişim süreci içerisinde olan insanın davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana

getirmektir (Ertürk, 1979, 12). Eğitim, yetişkin nesiller tarafından sosyal hayata henüz hazır olmayanlara tatbik edilen bir tesirdir. Gayesi ise, çocukta hem bir bütün olarak siyasi cemiyetin, hem de spesifik olarak bağlı olduğu hususi meslek çevresinin ondan istediği belirli miktarda fiziki, entelektüel ve moral durumları hasıl etmek ve geliştirmektir (Durkheim, 1956. 71).

Eğitim, genel anlamda, insanı kültürel hayata hazırlayan tüm sosyal süreçleri içerir. Eğitim her birey için mecburi ve hassas bir süreçtir. Bu bağlamda Atatürk, eğitimin önemini şu şekilde açıklamıştır (Tural ve Diğerleri, 2006, 128).

“Dünya’da her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için en gerçek yol gösterici ilimdir, fendir. İlmin ve fennin dışında yol gösterici aramak gaflettir, cehalettir, doğru yoldan sapmaktır. Yalnız; ilmin ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının sonuçlarını idrak etmek ve gelişmesini zamanında takip etmek şarttır. Binlerce yıl önceki kuralları, bugün aynen uygulamaya kalkışmak elbette ilmin ve fennin içinde olmak değildir. En önemli, en esaslı nokta eğitim meselesidir.”

Değişik yazarların eğitim hakkındaki düşüncelerine bakılırsa; eğitim, insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşmaya başlaması ile ortaya çıkan ve yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir (Aydın, 2006, 5). Eğitim, insan imal etme sürecidir (Çınar, 2009, 236). Eğitim, bireysel ve toplumsal yaşamı şekillendirmek ve denetlemek amacıyla bireysel ya da toplumsal deneyimlerin bilinçli aktarılmasıdır (Büyükdüvenci, 1988, 352). İnsanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir (Fidan, 1985, 4). Eğitim, yeni kuşakların toplum yaşamına hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri, tutum ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olma etkinliğidir (Karlı, 2007, 9). Eğitim; kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür (Akyüz, 2008, 2). Eğitim, kişiye istenilen davranışlar kazandırma süreci olarak da tanımlanabilir (Sönmez, 2003, 2).

Okullarda öğretmenler tarafından yürütülen planlı, programlı ve kontrollü olarak yapılan eğitim sürecine formal eğitim denir. Dewey’e göre okulun üç önemli fonksiyonu vardır. Bunlar (Dewey, 1963, 71);

1. Basitleştirilmiş bir çevre sağlamak,

2. Özel olarak düzenlenmiş yaşantı ortamı sağlamak,
3. Sosyal çevredeki çeşitli öğeleri dengelemek.

Eğitim sürecinin önemli bir ayağı Dewey'in de belirttiği üzere okullarda geçmektedir. Çocuk, yetişkin kimliğinin temellerinin önemli bir kısmını öğrenim gördüğü okullarda atmaktadır. Türkiye'deki her bir okul bir çarkın dişlileri gibi Türk Eğitim Sistemi'nin bir parçasıdır.

Türk Eğitim Sistemi örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılır. Örgün eğitim, anaokulundan üniversiteye kadar olan bütün okulları kapsar. Yaygın eğitim ise, sürücü kursları, bilgisayar kursları, dershaneler ile nakış, seramik gibi sosyokültürel amaçlı kursları kapsamaktadır. Planlı eğitim veren kurumlar arasında yer alan özel yaygın eğitim kurumu olarak dershaneler, Türk eğitim sistemi içerisinde büyük bir yer tutmuştur (Başaran, 1991, 12).

Eğitim sisteminin amacı, insanların yaşam standartını yükseltmektir. Eğitim sistemi varlığını sürdürebilmek için eğitime ilişkin hizmet, düşünce ve mal üretmektedir. Eğitim sistemi toplumların dünya görüşlerine göre şekillenmektedir (Bilhan,1996, 60). Eğitimin üst ve temel sistemleri vardır. Türkiye'de eğitimin üst sistemleri; Millî Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve Üniversiteler Arası Kurul olarak sıralanabilmektedir. Eğitimin temel sistemleri; genel olarak tüm eğitim veren kurumlardır. Eğitimin temel sistemi ele alındığında, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve yaygın eğitim sistemleri olarak alt başlıklara ayrılmaktadır (Başaran, 1996, 133).

Eğitim bireye verilirken önceden belirlenmiş süreç izlenir. Sürecin sonunda eğitimin içeriğine bağlı olarak bireyde değişim ortaya çıkmaktadır. Eğitimin başarısı eğitimin içeriği ile ilgilidir. Aşağıdaki maddelerde eğitimin içeriğini oluşturan konular sıralanmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1996, 26):

- a.) Eğitim bir süreçtir, bireyde değişimin sağlanması belirli ve planlı bir eğitim süresi gerektirir,
- b.) Bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanır, bireyde mevcut olan davranışlar istenilen yönde değiştirilir ya da bireye sahip olmadığı davranışlar kazandırılır,

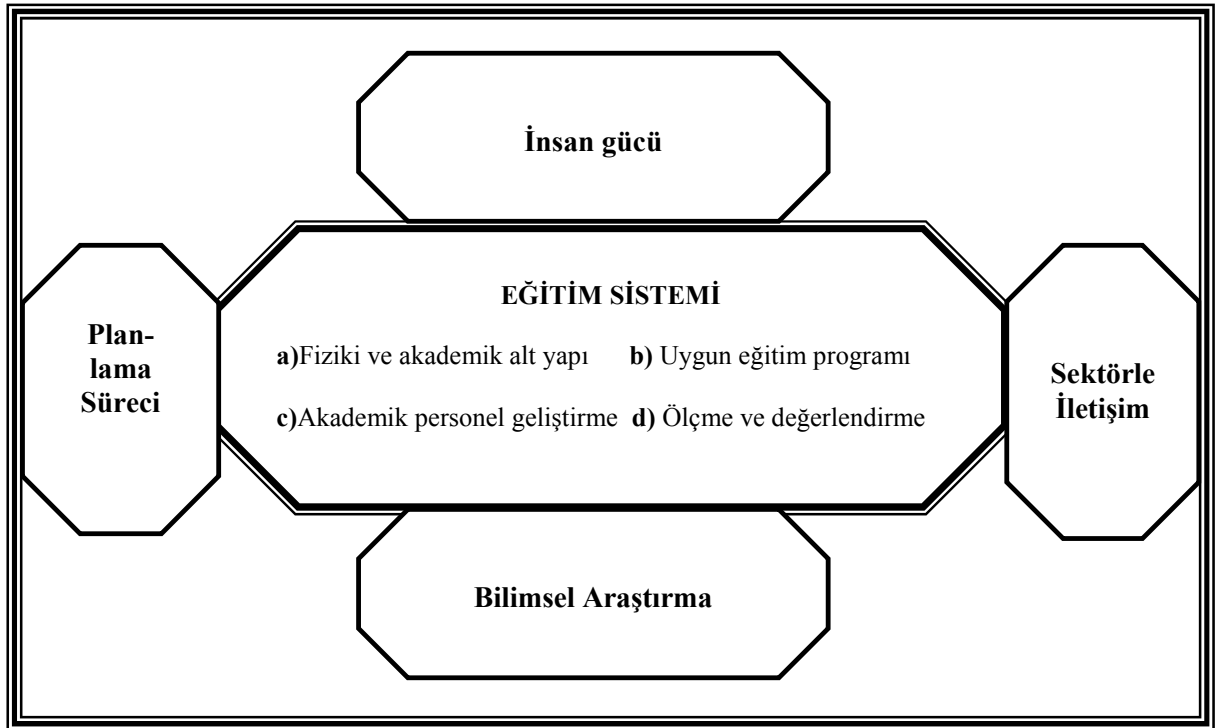
c.) Bu değişim kasıtlı olarak yapılmaktadır, eğitriciler değişimin gerçekleşmesi için çaba harcar,

d.) Bireyin yaşantısı esas alınır. Eğitim sürecinde ve şeklinde bireyin kazandığı tutum ve davranışlar belirlenerek hareket edilir.

Genel olarak eğitim sistemi incelendiğinde ana sistem ile sistemi besleyen alanlar ortaya çıkmaktadır. Eğitim sisteminde fiziki ve akademik alt yapı, uygun eğitim programı, nitelikli akademik personel, güvenilir ölçme ve değerlendirme boyutları yer almaktadır. Eğitim sistemini çevreleyen alanı planlama, insan gücü, bilimsel araştırma, sektörle iletişim oluşturmaktadır.

Şekil 1’de belirtilen ve eğitim sistemini oluşturan bu alanlar, eğitimin hangi boyutlar çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Eğitim sistemi sektörle iletişim halinde, bilimsel araştırmalarla desteklenen, iyi planlama ile bireylere verilmektedir. Sistemin üzerinde bulunduğu alan ise, fiziki ve akademik olarak yeterli altyapı, amaca uygun hazırlanan eğitim programı, eğiticilerin yetiştirilmesi ve nesnel ölçme-değerlendirme olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1: Eğitim Sistemi ve Boyutlar

Kaynak: (Kurgun, 1998, 164)

Doğumla başlayan eğitim süreci bireyin ölümüne kadar devam eder ve birey, hayatının her evresinde isteyerek veya istemeyerek sürekli olarak bu sürecin içersindedir. Bu süreçte en önemli rol o toplumun sahip olduğu eğitim sistemindedir. Örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılan Türk Millî Eğitim Sistemi'nin son basamağını bir örgün eğitim kurumu olan yükseköğretim kurumları oluşturmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarında öğrenim görebilmenin yolu ise Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından her yıl yapılan öğrenci seçme ve yerleştirme sınavlarında başarılı olabilmektir. Ancak, üniversitelerin öğrenci kontenjanları da göz önüne alındığında, yükseköğretime geçişte bir sıkıntı yaşanması mevcut durumun bir parçası halini almıştır.

Eski sistemde Öğrenci Seçme Sınavı'na (ÖSS), yeni sistemde ise Lisans Yerleştirme Sınavı'na (LYS) ve Yükseköğretime Geçiş Sınavı'na (YGS) başvuran ve yükseköğretime yerleştirilen öğrenci sayılarındaki değişim Tablo 1'de gösterilmektedir. 1980 yılında 466.963 olan başvuru sayısı 2005'de 1.851.198'e yükselmiştir. 2009 yılına gelindiğinde ise, başvuran aday sayısı 1.451.350'dir. Üniversitelerin lisans ve ön lisans programları ile Açık Öğretim Fakültesi'ne (AÖF) yerleşen aday sayısı ise 786.677 olmuştur.

Başvuru sayısındaki artış, yerleştirilenler sayısındaki artıştan daha hızlıdır ve yükseköğretim kurumlarının önünde bir yığılma oluşmuştur. Bu sebeple, ortaöğretim kurumlarında öğrencilere sunulan eğitim hizmetinin eski sistemde ÖSS olan ve yeni sistemde Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ile Lisan Yerleştirme Sınavı (LYS.) olan sınavlara hazırlık amaçlı yeterli düzeyde öğretim yapılmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 1: Yıllara Göre Yükseköğretime Başvuran ve Yerleşen Öğrenci Sayıları

Yıllar	Başvuran Aday Sayısı	Yerleşen Örgün Öğrenim			Toplam	Yerleşme Oranı	
		Lisans	Ön lisans	AÖF		Örgün Öğretim	Toplam
1980	466.963	32.328	9.246	-	41.574	08,9	08,9
1985	480.633	67.915	28.515	60.000	156.065	20,0	32,4
1990	892.975	78.707	34.158	83.388	196.253	12,7	21,9
1995	1.265.103	139.744	76.606	167.628	383.974	17,1	30,4
2000	1.414.872	160.247	117.873	161.908	414.647	19,6	29,3
2005	1.851.198	198.509	180.221	229.264	607.994	20,5	32,8
2007	1.776.441	193.524	199.133	233.733	626.390	22,1	35,2
2008	1.646.376	275.178	257.360	242.715	775.253	32,8	47,8
2009	1.451.350	290.097	238.631	257.949	786.677	36,3	53,8

Kaynak: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM), 2010

Ortaöğretime geçişte de artan bir talebe karşın istedikleri okullara yerleşemeyen öğrenci sayıları giderek büyümektedir. Bu talep geçiş sınavlarıyla düzenlenmeye çalışılmaktadır. Tablo 2’de ortaöğretim kurumları seçme sınavına giren ve kazanan öğrencilerin sayıları belirtilmiştir. Buna göre, 2003 yılında ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavına giren öğrenci sayısı 600.289 iken, 2009 yılına gelindiğinde bu sayı yaklaşık iki katı artarak 1.025.852 olmuştur. Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavına giren öğrenci sayısı her geçen gün artış gösterirken, bu sınavı kazanan öğrenci sayıları aynı düzeyde bir artış gösterememiştir. Bu sebeple, 2003 yılında ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavını kazanan öğrenci sayısı 142.767 olarak belirtilirken, 2009 yılında bu rakam 296.676 olmuştur. Diğer bir ifadeyle, 2003 yılında 600.289 öğrenci ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavına girerken sadece 142.767 aday sınavı kazanmış ve 457.522 aday sınavı kazanamamıştır. 2009 yılında ise, 1.025.852 öğrenci ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavına girerken sadece 296.676 aday sınavı kazanmış ve 729.176 aday sınavı kazanamamıştır. 2009 yılında sınavı kazanamayan, istediği ortaöğretim kurumuna yerleşemeyen aday sayısı bütününe oranı % 71,08’dir. Bu da sınava giren öğrencilerin

yarısından çoğunun herhangi bir bölüme yerleşemediği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum sonucunda ise, ilköğretim okullarında uygulanan öğretim sürecinin, ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavına uygun olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 2: Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavına Giren ve Üniversiteye Yerleştirilen Öğrenci Sayıları

YILLAR	GİREN	KAZANAN	%
2003	600.289	142.767	23,60
2004	634.787	140.956	22,08
2005	768.636	200.000	24,43
2006	798.297	207.633	26,00
2007	818.359	210.000	25,66
2008	905.930	255.653	28,22
2009	1.025.852	296.676	28,92

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2009

Sınavlarda herhangi bir üniversiteye yerleşenler arasında olmak için okulda alınan eğitimin desteklenmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle örgün eğitimin yarattığı fırsat ve olanaklar yeterli olamadığı için örgün eğitim dışı olanaklardan yararlanılmaktadır. Bu da özel ders olarak veya özel dersanelere giderek gerçekleşmektedir.

Tablo 3: Kars'ta Yıllara Göre Yükseköğretim Sınavı Geçerli Olan ve Yerleşen Öğrenci Sayıları

Yıllar	Sınavı Geçerli Aday Sayısı	Yerleşen Aday Sayısı					
		Lisans	Ön lisans		Açık Öğretim Fakültesi (AÖF)	Toplam	%
			Sınavsız	ÖSS ile			
2003	5.302	524	786	356	547	2.213	41,8
2004	5.654	550	630	422	523	2.125	37,6
2005	5.422	521	510	478	598	2.107	38,9
2006	5.260	474	424	262	506	1.666	31,7
2007	5.540	453	219	497	583	1.752	31,7
2008	5.994	758	438	401	831	2.428	40,5
2009	5.230	806	413	556	1381	2.504	47,9

Kaynak: ÖSYM, 2010

Tablo 3'te 2003 ile 2009 yılları arasında Kars'ta yükseköğretime geçiş sınavlarına giren ve sınavları geçerli olarak kabul edilen aday sayıları ile yükseköğretime yerleşen aday sayıları ve yüzdeleri verilmiştir. 2003 yılında sınavı geçerli adayların % 41,8'i sınavı kazanırken bu oran 2006 ve 2007 yıllarında bir gerileme göstererek % 31,7'ye düşmüştür. 2009'a gelindiğinde ise, üniversiteye yerleşen öğrenci sayısında bir artış yaşanmakta ve sınavı geçerli adayların % 47,9'u herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşebilmektedir. Diğer bir nokta ise, iki yıllık meslek yüksekokullarına sınavsız geçişin başladığı ilk yıllarda, sınavsız geçişte bir sıçrama yaşanmasına rağmen 2009 yılına gelindiğinde, sınavsız geçiş artık eski çekiciliğini yitirmiştir. Kars ile ilgili istatistiklere bakıldığında diğer bir ilgi çekici nokta da, lisansa yerleşen aday sayısında 2003'ten 2009'a gelindiğinde % 65'lik (524-806) bir artış yaşanmasıdır. Yine AÖF'ye bakıldığında 2003 ile 2009 yılları arasında % 252'lik (547-1381) bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu gelişmelerin sebepleri, Kars'ta sınava giren adayların başarısının artması, üniversite

kontenjanlarındaki çoğalma ile üniversitelere yerleşmenin biraz daha kolaylaşması, üniversite sınavına giren aday sayılarının Tablo 1’de gösterildiği gibi 2005’ten bu yana sürekli düşmesi olabilir. İşte bu nedenlerden dolayı bu konu araştırılmıştır. Araştırma dört bölümde tamamlanmıştır.

1.2. Türk Millî Eğitim Sistemi

21. yüzyıl dünyasında üst düzeyde eğitim sistemleri uygulayarak, çoğunluğu yüksek eğitim yapmış kitlelere, entelektüel üstünlüğü ve yaratıcı bilim toplumu niteliklerini kazandırmayı başarmış ülkeler vardır. Gelişmiş denilen bu toplumlarda okul öncesi eğitimden başlayarak üniversitelere kadar devam eden akılcı, planlı bir eğitim sistemi geniş kitlelere uygulanmaktadır (Gökaydın, 1998, 1). Bireyin eğitimi doğduğu anda başlayarak, ölünceye kadar sürer. Çocuk dünyaya gelir, zamanla yürümesini, konuşmasını öğrenir. Biraz daha büyüdüğünde kreşe, anaokuluna, ilkokula ve eğer istenirse ortaöğretime ve yükseköğretime devam eder veya isterse belli bir yerde öğrenimine son vererek iş hayatına atılır (Küçükahmet, 1995, 1). Bu durumda öne çıkan ve dikkatle üzerinde durulması gereken nokta eğitimidir.

Eğitim sözcüğünün batı dillerindeki yüklendiği görev, Latince educere sözcüğünün ifade ettiği gibi, bakım ve yetiştirme anlamına gelmektedir. İngilizcede ise education olan; eğitim, yetiştirme ve terbiye anlamlarına gelmektedir (Engin, 2007, 302). Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir (Uzunboylu ve Hürsen, 2008, 1). Eğitim, istendik davranışları öğrenme sürecidir (Senemoğlu, 2007, 86). Eğitim, bireysel gelişim ve sosyal yeterliklerin kazanılmasına yönelik amaçlı bir eylem olarak, insana, kendi içsel doğasını gerçekleştirmeye çalıştığı süreçte zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal bir takım yetenekler, davranışlar ve bilgiler kazandırılması yönündeki etkinliklerin tümüdür (Gökçe, 2005, 105). Eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel, 2004, 6). Eğitimin bir diğer tanımı ise, kişinin içinde bulunduğu toplumda geçerli olan ve olumlu (pozitif) değer taşıyan yeteneklerini, tutumlarını ve diğer davranış şekillerini geliştirmesini sağlayan süreçlerin tümüdür (Good, 1973, 202).

Eğitimin amacı, bireyin, çevre koşulları ile başarılı biçimde etkileşimde bulunma yeteneğini geliştirmektir (Binbaşıoğlu, 1996, 18). Amaç, bireyi yetişkin yaşamına hazırlamak değil; içinde yaşadığı evren hakkında ona bilgi ve beceri

kazandırmak ve onu, içinde bulunduğu toplumun manevi varlıklarının bir bekçisi yapmaktır (Bosing, 1953, 8). UNESCO'ya (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) göre ise eğitimin amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

- a. Dünyanın tüm insanları arasında evrensel anlayışı geliştirmek,
- b. Çeşitli ülkelerde insanların yaşam standartlarını geliştirmek,
- c. Savaş, açlık, işsizlik ve hastalık gibi tüm insanlığı etkileyen sorunların çözümüne katkı sağlamak.

Amerika Birleşik Devletlerinde faaliyet gösteren bir başka kuruluş “Denetim ve Program Geliştirme Birliği” (ASCD) yaptığı bir çalışmada, eğitim aracılığıyla insanlara kazandırılması gereken 10 temel özelliği belirlemiştir (Wiles ve Bondi, 1984, 28):

- a. Öz saygı
- b. Başkalarını anlama
- c. Temel beceriler
- d. Sürekli öğrenme
- e. Toplumun sorumlu bir üyesi olma
- f. Zihinsel ve fiziksel sağlık
- g. Yaratıcılık
- h. Üretim ve tüketimin ekonomik dünyasına bilgiye dayalı katılım
- i. Dünyayı anlamak için birikmiş bilgiyi kullanma
- j. Değişimle başa çıkma

Eğitimin en genel amacı, bireyi topluma yararlı hale getirmektir (Küçükahmet, 1995, 5). Millî Eğitim'in temel amaçları, ülkemizde, çocuk, genç, yetişkin herkesin kazanması gereken davranış standartlarını belirler (Varış, 1985, 74). Türk toplumunda, eğitim kurumundan beklenen, Türk ulusunu oluşturan bireylerin kazanması gereken özellikler, Türk Millî Eğitim'in genel amaçları olarak, 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasası'nın 2. maddesinde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

“Türk Millî Eğitimi'nin genel amacı, Türk Milleti'nin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâplarına Anayasa'nın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milleti'nin millî, ahlâki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan millî, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışları ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak sureti ile hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milleti'ni çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.”

1.2.1.Örgün Eğitim

İnsan davranışlarını istendik yönde değiştirmek için düzenlenip işe koşulan eğitim açık bir sistemdir; çünkü insanın o anki davranışları yeterli görülmezse birey, istendik davranışlarla donatılmak istenir (Sönmez, 2004, 7). Eğitim-öğretim kurumlarında verilen mezuniyet sonunda diploma ile belgelendirilen eğitimidir. Belli bir yaş grubundaki kişilere, Millî Eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanmış eğitim programlarıyla okullarda düzenli olarak yapılan eğitimidir (Fidan, 1985, 5). Açık bir sistem olan eğitim sisteminin kendine özgü özelliklerini Başaran (1993, 25) üç düzeyde açıklamıştır:

- a) Üst sistemler: Bakanlık Merkez Örgütü'nü, Yükseköğretim Kurulu'nu (YÖK) ve Üniversitelerarası Kurul'u (UAK) kapsamaktadır.
- b) Aracı üst sistemler: İl ve ilçe eğitim örgütlerini, yurtdışı eğitim temsilciliklerini ve üniversite rektörlüklerini kapsamaktadır.

- c) Temel sistemler: Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim okullarını, yaygın eğitim ve hizmet içi eğitim merkezlerini, fakülteleri, enstitüleri, yüksekokulları, özel öğretim kurumlarını, bağımsız bölümleri ve bunlara benzer eğitim kuruluşlarını kapsamaktadır.

Açık bir sistem olan eğitim, bireye ve topluma yön duygusu kazandırmanın, siyasal kültürü yaymanın ve hızlı toplumsal dönüşümleri gerçekleştirmenin en etkili araçlarından biridir (Altunya, 2008, 7). Bu bağlamda yukarıda amaçları belirlenen Türk Millî Eğitim sisteminin genel yapısı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenmiştir. Bu sistem kendi içerisinde örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden oluşur. Örgün eğitim, belli yaş grubundaki bireylere, Millî Eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanmış eğitim programlarıyla okullarda düzenli olarak yapılan eğitimdir (Fidan, 1985, 5). Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar (Türk, 1999, 110).

1.2.1.1. Okul Öncesi Eğitim

Çocuğun ilk aylarından ilkokul çağına değin süren eğitimdir. Okul öncesi eğitimi, mecburî ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar (Türk, 1999, 111). Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türkiye eğitim sistemi'nin ilk basamağı okul öncesi eğitimdir. Okul öncesi eğitimi, mecburî ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitimin amaçlarını Başaran (1993, 74) şu şekilde belirtmiştir:

- a) Çocukların beden, zihin ve duygularının gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- b) Onları ilköğretime hazırlamak,
- c) Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı sağlamak,
- d) Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

1.2.1.2. İlköğretim

Hemen hemen her ülkede ilköğretim, eğitim sisteminin temelidir ve bu eğitim basamağı çocuğun 6 yaşından 15 yaşına dek uzanan süreyi kapsar. 1973'te çıkarılan Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ilköğretime temel eğitim denilmiştir. 1980'den sonra temel eğitim adı ilköğretim olmuştur (Başaran, 1998, 104).

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak (Türk, 1999, 113);

- a) Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek,
- b) Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

1.2.1.3. Ortaöğretim

Ortaöğretim kurumları ilköğretim ile yükseköğretim kurumları arasında yer alan genel okulları, teknik ve meslek okullarını yönetmek görev ve sorumluluğunu yüklenmiş bulunan kurumlardır (Türk Dil Kurumu, 2005, 1515). Ortaöğretim basamağı 15 yaşından 18 yaşına kadar gençlerin devam ettiği okulları kapsar. (Başaran, 1998, 105).

Ortaöğretimin amacı; öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek, bunun yanında ise yükseköğretime hazırlamaktır (Türk, 1999, 117).

Ortaöğretim;

- a) Genel liseler
- b) Anadolu liseleri
- c) Fen liseleri
- d) Anadolu öğretmen liseleri
- e) Anadolu güzel sanatlar liseleri
- f) Çok programlı liselerden oluşmaktadır.

1973'te çıkarılan 1739 sayılı yasa ile lise dengi okullara üniversite kapılarının açılması, öte yandan seçme sınavı ile öğrenci alan özel okullarla, Anadolu Liselerinin sayılarının artması ve sıradan devlet lisesinden çıkanların ÖSS'de başarısının iyice düşmesi, üniversiteye öğrenci yetiştiren bir eğitim kurumu olarak sıradan lisenin önemini yitirmesine yol açtı ve dengi okullar arasında Anadolu liseleriyle, Özel

Okullar ön sırayı aldı. Bu gerçeklik günümüzde geçerliliğini korumaktadır (Akdeniz, 1994, 202). Kars'ta bulunan lise ve dengi okullar aşağıda sıralanmıştır (ÖSYM 2009):

- a. Kars Alpaslan Lisesi
- b. Kars Anadolu İmam Hatip Lisesi
- c. Kars Anadolu Lisesi
- ç. Kars Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
- d. Kars Atatürk Anadolu Kız Meslek Lisesi
- e. Kars Atatürk Kız Meslek Lisesi
- f. Kars Atatürk Kız Teknik Lisesi
- g. Kars Cumhuriyet Lisesi
- h. Kars Fen Lisesi
- ı. Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Endüstri Meslek Lisesi
- i. Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Teknik Lisesi
- j. Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Anadolu Meslek Lisesi
- k. Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Anadolu Teknik Lisesi
- l. Kars İmam Hatip Lisesi
- m. Kars Kız Öğretmen Lisesi
- n. Kars Lisesi
- o. Kars Sağlık Meslek Lisesi
- ö. Kars Serhat Sağlık Meslek Lisesi
- p. Kars Tarım Meslek Lisesi
- r. Kars Ticaret Meslek Lisesi

Kars'ta bulunan 20 adet lise ve dengi okulun öğrencileri ile ortaöğrenim mezunu öğrencilerden dershaneye gidenler araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümü olan yöntem kısmında çalışma evreni açık bir şekilde belirtilmiştir.

1.2.1.4. Yükseköğretim

Yükseköğretimin ana gövdesi üniversitedir. Yükseköğretimin öteki kuruluşları ya üniversitenin uydularıdır ya da üniversite var olduğu için vardılar (Başaran 1993, 94). Yükseköğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğretim veren eğitimin tümünü kapsar. Eğitim sistemi içinde ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim öğretimin tümüdür (Demirel, 2005, 138). Üniversite, bilim üreten; yüksek nitelikteki bilim, teknoloji ve bilim yayan; bunları yaptığı için özerk bir düzenle çalışması şart olan; bu alanlarda yüksek nitelikte bilim, teknoloji ve yönetim elemanları yetiştiren; ülke ve dünya sorunları üzerinde özerk olarak çalışan, eleştiri yapan ve çözümler üreten özerk bir kurumdur (Güvenç, 1992, 27). Üniversitelerin başını çektiği yükseköğretim kurumları şunlardır (Türk, 1999, 121):

- a. Üniversiteler,
- b. Fakülteler,
- c. Enstitüler,
- d. Yüksekokullar,
- e. Konservatuarlar,
- f. Meslek yüksekokulları,
- g. Uygulama ve araştırma merkezleri.

On yedi on sekiz yaşlarından sonra başlayan bu eğitim dönemi kendi içinde dörde ayrılır (Başaran, 1998, 106):

- a. Ön lisans öğretimi iki yıl sürelidir, bazı meslekleri kazandırmayı amaçlar.
- b. Lisans öğretimi dört yıl sürelidir, fakültelerde yapılır.
- c. Yüksek lisans öğretimi iki yıl kadar sürer. Lisans yaptıkları alanda uzman olmak isteyenler yüksek lisans öğrenimi yaparlar. Eğitim uzmanı, yüksek mühendis gibi unvanlar yüksek lisans öğrenimini bitirenlerce kazanılır.
- d. Doktora öğretimi dört yıl kadardır. Yüksek lisans yaptıkları alanda, bilimsel çalışmalar yapmak isteyenler ve uzmanlaşmak isteyenler doktora öğrenimi yaparlar. Doktora bilim adamlığı unvanını veren bir öğrenimdir.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda saptanan yükseköğretimin amaçları, Millî Eğitim Temel Kanunu'ndakilerin benzeridir. Yalnız, Yükseköğretim Kanunu, üniversitede öğrencilere kazandırılacak davranış modelini (eğitsel amaçları) de göstermiştir. Üniversiteler öğrencilerini;

- a. Atatürk inkılâpları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı;
- b. Türk Milleti'nin millî, ahlâki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan; Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan;
- c. Toplumun yararını kişisel çıkarının üstünde tutan;
- d. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren;
- e. Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı;
- f. Beden, zihin, ruh, ahlâk ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş;
- g. İlgi ve yetenekleri yönünden yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek; aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip vatandaşlar olarak yetiştireceklerdir.

1.2.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim ise, “örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda yapılan eğitimidir (Taymaz, 1978, 6). Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür (Çimen, 2006, 10).

Başka bir ifadeyle yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; gerekli

bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür (Çimen, 2006, 10).

Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, pratik sanat okulları ile resmi ve özel kurumlar ve işyerlerinde hizmet içi eğitim faaliyetleri yaygın eğitim sistemini oluşturur (Fidan, 1985, 5). Yaygın eğitim kurumları şunlardır (Türk, 1999, 127):

- a. Halk eğitim merkezleri,
- b. Çıraklık eğitimi merkezleri,
- c. Pratik kız sanat okulları,
- d. Olgunlaşma enstitüleri,
- e. Endüstri pratik sanat okulları,
- f. Meslekî eğitim merkezileri,
- g. Yetişkinler teknik eğitim merkezleri,
- h. Özel kurslar,
- i. Özel dershaneler,
- j. Eğitim ve uygulama okulları (özel eğitim),
- k. Meslek okulları (özel eğitim)
- l. Meslekî eğitim merkezleri (özel eğitim)
- m. Bilim ve sanat merkezleri (özel eğitim)
- n. Açık ilköğretim okulu,
- o. Açık öğretim lisesi.

Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre, yaygın eğitimin özel amacı Millî Eğitim'in genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitime hiç girmemiş yahut, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında (Başaran, 1993, 103-104);

- a. Okuma yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak;

- b. Çağın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak;
- c. Millî kültür değerlerini koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak;
- d. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak;
- e. İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsemek;
- f. Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak;
- g. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânları hazırlamak;
- h. Çeşitli mesleklerden çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanılacak şekilde bir bütünlük içinde düzenlenir (Türk, 1999, 129).

1.3. Özel Dershanelerin Tarihsel Gelişimi ve Gelişmiş Ülkelerdeki Durumu:

Özel öğretim kurumları, 1965 yılına kadar, 1915 tarihli Mekatib-i Hususiye Talimatnamesi hükümlerine göre faaliyetlerini sürdürmüş, bugünkü hukuki statülerine, 08.06.1965 tarih ve 625 sayılı “Özel Öğretim Kurumları Kanunu” ile kavuşmuştur. Bu yasada günümüze kadar çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Bu yasa hükümlerine göre, özel öğretim kurumları aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır (Özel Dershaneler Birliği Derneği, 1997, 7):

- a. Özel Okullar
- b. Özel Kurslar
- c. Motorlu Taşıt Sürücü Kursları
- d. Öğrenci Etüt Eğitim Merkezleri
- e. Özel Dershaneler

Türkiye’de yaşanan hızlı nüfus artışı ve kentleşme, üniversitelere olan ihtiyacı arttırmaktadır. Bu ihtiyaç mevcut ve sınırlı kaynaklarla giderilmeye çalışıldığında öğrenciler, bir yarış içerisinde sınava girmek ve bu sınavlardan yüksek puan almak zorunda bırakılmaktadır. Devlet okullarında verilen eğitimin çoğu kez yetersiz olması, sınavlarda yüksek puan almak isteyen öğrencileri ve onların velilerini yeni arayışlara itmiştir. Bu nedenle de öğrencilerin % 60’ı velilerin ise % 68’i dershaneler olmadan üniversitelerin kazanılamayacağını düşünmektedir. (MEB, 2009). Bunun sonucunda, yaygın eğitim kurumlarından olan dershaneler ortaya çıkmış ve hızla yayılarak okulların bazı görevlerini üstlenmişlerdir.

Özel dershaneler, yasalar açısından incelendiğinde, özel kişi ve kurumlara, 625 sayılı Kanuna ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğine uygun koşulları meydana getiren; amacı öğrencileri zayıf oldukları derslerden yetiştirmek ve bilgi seviyelerini yükseltmek, bir üst okulun giriş sınavları ile okul dışından bitirme sınavlarına hazırlamak, belli alanlarda ilerlemek amacıyla araştırma ve inceleme yapmak, ilgi ve istidatları doğrultusunda ihtisaslaşmak isteyenlere gerekli imkân ve ortamı sağlamak olan kuruluşlardır (Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği, 1988, mad. 6).

Başlangıç döneminde bazı sanat faaliyetlerine ilişkin dersler veren özel dershaneler, 625 sayılı kanunun kabul edilmesiyle birlikte, takviye kursları veren kurumlar olarak faaliyete geçmiştir. Özel dershaneler 1970 yılından itibaren, merkezi sınavların yaygınlaşması ile takviye kurslarının dışında öğrencileri, merkezi sınavlara hazırlayan kurumlar olarak da faaliyet göstermiştir. Bu gelişmeler sonucunda 1970’li yıllarda Türkiye’deki illerin hemen hemen yarısına yakınında, özel dershanelerin kurulduğu görülmektedir. Günümüzde ise özel dershaneler artık her il ve hemen her ilçede faaliyet gösteren bir yaygın eğitim kurumu haline gelmiştir (Temel, 2002, 33). Özel dershanelerin amaçları ise Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği’nin 6’ncı maddesinde şöyle ifade edilmektedir (ÖZDEBİR, 2005, 13):

Öğrencileri;

- a. Zayıf oldukları derslerden yetiştirmek ve bilgi seviyelerini yükseltmek,
- b. Bir üst okulun giriş sınavlarına hazırlamak,

- c. Belli alanlarda ilerlemek amacıyla araştırma ve inceleme yapmak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uzmanlaşmak isteyen öğrencilere gerekli olanak ve ortamı sağlamak, bu gibi öğrencileri tespit ve teşvik etmek.

Özel öğretim dünyada genellikle; devlet okullarının kapasite yetersizliği, devlet okullarının nitelik yetersizliği ve yüksek gelirli kişilerin çocukları için farklı ve daha kaliteli bir eğitim aldırma isteği nedenleriyle gelişme göstermektedir (Kutner, Sherman, Williams, 1986, 83). Türkiye’de özel dershanelerin geçmişten bugüne kadar gelişmesi ve günümüzde de bir sektör halini alması süreci, doğrudan toplumun yükseköğretim seviyesi ile ilgilidir. Gerçekten de, özel dershanelerin gelişmesi, Türk yükseköğretim sisteminin yapısal özellikleri ile doğrudan ilgilidir.

Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre; öğrenciler aşağıdaki nedenlerden dolayı özel dershanelere devam etmektedirler (Morgil ve Diğerleri, 2000, 96-97):

- a. Okulda okudukları derslerden daha yüksek not almak.
- b. İlköğretimde verilen bilgilerin iyi bir liseyi, lisede verilen bilgilerin de iyi bir üniversiteyi başarı ile bitirmede yeterli temel alt yapıyı oluşturmadığı kanısındaki öğrenciler dershanedeki bilgilerini genişletip pekiştirme imkânını elde etmektedir.
- c. ÖSYM tarafından yapılan sınavlar, öğrencinin derslerden edindiği akademik bilgileri ve zihinsel gücü ölçmeye yönelik sınavlardır. Bu sınavlarda alınan yüksek puanlar iyi bir üniversiteye girmede birinci derecede dikkate alındığı için dershanede ÖSS’ye, hazırlanma imkânını sağlamakta ve hedeflediği branşa girme şansını artırmaktadır.
- d. Özel dershaneler hem akademik bilgiyi pekiştiren hem de zihinsel gücü artıran eğitim kurumları olma yanında öğrencilere ve yetişkinlere rehberlik servisi ve uzman katkısıyla sosyal konularda da eğitim hizmeti vermektedir.
- e. Dershanelerde öğrencilerin okullarından aldıkları bilgilerin üstüne yeni bilgiler ilave edilerek başarı kapasitelerinin daha üst sınıra çıkarıldığı göz ardı edilemez.

Özel dershanelerin, Türk eğitim sistemi içerisindeki yeri ve önemi ile bu kurumların kapatılmasının yaratacağı sakıncalar konusunda MEB, DPT ve ÖZDEBİR ortak görüş içerisindeyler. Bu kurumlar, ülkemizdeki eğitim

sisteminden kaynaklanan eşitsizliklerin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçların, özel dersaneler aracılığıyla giderilebileceğini kabul etmektedirler. Ayrıca özel dersanelerin kapatılması halinde, belirli bir düzeyin üzerinde gelire sahip öğrencilerin yararlanabileceği yüksek ücretli ve denetimden uzak özel derslerin yaygınlaşacağı vurgulanmış, bu şekilde mevcut eşitsizliklerin daha da artacağı ifade edilmiştir. Bu durumun devletin vergi kaybına uğraması yanında işsizliği de belli oranda artıracak savunulmuştur (Doğan, 2002, 72). MEB, özel dersanelerin varlığı ve devamını eğitim sistemi içerisindeki olumsuzluklar tamamen giderilene kadar uygun görmekte, ancak özel dersanelerin doğmasına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması halinde bu kurumların kapatılması gerektiğini savunmaktadır.

Türk eğitim sistemi içerisinde özel dersaneler tartışılırken, dünyaya bakıldığında diğer bazı ülkelerde de dersanelerin varlığı görülmektedir. Japonya, Amerika Birleşik Devletleri, Yunanistan gibi dünyanın zengin ülkelerinde bile dersaneler faaliyetlerini sürdürmektedir. İnsanların okul dışında kendilerini daha iyi yetiştirme ve öğrenimlerini daha iyi yapabilmeleri için ortaya çıkan özel dersaneler diğer pek çok ülkede de vardır (Temel, 2002, 54). İnsanların okul sistemi dışında kendilerini daha iyi yetiştirme, daha iyi öğrenim yapma gereksinimlerinden doğan özel dersanelerin daha pek çok ülkede varlığı sosyal bir gerçekliktir (Erdogan, 2002, 167).

Öğrencilerin yoğunlukla dersaneler gittikleri bir diğer ülkede Japonya'dır. Öğrenci seçme sistemi ile sınav sorunu Japonya'da gereğinden fazla etkilidir. Eğitim sisteminin seçici özelliğinin artan etkinliği ve toplumca kabul edilmesi giriş sınavlarında güçlüğün kalıcılığı gibi bir hastalığı ortaya çıkarmıştır. İlkokul dâhil olmak üzere her kademedeki öğrenci sınava hazırlık için özel dersanelere yönelmektedir (Uçar, 2005, 7). Japonya'da özel dersaneler, okul saatleri dışında öğrencilerin gittikleri "Özel Eğitim Okulları" olarak genel adı ile bilinmektedir. Japonya'da öğrenciler dersanelere (Doğan, 2002, 106);

- a. Lise giriş sınavına hazırlanma,
- b. Üniversite giriş sınavına hazırlanma,
- c. Yetiştirme kursu alma,
- d. Seviyelerini belirleme,
- e. Eğitim danışmanlığı hizmeti alma,

- f. Eğitim araştırmaları yapma,
- g. Pedagojik formasyon dersleri alma,
- h. Akademik başarı sınavına hazırlanma, gibi amaçlarla gitmektedirler.

Görüldüğü gibi, Japonya'da dersaneler Türkiye'de olduğu gibi birçok alanda faaliyet göstermektedir. Japonya'da da Türkiye'de olduğu gibi öğrenciler, en iyi liseye ve en iyi üniversiteye gitmek için dersaneleri tercih etmektedir.

Dershane olgusunun önemli bir yer tuttuğu diğer ülke de Amerika Birleşik Devletleri'dir. Amerika'da her yıl iki milyon öğrenci SAT'a (Scholastic Assessment Test) girmektedir. SAT, ülkemizde uygulanan üniversite geçiş sınavlarına benzer bir sınavdır. Ayrıca SAT, Amerikan üniversitelerinde lisans düzeyinde öğrenim yapabilmek için ön koşullardan bir tanesidir. Öyle ki, ABD'de dört bine yakın üniversitenin %90'ının öğrenci seçiminde SAT derecesini dikkate almaktadır. SAT'a giren öğrenci sayısı her yıl artmaktadır (Yükseköğretim Kurulu). Öğrenci sayılarındaki bu artış üniversiteleri daha da seçici bir hale getirmektedir. Bu durum sonucunda ABD'li öğrenciler ve aileleri de Türkiye'de olduğu gibi yoğun sınav kaygısı yaşamaktadır. Sonuçta bu üniversitelere girebilmek için iyi bir SAT sonucu gerekmektedir. Bu nedenle SAT sınavlarına hazırlanmak için özel dersanelere ilgi her geçen gün artmaktadır (Dağlı, 2006, 30).

Yunanistan'da da ABD, Japonya ve Türkiye'de olduğu gibi dershane sayısı (yaklaşık beş bin dershane) oldukça fazladır. Yunanistan'da ortaöğretim özel dersaneleri, Lise-2 ve Lise-3'ün sonunda tüm Yunanistan genelinde yapılan hem sınıf geçme hem de üniversiteye girme işlevi olan iki sınav için öğrencileri hazırlamaktadır. Türkiye'de olduğu gibi devlet bu kurumlara sıcak bakmadığı için, devlet okullarında bu amaçla ücretsiz kurslar düzenlenmektedir. Ama yine de kurslara devam eden öğrencilerin %95'i özel dersaneleri tercih etmektedir. Türkiye'de konuları çok tartışılan özel dersanelere lise son sınıf öğrencilerinin %35'i devam ederken, Yunanistan'da lise son sınıf öğrencilerinin %90'ı özel dersanelere devam etmektedir (Uçar, 2005, 4). Ancak, Türkiye'de özel dershane sayısının 4200'e yaklaştığı ve mevcut olan eğitim sistemi göz önüne alındığında, dershane sayısının beş bin barajını aşması pek yakında gerçekleşebilir.

1.3.1. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler

Bu aşamada Türkiye’de var olan Kalkınma Planlarına değinilecektir. Bu bağlamda Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planına yer verilecektir.

1.3.1.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda Özel

Dershaneler (1963-1967)

Özel sektörün eğitime olan ilgisinin oldukça artmasında dolayı Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında özel dershaneler konusuna da değinilmiş ve özel sektördeki eğitim kurumlarıyla ilgili bir çalışma planı hazırlanmıştır. Bu dönemde büyük şehirlerin dışında pek de dershane yoktur. Dershane bulunan illerin başında ise İstanbul, Ankara ve İzmir gelmektedir. Türkiye’de, 1965 yılında 12 ilde toplam 43 dershane bulunmaktadır (ÖZDEBİR, 2005, 10).

1.3.1.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda Özel

Dershaneler (1968-1972)

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda özel dershanelere ne kadar değinilirse değinilsin özel dershanelerin ilk somut adımları İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda görülmektedir. Buna göre (Devlet Planlama Teşkilatı “DPT”, 1970, 122).

“Özel dershaneler çeşitli öğretim kademelerinde kamu sektörüne ek olarak kapasiteler yaratmaları, belirli bir gelir grubundaki öğrencilere eğitim imkânı sağlayarak, eğitim kurumlarının üzerindeki talebi azaltması bakımından faydalı olmaktadır. Ancak özel dershanelerin düşük nitelikte hizmet sağlamaları, kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürücü yönde gelişmeleri, özellikle yükseköğretim kademesinde insan gücü politikasını bozucu ve sonucunda istihdam sorunları doğuracak kapasiteler yaratmaları, tüm eğitim sistemini bozucu bir sorundur. Bu gibi gelişmelere izin verilmeyecek ve devamlı bir izleme düzeni kurulacaktır.”

Görüldüğü gibi bu planda özel dershanelere endişe ile yaklaşılmaktadır. Özel dershanelerin sunduğu eğitim hizmetinin kalitesizliği ve kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürücü yönde gelişmeler sergilediği kararlaştırılmıştır. Bunun sonucu olarak da özel dershanelerin denetimine büyük önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.3.1.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (1973–1977)

Bu dönemde yalnızca özel anaokullarından bahsedilmiş özel sektörün eğitim faaliyetlerinin ilköğretim öncesi için uygun olduğu izlenimi verilmiştir. Buna göre; okul öncesi eğitimde özel sektörün teşvik edilmesi prensip olarak kabul edilmektedir (MEB, 1996, 38). Böylece, özel dershanelerin, eğitim kurumları arasından öncelikle okul öncesi eğitimde, olumlu karşılandığı belirtilebilir.

1.3.1.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (1979-1983)

12 Eylül askeri müdahalesinden sonra dershanelerin kapatılması gündeme gelmiş ve bu konu 1983'e kadar sürekli tartışılmıştır. 1981'de hükümet programının genel ortaöğretimle ilgili tedbirler bölümünün 15. maddesinde, eğitimde fırsat eşitsizliğini bozan dershanelerin kısa dönemde kontrol altına alınması, uzun dönemde ise dershanelerin kapatılıp bu fonksiyonunun MEB'e bağlı devlet okullarında açılan kurslar tarafından yerine getirilmesi yönünde bir karar alınmıştır (Doğan, 2002, 60).

1979–1983 dönemleri arasında geçerli olan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre (DPT, 1980, 147):

“Geçmişte eğitime ayrılan kaynakların sınırlı olması, sosyal adaleti ve fırsat eşitliğini gerçekleştirecek bir araç olarak kullanılmaması ve eğitim içeriğinin ekonominin ve toplumun değişen koşullarına uygun biçimde geliştirilememesi gibi sınırlamalar III. Plan Dönemi'nde de eğitimin tüm toplum kesimlerine dengeli ve verimli bir biçimde yaygınlaştırılmasını engellemeye devam etmiştir.”

Bu sebeple Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (BYKP) bir önceki döneme göre, dershanelere bakış ile ilgili zıt yönde bir tutum içine girildiği söylenebilir. Açıkça belirtilmese de, eğitim hizmetinin toplumun tüm kesimlerine aynı düzeyde ulaştırılmadığı ve bunun önemli bir problem olduğu ortay çıkmaktadır. Ayrıca bu durum, okullarda uygulanan öğretim sürecinin yetersizliğini ve yeni bir çözüm gerektirdiğini de vurgulamaktadır.

1.3.1.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (1985-1989)

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumlarından şu şekilde söz edilmektedir; “Özel Öğretim Kurumları teşvik edilecektir. Eğitimin kalitesinin, teftiş ve denetim mekanizmasının geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. “ (DPT, 1987, 184).

Beşinci BYKP'de ise, özel öğretim kurumlarının (özel okullar, özel kurslar, motorlu taşıtlar sürücü kursları, özel dershaneler, öğrenci etüt eğitim merkezleri) varlığı kabul edilmektedir. Artık, özel öğretim kurumlarının Türk eğitim sistemi için gerekli olduğu vurgulanmış, teşvik edilerek çoğalmaları ve denetimlerinin yapılması planlanmıştır.

1.3.1.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (1990-1994)

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak aşağıdaki noktalara değinilmiştir (DPT, 1991, 193);

“Eğitimin fiziki alt yapısının şehirleşme hızının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde öncelik verilerek ihtiyaçlarla daha tutarlı hale getirilmesi sağlanacaktır. Plan döneminde sınıf mevcutlarının özel öğretim kurumlarında azami 30, resmi okullarda da azami 40 olması esas alınacaktır.

“Özel kesimin özel öğretim kurumu açması ile vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek, eğitim metot ve teknolojilerinin geliştirilmesinde ve eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması desteklenecektir.”

1990'lı yılların başında hazırlanan Altıncı BYKP'de, özel öğretim kurumlarına olan ihtiyaç açıkça vurgulanmaktadır. Artık, özel öğretim kurumlarının çoğalması ve teşvik edilmesi istenmektedir. Bunun yanında, hazırlanacak yeni eğitim yöntem - teknolojilerinin ve eğitim ile ilgili araç-gereçlerin geliştirilmesinde özel öğretim kurumlarının daha fazla rol alması gerektiği açıkça belirtilmektedir.

1.3.1.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (1996-2000)

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak “Devlet gözetiminde özel kesimin eğitim hizmeti sunma faaliyetleri teşvik edilecektir. Kamu ve özel kesimde yaygın meslekî eğitimin teknik ve finansman yönünden desteklenmesine önem verilecektir.” denilmektedir (DPT, 1998, 427):

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında dershaneler ile ilgili aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir (DPT, 1998, 427):

“1. Eğitimde sağlanan sayısal gelişmelere rağmen nüfus artışı ve iç göçler nedeniyle başta büyük kentlerde olmak üzere ikili ve kalabalık sınıflarda öğretim yanında tüm kademelerde eğitime ayrılan kaynakların yetersizliği gelişmeleri sınırlandırmaktadır.

2. Kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının meslekî ve teknik eğitim alanına yeterince yönelmeişleri önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu durum, kamunun eğitim maliyetlerini arttırmakta ve eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

3. Üniversiteye girmek ümidiyle birkaç yılını dershanelerde harcayan öğrenci, üniversiteye de giremediği takdirde herhangi bir meslek sahibi olamadan hayata atılmaktadır. Bu durum kaynak ve zaman israfına sebep olmaktadır.”

Yedinci BYKP'de, eğitim sisteminde sayısal gelişmeler (öğrenci, okul, derslik, öğretmen ve benzeri “vb.” sayılarındaki artış) olduğu belirtilmekte, ancak tüm bu sayısal gelişmelere karşılık, hızlı nüfus artışı ve yaşanan iç göçler sebebiyle sağlanan eğitim imkânlarının yetersizliği vurgulanmaktadır. Bunun yanında, kamu ve özel sektör eğitim kurumlarının meslekî ve teknik eğitime yönelmeişleri eleştirilmektedir. Ayrıca, üniversiteye giremediği takdirde herhangi bir meslek sahibi olamadan hayata atılmak zorunda kalan genç kitlelerin varlığına da değinilmiştir. Bu nedenlerden dolayı, özel öğretim kurumları içerisinde önemli bir yere sahip olan özel dershanelere Yedinci BYKP'den çıkarılabilecek görevlerden bazıları şunlardır:

- a. Üniversiteye ve diğer sınavlara (Kamu Personeli Seçme Sınavı, Seviye Belirleme Sınavı, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı vb.) hazırlanan gençlere daha iyi öğreticilerle, kaliteli materyallerle, özveriyle, amaca uygun, doğru öğretim stratejisi, yöntemi ve tekniğiyle, bir eğitim sağlamak,

- b. Özel dershanelerin üniversiteye hazırlık kursları yanında meslekî ve teknik eğitim alanlarında da faaliyet göstermesi,
- c. Dershanelerin dersliklerinin, etüt ve çalışma salonlarının öğrenci sayılarına göre yeniden gözden geçirmesi,
- d. Yapılan işin ciddiyetinin farkına varılmalı (insan imal etme, insan yetiştirme) ve kâr sağlama ikinci plana bırakılmalıdır.

1.3.1.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (2001-2005)

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel öğretim kurumlarına pek fazla değinilmemiştir. Ancak, üniversite önlerinde okumak isteyen gençlerin aşırı bir şekilde yığılmalarından bahsedilmiştir. Bu bağlamda (DPT, 2001, 427);

“Eğitimin her kademesinde fizikî altyapı ve insan gücü altyapısı eksiklikleri önemini korumaktadır. Eğitimde gerçekleştirilen iyileşmelere rağmen zorunlu temel eğitim süresi, meslekî eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretimdeki okullaşma oranları, işgücünün eğitim seviyesi ve niteliği bakımından Avrupa Birliği ülkelerinin gerisinde kalmıştır. Kalabalık sınıflarda eğitim, ikili eğitim, öğretmen ve öğretim elemanı sayısında yetersizlik ve dengesizlikler ve üniversite önündeki aşırı yığılma devam etmektedir.”

Kalkınma planları üzerine görüldüğü gibi birçok tartışma yapılmıştır. Öyle ki 1980 ihtilalinden sonra özel dershanelerin kapatılması dahi gündeme gelmiştir. Özal Hükümeti'nin 1984 yılında 3035 sayılı kanunu kabul etmesiyle varlıklarını sürdürmeleri ve yenilerinin açılmasına izin vermesiyle birlikte V, VI, VII ve VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında özel öğretim kurumlarının açılması ve eğitim hizmeti sunma faaliyetlerinin teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.3.1.9. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Özel

Dershaneler (2007-2013)

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Türk eğitim sistemi, yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınarak, sistemin etkinliği, erişebilirliği ve fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır (DPT, 2006, 85). Böylece, eğitimin önemi belirtilmiş ve eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirme konusunda daha somut adımlar atılması planlanmıştır.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda bulunan, "Eğitimin yaygınlaştırılmasında merkezi idarenin yanı sıra mahalli idareler, gönüllü kuruluşlar ve özel sektörün katkısı artırılacaktır." maddesi ile eğitimin desteklenmesi ve yaygınlaştırılmasında özel öğretim kurumlarına da (özel okullar, özel kurslar, motorlu taşıtlar sürücü kursları, özel dershaneler, öğrenci etüt eğitim merkezleri) görev düştüğü vurgulanmıştır. Ayrıca Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 586. maddesi (DPT, 2006, 86);

"Eğitime ayrılan özel kaynaklar eğitimde fırsat eşitliğine imkân sağlayacak şekilde yönlendirilecektir. Bütün eğitim kademelerinde özel sektörün payı artırılacak, kamu kaynaklarının en fazla ihtiyaç duyan kesimlere yönlendirilmesi sağlanacaktır."

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 586. maddesine göre, Türk eğitim sistemi'nde özel sektör desteklenecek ve özel sektörün payının artırılması sağlanacaktır. Eğitim için ayrılan kamu kaynaklarının ilk olarak, en fazla ihtiyaç duyulan yerlerde kullanılacağı belirtilmektedir. Ayrıca, özel sektörün kaynaklarının eğitimde fırsat eşitliği sağlayacak şekilde kullanılmasının ve yönlendirilmesinin gerektiği de vurgulanmıştır.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 599. maddesi dershanelerin teşvikle özel okullara dönüştürülebileceğini içeren şu ifadeyi içerir: "Ortaöğretim ve yükseköğretime hazırlık dershanelerinin özel okullara dönüştürülmesine yönelik teşvikler sağlanacaktır." Buna göre, hızla çoğalan özel dershanelerin artık çok daha kapsamlı bir özel eğitim kurumu olan özel okullara dönüştürülmesi istenerek, özel sektörün Türk Millî Eğitim Sistemi içerisinde benimsendiği ve özel sektöre ihtiyaç duyulduğu da belirtilebilir.

1.3.2. Özel Dershaneler ile İlgili Mevzuat

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerle kendine has yapı ve işleyişi kavuşturulan, sayıları giderek artan, temel görevi öğrencileri yetiştirmek ve onları sınavla öğrenci alan her kademedeki okulların giriş sınavlarına hazırlamak olan dershanelerin doğması, işlenmesi ve yaygınlaşmasındaki faktörleri Duman (1987, 28) şu şekilde sıralamaktadır:

1. Öğretmenlerin yurt düzeyindeki dağılımının illere ve il içerisindeki okullara göre farklılıklar göstermesi,

2. Öğretmenlerin, yetişme ortamı ve menşei farklılıkları sebebi ile ilmi yönden eşit seviyede bulunmamaları,
3. Bazı okullarda derslerin boş geçmesi veya derslerin önemli bir kısmının branştan olmayanlarla doldurulması,
4. İlk ve ortaöğretim düzeyinde, sınıfların kalabalıklaşması yüzünden öğretmenlerin öğrencileri ile yeterince ilgilenememeleri, araç ve gereçleri kullanamamaları, ikili ve üçlü öğretime gidilmesi gibi sebeplerle okullardaki eğitim kalitesinin düşmesi,
5. Giriş sınavı ile öğrenci alan okulların kontenjanlarının artan talep karşısında sınırlı kalması, bu okullara girişin her yıl bir önceki seneye göre daha zor hale gelmesi, okullarda uygulanan sınav tipi ile seçme sınavlarında uygulanan sınav tipinin farklı olması,
6. Giriş sınavlarının içeriği ile okullarda kazandırılan bilgi arasında özdeşlik bulunmaması,
7. Farklı program uygulayan lise öğrencilerin üniversite giriş sınavında aynı sorulara tabi tutulması,
8. Üniversiteye giriş tercihlerin yapılmasında dershanelerde çok fazla yardımcı personelin bulunması,
9. Dershane öğrencilere pratik bilgiler verilmesi,
10. Öğrencilerin, dershane ortamında kendilerini daha özgür hissetmeleri gibi.

Başlangıçta sisteme yardımcı olmak amacıyla kurulan özel dershaneler zamanla sistemin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Yine başlangıçta yalnızca üniversite sınavına öğrenci hazırlayan dershaneler hizmetlerini daha da genişleterek ilkokul öğrencilerine kadar ders vermeye başlamışlardır.

Yukarıda belirtilen amaçlara göre açılışını tamamlayan özel dershaneler geniş bir mevzuata göre işlemlerini yürütmektedirler. Başta 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği olmak üzere, pek çok yasa, yönetmelik, yönerge, genelge ve yazılara göre faaliyet yürütmektedir.

Alpan'a (2004, 56) göre, özel öğretim kurumlarının bağlı oldukları bazı mevzuatlar aşağıda gösterilmiştir (Akt. Cenk, 2005, 17):

- a. 254 sayılı Yasa Hükmünde Kararname
- b. 326 sayılı Yasa Hükmünde Kararname
- c. Özel Öğrenci Etüt Eğitim Merkezleri, Özel Kurslar, ile Örgün Eğitim Dışındaki Diğer Kurslara Ait Program Çerçevesi
- d. Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi
- e. Özel Öğretim Kurumlarında Ücretsiz Okuyacak Öğrenciler Hakkında Yönetmelik
- f. Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği
- g. Resmi veya Özel Öğretim Kurumlarının Hapishane, İçkili Yer ve Umuma Açık Yerlere Olan Uzaklıklarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik
- h. Özel Öğretim Kurumlarında Görevlendirilen Personelin Adaylık İşlemleri ile Sicil ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönerge
1. Özel Öğretim Kurumlarında Görevlendirilecek Bakanlık Danışmanlığı Yönergesi

Osmanlı Devleti'nden bu yana sürekli bir gelişim içerisinde olan özel dershaneler, bir süre Türk Millî Eğitim Sistemi için tehdit olarak algılansa da bugünkü konumlarına gelerek, ilköğretim seviyesinden yükseköğretime geçiş ve hatta yükseköğretim sonrası sınavlara hazırlık amaçlı kurslar vererek, geniş bir kitleye hizmet verir durumdadırlar. Bunun sonucu olarak da dershaneler ile ilgili mevzuat her geçen gün genişleyerek yukarıda belirtilen son şeklini almıştır.

Türkiye'de ilk ve ortaöğretimde 16 milyon öğrenci öğrenim görmektedir. İçlerinde 1 milyon 200 bini özel dershanelere gitmektedir. Orta gelirli bir velinin, çocuğunu Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'na hazırlamak için 2 bin ile 12 bin 700, üniversiteye giriş sınavlarına hazırlamak için ise 4000 ile 18 bin 500 TL harcama yapması gerekmektedir. Özel dershaneler sadece üniversite sınavına ve SBS'ye hazırlanan öğrencilerin ailelerinden yıllık ortalama 2 milyar 632 milyon 339 bin TL kazanmaktadır (Milliyet, 06.04.2010). Rakamlara bakıldığında ortaya çıkan durum; Türkiye'de iyi bir üniversitede öğrenim görmenin, iyi bir lisede eğitim almanın

bedelinin az olmadığını göstermektedir. Türkiye’de 4183 dersane faaliyet göstermekte ve 1 milyon 200 bin öğrenci de bu dersanelere gitmektedir (MEB İstatistikleri, 2010). Dersanelerde öğrenciler için sunulan, yetiştirme kursları, seviye belirleme kursları, eğitim danışmanlığı hizmetlerinin yanında öğrenciler, dersanelere sadece yükseköğretime geçiş sınavlarına (YGS, LYS) hazırlık için değil, Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS), Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı Seviye Tespit Sınavı (KPDS), Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES), Üniversitelerarası Yabancı Dil Sınavı (ÜDS) vb. gibi sınavlarda başarılı olmak için de gitmektedir.

Bunun yanında, Türk Eğitim-Sen’in lise son sınıftaki bin yüz öğrenci üzerinde yaptığı anket çalışması da öğrencilerin büyük çoğunluğunun dershaneye gitmeden üniversite sınavını kazanacaklarına inanmadıklarını ortaya koydu. Buna göre, üniversite sınavına dershaneye giderek hazırlandığını söyleyenlerin oranı yüzde 68.5, sadece okulda aldığı eğitimle sınava hazırlandığını belirtenlerin oranı yüzde 19.3, hem dershaneye gittiğini hem de özel ders aldığını ifade edenlerin oranı ise yüzde 8.5 olarak belirlenen araştırmada, öğrencilerin yüzde 70’i dershaneye gitmeden üniversiteyi kazanabileceğine inanmazken, sadece yüzde 30’u dershaneye gitmeden üniversiteyi kazanabileceğini düşünmektedir (Barlas, 2010, 3).

Yapılacak araştırma ile Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan öğrencilerin, özel dersanelerde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin neler olabileceğinin incelenmesinin alan yazına önemli bir katkı getireceği düşünülmektedir. İşte bu nedenle ortaöğretim mezunu ve ortaöğretim öğrencilerinin özel dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşlerinin araştırılması gerekmektedir.

1.4. Problem Cümlesi

Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı için dershaneye devam etmekte olan öğrencilerin dershanede aldıkları eğitime ilişkin görüşleri, araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu problemi çözmek için ise aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1.5. Alt Problemler

1. Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan dersane öğrencilerinin;
  - a. Öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliğine ilişkin,

- b. Öğretmenlerin alan bilgisi yeterliğine ilişkin,
- c. Dershanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının yeterliğine ilişkin,
- d. Dershanelerin fiziksel ortam yeterliğine ilişkin, görüşleri nelerdir?

2. Kars Merkez ilçesinde Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan bireylerin dershanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşleri;

- a. Cinsiyetlerine,
- b. Öğrenim durumlarına,
- c. Lisedeki derslerinden aldıkları puanlarına,
- d. Hazırlandıkları puan türüne göre, nelerdir?

1.6. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde, YGS (Yükseköğretime Geçiş Sınavı), LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı), SBS (Seviye Belirleme Sınavı) gibi sınavlarda yüksek puan alabilmek, sınavlara uygun yöntem ve tekniklerle hazırlanabilmek, anne-baba ve öğrenciler için oldukça önemli bir durum haline gelmiştir. Hatta bu durum öylesine bir yarış halini almıştır ki; öğrenciler ve veliler yaygın bir şekilde sınav kaygısı yaşamaktadırlar. Türkiye’de Üniversite Giriş Sınavı’na hazırlanan 4711 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin, ameliyata girecek hastaların kaygı düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Cüceloğlu, 1993, 292). Bunun sonucunda ise, veliler ve öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının dışında sınavlara hazırlık, okul derslerine katkı gibi sebeplerle özel dershanelere yönelmişlerdir.

Ancak sayıları giderek artan özel dershaneler ve etkinlikleri hakkında değişik görüşler ortaya atılmakta, özel dershanelerin işlevleri ve eğitim sistemindeki yerlerine ilişkin tartışmalar daha da yoğunluk kazanmaktadır. MEB’in 2010 yılı istatistiklerine göre Türkiye’deki özel dershanelerin sayısı 4183’e ulaşmıştır. Bu durum da gösteriyor ki, eğitim sistemi içindeki sayıları gün geçtikçe artan ‘Özel Dershaneler’ araştırmaya konu olacak önemdedir.

Eğer dershaneler, ilköğretimden yükseköğretime kadar Türk Millî Eğitim Sistemi’nin her kademesinde etkiliyse ve milyarlarca doların döndüğü bir sektör haline geldiyse; “Dershanelerin öğrencilerine sundukları eğitim kalitesi ne

derecededir? Dershanelere giden öğrenciler aldıkları eğitimden memnunlar mı?” gibi sorular acilen cevaplandırılmalıdır. Dolayısıyla, bu araştırma Türkiye’de belli bir kitle için bir sorun olarak görülen ya da eğitim sisteminin tamamlayıcısı ve vazgeçilmezi olarak görülen dershanelerde sunulan eğitim hizmetinin yeterliliğini ölçmek amacıyla yapılmaktadır.

Türkiye’de bu yönde gerçekleşen hızlı değişimin, bu araştırma ile toplanacak ve düzenlenecek bilgiler sayesinde daha net bir biçimde gözlemlenebilmesi için Kars Merkez’de dershane öğrencilerine Dershane Eğitim Yeterliği (DEY) Anketi uygulanmış ve aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır.

1.7. Araştırmanın Önemi

Birçok bilimsel araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da, kalkınmaya ve alan yazına katkı amaçlanmaktadır. Ülkemizde her yıl 16 milyon çocuk ve genç eylül-ekim aylarında dersbaşı yapıyor. Son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda alınan derslere yardımcı olarak ve üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak hizmet veren özel dershanelerin sayıları giderek artmaktadır. Dolayısıyla dershanelere yönelen ortaöğretim öğrencilerinin sayıları da günden güne artmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmaya başlayan ve günümüzde önemli tartışma konularından birisi haline gelen özel dershanelerin sayıları, her geçen gün artmaktadır. Yaratdığı istihdam ve eğitime sağladığı destek açısından özel dershaneler, Türk eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen özel dershanelere ilişkin bugüne kadar yapılmış olan araştırma sayısı da çok azdır. Dolayısıyla toplumda bu kurumlara ilişkin eksik ve yanlış bilgi söz konusudur.

Bu araştırma ile son yıllarda Türk Millî Eğitim Sistemi’nde önemli bir yere sahip olan dershanelere giden ve Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan öğrencilerin aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşleri konusunda önemli bulgular elde edileceği düşünülmektedir. Elde edilen bu bulgular ile Türk Millî Eğitim Sistemi’nin eksik yanları tespit edilerek ve bu eksikliklerin giderilebilmesi için çözüm önerileri sunulmaktadır.

1.8. Varsayımlar (Sayıtlılar)

Araştırmanın amacına ulaşması için var olduğu kabul edilen konular belirlenmektedir. Aşağıda belirtilen konular araştırmanın amacına ulaşmada temel oluşturması bakımından önemlidir.

- a) Veri toplanan dersane öğrencilerinin, dersanelerde aldıkları eğitim ile ilgili araştırma anketindeki soruları cevaplandırırken nesnel ve yetkin oldukları kabul edilmiştir.
- b) Öğrencilerden alınan bilgilerin doğru olduğu kabul edilmiştir.

1.9. Sınırlılıklar

Bu araştırma, ekonomik nedenle ve zaman kısıtlılığı nedeniyle belirli bir bölge ve örnekleme sınırlandırılmıştır. Sınırlandırma yapılırken veri toplama olanağı, çalışma evreni-örneklemin doğru seçimi, örneklem sayısı ve DEY Anketi formunun geçerliği dikkate alınmıştır.

- a) Araştırma, Kars Merkez’de bulunan dersanelere 2009-2010 öğretim yılında devam eden lise düzeyi okulların son sınıf öğrencileri ve lise düzeyi okulların mezunları ile sınırlıdır.
- b) Araştırmada ulaşılan sonuç, araştırma anketinde bulunan ifadeler ile sınırlıdır.

1.10. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ortaöğretimden yükseköğretime geçmeye çalışan öğrencileri ilgilendiren YGS (Yükseköğretime Geçiş Sınavı), LYS (Lisan Yerleştirme Sınavı) ve bu sınavlara hazırlık amaçlı hizmet sunan dersaneler ile ilgili sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır. Bu başlık altında yapılan araştırmaların bir kısmına yer verilmiştir.

Cenk’in 2005 yılında Ankara’da yaptığı “Öğrencilerin Özel Dersanelere Gitme Nedenleri İle Özel Dersanelerde Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri” konulu araştırmaya göre, öğrenciler, özel dersanelerdeki öğretmenlerinin ders işleyişlerinden memnun olduklarını, dersanelerde verilen eğitimin lisede verilen eğitime göre daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yine dersane öğrencileri, gittikleri dersanelerin fiziksel ortamlarından memnun olduklarını, üniversite sınavını kazanamamaları durumunda ise yine dershaneye gideceklerini ve gittikleri özel dersanelerde üniversite sınavına hazırlanmak için yapılan çalışmaların yeterli

olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca, dersane öğrencileri, liselerde verilen eğitimin üniversite sınavında başarılı olunabilmesi için yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Duman 1986 yılında yaptığı çalışmada, dersanelerin gelişimini incelemiştir. Duman, kurslara ve dersanelere devam etmenin ders ve sınav başarısına etkisinin olup olmadığı bulunmaya çalışmıştır. Buna göre kurslarda daha çok okullarda işlenen derslerin tekrar edilmesine yönelik bir uygulama yapıldığı, dersanelerde ise öğrencilere daha çok test tekniğinin öğretildiği ve bunu sınavda kullanma becerilerinin kazandırıldığı çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir (Duman, 1986).

Aksöz 2001 yılında yaptığı “Yeniden Üretim Kuramı Açısından Dersanelerdeki Farklılaşmalar” konulu araştırmada, özel dersanelerin hizmet verdikleri öğrencinin sınıfsal, kültürel ve demografik kökenine göre kitle, büro, hemşeri ve cemaat dersanesi olarak dört grupta oluştuğunu belirtmiştir. Yine aynı araştırmada Aksöz, Özel dersanelerde görev yapan dersane öğretmenlerinin hangi dersanelerde ve hangi şartlarda çalışacaklarını ise, kültürel yapılarının, demografik ve sınıfsal kökenlerinin belirlediği sonucuna ulaşmıştır (Aksöz, 2001).

Morgil ve arkadaşlarının 2000 yılında yaptıkları araştırmaya göre, üniversiteye geçiş sınavlarında özel dersaneler ve ÖZDEBİR (Özel Dersaneler Birliği) tarafından uygulanan deneme sınavlarının öğrenci başarısına katkısı konusunda araştırmalar yapmışlar ve bu deneme sınavlarının öğrencilerin üniversiteye geçiş sınavlarındaki başarılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bununla beraber Morgil ve arkadaşları, üniversiteye geçiş sınavları sonuçları ile ÖZDEBİR tarafından yapılan sınav sonuçları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna da ulaşmışlardır (Morgil ve diğerleri, 2000). Bu sonuca göre, özel dersaneler ve ÖZDEBİR tarafından uygulanan deneme sınavlarının oldukça güvenilir olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Dağlı'nın 2006 yılında yaptığı “Özel Dersanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Özel Dersaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri” konulu araştırmada ise, öğrenci velilerinin temel ihtiyaçlarından bile kesintiler yaparak öğrencilerini dersanelere gönderdikleri, veliler istemeseler bile, gerek devlet okullarının eğitimini yetersiz buldukları için, gerekse çocuklarının sınav başarısı için başka alternatifleri olmadığından çocuklarını dersanelere yolladıkları, velilerin çocuklarını bir

dershaneye yollamalarının ardında, dershanelere devam eden her öğrencinin başarılı olacağı bir varsayımının bulunduğu sonuçlarına ulaşmıştır (Dağlı, 2006).

Özgüven'in 1977 yılında yaptığı "Özel Dershanelerin Üniversiteye Giriş Etkileri" konulu araştırmasında, 1976 - 1977 eğitim - öğretim yılında özel dershane yardımıyla veya özel dershane yardımı olmadan üniversite sınavında başarılı olan adayların üniversite sınavlarında aldıkları puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre Özgüven, özel dershanelerin, öğrencilerin üniversiteye geçiş sınavlarında aldıkları puanlarını önemli ölçüde arttırdığını tespit etmiştir (Özgüven, 1977).

Çolak'ın 2006 yılında yaptığı "Eğitim Sosyolojisi Bakımından Dershaneler ve Eğitim: Üniversite Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyo – Kültürel Durum Analizleri" konulu araştırmasında, üniversiteye geçiş sınavlarına hazırlanan dershane öğrencilerinin, bu dönemde okul – aile – dershane – arkadaş arasında bocalayan, bu karmaşa içinde taşıdıkları yükün ağırlığı altında ezilen gruplardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber bu çalışmada, dershane öğrencilerinin kendilerine ait zamanlarının olmadığı ve hayatlarının kendileri tarafından değil, evde aileleri ve dershane öğretmenleri tarafından kontrol edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Çolak, 2006).

Yukarıda belirtilen çalışmalarda, özel dershanelerin üniversiteye giriş etkileri, özel dershanelerdeki farklılaşmalar, özel dershanelere giden öğrenci velilerinin görüşlerinin değerlendirilmesine, özel dershaneler ile ÖZDEBİR tarafından gerçekleştirilen deneme sınavlarının öğrencilere olan katkısı, öğrencilerin dershanelere gitme nedenleri gibi konularda tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Fakat özel dershanelere giden öğrencilerin aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin detaylı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple bu çalışma konusuna karar verilmiştir.

1.11. Tanımlar

Dershane: Millî Eğitim Bakanlığı'nın eğitim programlarında yer alan konuların ve hedef davranışların belirli bir zaman ölçeğinde, öğrenciye aktarımı, öğrencinin verili konularda test edilerek yeterliğinin ölçüldüğü, tüm işlemlerden sonra bireysel değerlendirme ile eksik kalınmış olan alanlardaki konularda işlemin yeniden başlatıldığı özel öğretim kurumudur. Öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması gibi yollarla ve türlü eğitim araç ve

gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yerdir, bunun yanında öğrencilere okul dışında para ile ders veren özel kuruluşlardır (TDK, 2005, 508).

Ders Programı: Bir dersin öğretime yönelik olarak yapılacak tüm etkinlikleri; dersin hedefleri ve içeriğini, öğretme-öğrenme süreci ve ölçme değerlendirilmenin programlanmasıdır (Tan, 2005).

Eğitim Programı: Öğrencilerden istenilen amaçlara veya sonuçlara ulaşmalarını sağlayan, stratejiler içeren yazılı doküman veya faaliyet planıdır (Doğanay, 2008, 3). Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2008, 6).

Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS): Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından her yıl haziran ayında yapılan, Türkiye'deki ve bazı yabancı ülkelerdeki üniversitelere öğrenci yerleştirmeye yönelik bir sınavdır (ÖSYM, 2010).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM): Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, kısaca ÖSYM, yükseköğretim programlarına girmek için başvuran adaylar arasından, başarılı olma olasılıkları diğerlerinden daha yüksek olanları seçerek bu programlara yerleştirmek amacı ile 1974 yılında kurulmuş olan kurumdur. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Yükseköğretim Kurulunun tespit ettiği esaslar çerçevesinde yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan ve yapan, öğrenci isteklerini de göz önünde tutarak Yükseköğretim Kurulunun tespit ettiği esaslara göre değerlendiren, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmalar ve diğer hizmetleri yapan Yükseköğretim Kuruluna bağlı bir kuruluştur. (ÖSYM, 2010).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bilimsel araştırma, geleneksel olarak olayların ya da olguların nedenlerini bulmak için yapılmaktadır (Punch, 2005, 50). Ekonomik Gelişme İçin İşbirliği Örgütü (OECD, 2002, 30), araştırmayı belirli farklı bir pratik veya kullanım düşünülmeden, kuramsal veya deneysel çalışmalarla olguların ve gözlemlenebilir durumların altında saklı olana ilişkin yeni bilgi edinme çabası olarak tanımlar. Buna göre; her çalışma yeni bir bilgi üretmeye çalışır. Bu araştırmada nicel bir araştırmadır ve tarama modeli kullanılmıştır. Ayrıca, Dershane Eğitim Yeterliği (DEY) Anketi uygulanarak elde edilen veriler değerlendirilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır. Uygulamalı çalışmalarda metodoloji, çalışmanın amacına ulaşmasında uygun bilimsel yöntemlerin seçimini içerir. Bu doğrultuda bilimsel nitelik taşıyan çalışmalarda, araştırmanın amacına uygun olarak verilerin ekonomik ve uygun koşullarda toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların yerine getirilmesinde iki temel modelden faydalanılmaktadır. Bunlar; “tarama” ve “deneme” modelleridir (Karasar, 1999, 77). Tarama modeli, geçmişte ve halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi açıklanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Aksoy, 2006, 2). Bu sebeplerle bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

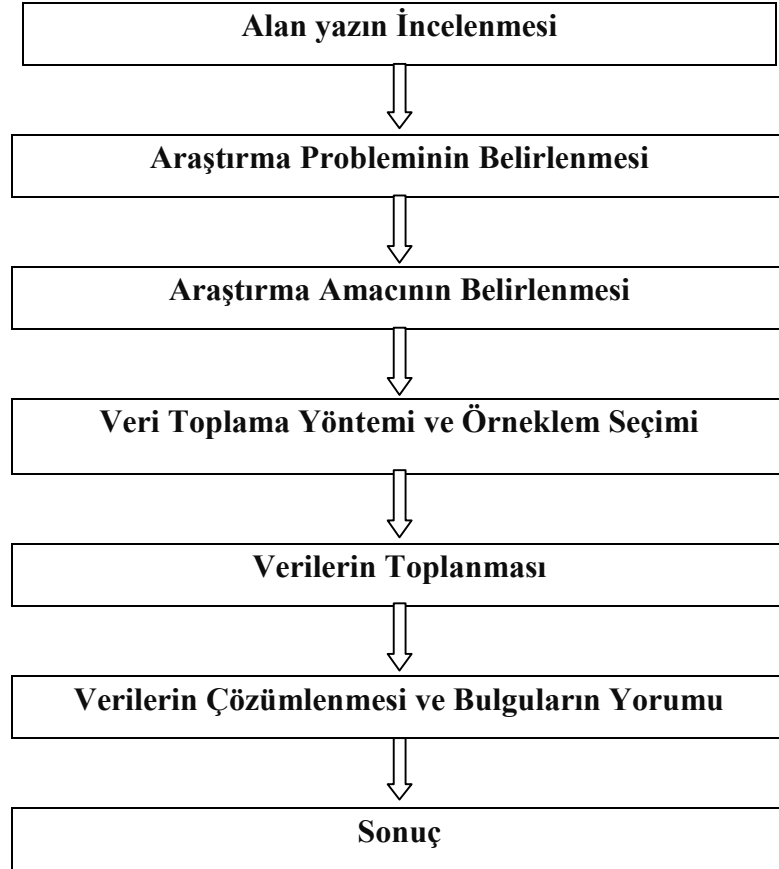
Araştırmanın bu bölümünde, Kars'ta faaliyet gösteren dershanelere giden lise son sınıf ile mezun durumdaki öğrencilerin dershanelerde aldıkları eğitimin yeterliği ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi ilişkin uygulama yer almaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak araştırmanın amacına ulaşmada uygun olacak yöntemin seçimi yapılmış, veri toplama aracı oluşturulmuş, ana kütle belirlenmiştir. Bulguların değerlendirmesi için gerekli testler yapılmış, araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel özellikleri aktarılmıştır. Daha sonra ise, araştırmanın bulguları ve değerlendirme başlıkları altında gerekli bilgilere de yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmaya alan yazın taraması ve problem cümlelerinin oluşturulması ile başlanmıştır. Daha sonra araştırmanın problemlerine göre araştırmanın amacı belirlenmiştir. Araştırmanın amacına ulaşmada kullanılacak veri toplama yönteminin belirlenmesi ile örneklemden veri toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak araştırmanın amacına yönelik sonuç kısmı oluşturulmuştur.

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. İlgili alan yazın tarandıktan sonra kuramsal çerçeve oluşturulmuş, konunun önemi hem sektör, hem Türk Millî Eğitim Sistemi açısından ve hem de eğitim kurumları açısından değerlendirilmiş ve sonucunda, örnek bir uygulama gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu aşamadan sonra araştırmanın amacına ulaşması için uygun bir süreç izlenmiştir. Araştırmanın başlangıcından itibaren izlenen yol Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2: Araştırma Süreci

2.2. Çalışma Evreni ve Örneklem Seçimi

Çalışma evreni (Ana kütle); araştırma bulgularının genellenebileceği alandır. Bir diğer ifade ile ana kütle, araştırmanın hangi olay, olgu, varlık ya da bireyler üzerinde uygulanacağı ile ilgilidir. Bununla beraber örneklem ise; ana kütlede belli kurallara göre seçilmiş, temsil yeteneği olan daha küçük bir gruptur. Örneklem büyüklüğü ana kütleyle yaklaştıkça araştırmanın güvenilirliği artar (Karasar, 1999, 109). Başka bir ifadeyle örneklem, belli bir çalışma evreninin, belli sayıda birimlerinin seçimiyle oluşan, çalışma evreninin temsilcisi bir birimdir (Balcı, 2007, 80). Örneklem almanın, yani örneklemenin belli ve bilinen kuralları vardır. Ancak o zaman, alınan örneklemin çalışma evreni temsil edebileceği kabul edilebilir (Karasar, 1995, 111).

Bu araştırmanın çalışma evrenini Kars ilindeki 2009/2010 eğitim-öğretim yılında dershanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına giden lise son sınıf öğrencileri ile mezun durumdaki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma evreninin lise son sınıf ile mezun durumdaki öğrenciler arasından seçilmesinin sebebi; bu öğrencilerin, uygulanacak anket formunu doldurmada daha objektif ve açık olabileceklerinin düşünülmesidir. Öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı zaman sıkıntısı ve maddi güçlükler dikkate alınarak, öğrencilerden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem alma yönteminde “oranlı küme örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Küme örnekleme yönteminde, öncelikle çalışma evrenini oluşturan birimler değil bu birimlerin bağlı bulunduğu kümeler ele alınır (Ural ve Kılıç, 2005, 35). Oranlı küme örnekleme yapmak için ise, çalışma evreni önce araştırma bulguları açısından önemli farklılıklar getirebileceği düşünülen değişkene göre alt çalışma evrenlerine ayrılır (Karasar, 1995, 115).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) verilerinden edinilen bilgiye göre, ülke genelinde dersane bulunmayan il yoktur. 81 ilde toplam 4183 dersane faaliyet göstermektedir. Dersane sayısı bakımından üç büyük il ilk sıralarda yer alıyor. Verilere göre, İstanbul 697 dershaneye ilk sırada; bunu Ankara (506) ve İzmir (197) izliyor. Kars'ta ise İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden edinilen bilgilere göre, toplam 9 dersane yer almaktadır. Bu dersanelerden 1 tanesi Kağızman'da, 1 tanesi ise Sarıkamış'ta yer almaktadır. Geriye kalan 7 dersane ise Kars il merkezinde yer almaktadır. Ancak Kars merkezde faaliyet gösteren dersanelerden sadece 4 tanesi ÖSS'ye (YGS, LYS) yönelik kurs vermektedir. Araştırmanın çalışma evrenini

oluşturan kitlenin, Kars'ta öğrenim gören lise son sınıf öğrencileri ile mezun durumdaki öğrenciler olması sebebiyle örneklem seçimi aşağıda da belirtilen 4 dersane bünyesinden oranlı küme örnekleme yöntemi ile seçilecektir. Bu dersaneler:

- a. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi
- b. Özel Kavram Dershanesi Kars Şubesi
- c. Özel Nilay Fırat Eğitim Merkezi (FEM) Dershanesi
- d. Özel Özen Final Dergisi Dershanesi'dir.

Belirtilen dersanelerin öğrenci sayılarını (çalışma evrenini) belirleyebilmek için öncelikle İl Millî Eğitim Müdürlüğü'yle temasa geçilerek gerekli bilgiler alınmıştır. Ancak herhangi bir sebepten dolayı bazı öğrencilerin dersanelerden ayrılacağı da düşünülmüş ve çalışma evreninin en güncel halde oluşturulabilmesi için dersanelerin her biri ile ayrı ayrı görüşülerek gerekli bilgilere (öğrenci sayılarına) ulaşılmıştır.

Tablo 4: Kars'ta Dershaneye Giden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sayıları
(Dersanelerin Hafta Sonu Grupları)

Dershane Adı	Sözel	Sayısal	Eşit Ağırlık	TOPLAM
Özel Kars Çözüm Dergisi	7	15	28	50
Özel Kavram	22	20	18	60
Özel FEM	45	69	50	164
Özel Özen Final Dergisi	25	36	42	103
TOPLAM	99	140	138	377

Tablo 5: Kars'ta Dershaneye Giden Ortaöğretim Mezun Durumdaki Öğrenci Sayıları
(Dershanelerin Hafta İçi Grupları)

Dershane Adı	Sözel	Sayısal	Eşit Ağırlık	TOPLAM
Özel Kars Çözüm Dergisi	11	15	12	38
Özel Kavram	13	11	10	34
Özel FEM	35	41	64	140
Özel Özen Final Dergisi	14	43	38	85
TOPLAM	73	110	124	297

Dershanelerin hafta sonu grupları ile hafta içi gruplarına ait öğrenci sayıları Tablo 4 ve 5'te gösterilmiştir. Buna göre, dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin (HS Grupları) sayısı dersanelere devam eden mezun durumdaki öğrencilerden (Hİ Grupları) fazladır. HS Gruplarının toplam öğrenci sayısı 377 iken Hİ Gruplarının toplam öğrenci sayısı 297'dir. Bu durum liseden mezun olan öğrencilerin bir kısmının ya üniversite sınavını kazandıklarını ya da ikinci bir kere üniversite sınavına girmek istemediklerini gösterebilir.

Tablo 6: Araştırma Çalışma Evreninin ve Örneklemine Dağılımı

Dershane Adı	Çalışma Evrenini Oluşturan Öğrenci Sayılarının Dağılımı						Örneklemi Oluşturan Öğrenci Sayılarının Dağılımı					
	Hİ*		HS**		Toplam		Hİ*		HS**		Toplam	
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
Özel Kars Çözüm Dergisi	38	5,6	50	7,4	88	13	14	5,6	18	7,4	32	13
Özel Kavram	34	5,1	60	9	94	14,1	13	5,1	22	9	35	14,1
Özel FEM	140	20,7	164	24,3	304	45	52	20,7	60	24,3	112	45
Özel Özen Final Dergisi	85	12,6	103	15,3	188	27,9	32	12,6	37	15,3	69	27,9
TOPLAM	297	44	377	56	674	100	111	44	137	56	248	100

* Hİ: Hafta İçi Grubu

**HS: Hafta Sonu Grubu

Ulaşılan çalışma evreni 674 öğrencidir. Tablo 6'da Kars'ta bulunan dershanelerin yükseköğretime hazırlanan öğrenci sayıları verilmektedir. Bu bağlamda en fazla öğrenciye sahip dershane 304 öğrenci ile Özel FEM Dershanesi'dir. Yükseköğretime hazırlanan öğrenci sayılarına bakıldığında en az öğrenciye sahip dershane ise 88 öğrenci ile Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi'dir. Özel Kavram Dershanesi'nin öğrenci sayısı toplamda 94, Özel Özen Final Dergisi Dershanesi'nin öğrenci sayısı ise 188'dir. Yükseköğretime hazırlık için dershanelere giden öğrenciler üç gruba ayrılmıştır. Bu gruplar sözel grup, sayısal grup ve eşit ağırlık gruplarıdır. 262 öğrenci dershanelerin eşit ağırlık gruplarını tercih etmiştir. Sayısal grubu ise 250 öğrenci ve sözel grubu 172 öğrenci tercih etmiştir

Çalışma evreni belirlendikten sonra ikinci adım örneklemin belirlenmesidir. Bunun içinde Ural ve Kılıç'a (2005, 43) başvurulmuştur. Çalışma evreni 700 ise örneklemin 248 olması yeterlidir. Bu doğrultuda oranlı küme örnekleme yapılacağından örneklem Tablo 6'da gösterildiği üzere öğrencilerin mezuniyet durumlarına (dershaneye gitme zamanlarına; hafta içi veya hafta sonu) göre belli

oranlara ayrılmıştır. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi çalışma evreninin % 13'ünü oluşturmakta ve dolayısıyla da örneklemin de % 13'ünü (32 kişi) oluşturmaktadır. Özel Kavram Dershanesi ise çalışma evreninin ve örneklemin % 14,1'ini oluşturmaktadır, bu sonuçta ise 248 kişilik örneklemin 35 kişilik kısmını Özel Kavram Dershanesi öğrencileri oluşturmaktadır. Özel FEM Dershanesi çalışma evreninde en fazla öğrenci bulunduran ve dolayısıyla da örnekleme en çok katkısı olacak dershanedir. Özel FEM Dershanesi'nin çalışma evrenindeki payı % 45'tir. Bu oran örnekleme de uygulandığında ulaşılan sonuç ise 112 öğrencidir. Özel Özen Final Dergisi Dershanesi'nin çalışma evrenindeki payı % 27,9'dur. Bu oran örnekleme uygulandığında çıkan sonuç ise 69 öğrencidir. Yine Tablo 6'ya baktığımızda dershanelerin yükseköğrenime hazırlık kurslarına giden öğrencilerin % 56'sını hafta sonu grupları (lise son sınıf öğrencileri), % 44'ünü ise hafta içi grupları (mezun durumdaki öğrenciler) oluşturmaktadır.

2.3. Kars'taki Dershanelerin Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Kars'ta bulunan ve örnekleme oluşturan dershane öğrencilerini Yüksek Öğretime Geçiş sınavına hazırlayan Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi, Özel Kavram Dershanesi, Özel Özen Final Dergisi Dershanesi ve FEM Dershanesinin yetkililerinden bu dershaneler ile ilgili gerekli bilgiler toplanmış ve aşağıda her bir dershane kendi başlığı altında incelenmiştir. Ayrıca bu bilgiler Tablo 7'de de gösterilmektedir.

2.3.1. Özel Özen Final Dergisi Dershanesine İlişkin Bilgiler

Özel Özen Final Dergisi Dershanesi Müdürü Aziz Yıldırım'dan edinilen bilgilere göre; Özel Özen Final Dergisi Dershanesi dört katlı olup toplamda 1080 m²'dir. Isıtma sistemi için kalorifer tesisatı kullanılmaktadır. Dershanede kantin, kütüphane, teneffüshane ve laboratuvar bulunmaktadır. Dershanede toplamda 10 derslik bulunmakta ve her sınıfa ortalama 20 öğrenci düşmektedir. Özel Özen Final Dergisi Dershanesinde ileri eğitim teknolojisi araçlarından projeksiyon, bilgisayar ve televizyon kullanılmaktadır. Buna göre; Özel Özen Final Dergisi Dershanesi, Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi'ne uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Özel Özen Final Dergisi Dershanesinde 5 Matematik, 2 Türkçe, 2 Fizik, 1 Kimya, 2 Biyoloji, 3 Tarih, 1 Coğrafya, 1 Felsefe ve 1 Rehberlik olmak üzere toplam

18 öğretmen Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik ders işlemektedir. Bu öğretmenlerden sadece 4 tanesi eğitim fakültesi mezunudur. Diğer öğretmenler ise çeşitli üniversitelerin Fen – Edebiyat Fakültelerinden mezundur. 11 öğretmen 5 ile 10 yıl arasında bir tecrübeye sahipken sadece 3 tanesi 10 yıl ve üzeri tecrübeye sahiptir. Geriye kalan 4 öğretmen ise görevlerinin ilk beş yılı içerisindeyler. Özel Özen Final Dergisi Dershanesinde rehberlik hizmeti 1 rehber öğretmen tarafından yürütülmekte ve hiçbir öğretmen kendi branşı dışında derse girmemektedir.

Özel Özen Final Dergisi Dershanesinde bir yıl içerisinde Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik olarak yaklaşık 26 deneme sınavı uygulanmaktadır. Ayrıca derslerde de örnek deneme testleri çözülmektedir. Dershanede ders dışı etüt vb. çalışmalar da yapılırken sınav dışı konularına çıkılmamaktadır. Özel Özen Final Dergisi Dershanesinin Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı başarı oranı ise yaklaşık olarak % 90 seviyesindedir.

Tablo 7: Kars'taki Dershanelere Ait Bilgiler

DERSHANE ADI	Kullanılabilir Kat / Toplam Alan	Derslik Sayısı	Derslik / Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Eğitim Fak. Mezunu Öğretmen Sayısı	Uygulanan Deneme Sınavı Sayısı	YGS Başarı Oranı
Özel Özen Final Dergisi Dershanesi	4 Kat / 1080 m ²	10	20	18	4	26	% 90
Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi	4 Kat / 818 m ²	13	18	12	4	24	% 88
Özel Kavram Dershanesi	5 Kat / 1240 m ²	14	20	14	7	35	% 80
FEM Dershanesi	5 Kat / 1480 m ²	29	24	42	18	60	% 80

2.3.2. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesine İlişkin Bilgiler

Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi Bilgi İşlem Sorumlusu Sema Erben'den edinilen bilgilere göre; Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi dört katlı olup toplamda 818 m²'dir. Isıtma sistemi için kalorifer tesisatı kullanılmaktadır. Dershanede kantin, kütüphane, teneffüshane bulunmakta, ancak laboratuvar bulunmamaktadır. Dershanede toplamda 13 derslik bulunmakta ve her sınıfa ortalama 18 öğrenci düşmektedir. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinde ileri eğitim teknolojisi araçlarından projeksiyon, bilgisayar ve televizyon kullanılmaktadır. Buna göre; Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi, Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi'ne uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinde 3 Matematik, 2 Türkçe, 1 Fizik, 1 Kimya, 1 Biyoloji, 1 Tarih, 1 Coğrafya, 1 Felsefe ve 1 Rehberlik olmak üzere toplam 12 öğretmen Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik ders işlemektedir. Bu öğretmenlerden sadece 4 tanesi eğitim fakültesi mezunudur. Diğer öğretmenler ise çeşitli üniversitelerin Fen – Edebiyat Fakültelerinden mezundur. Dershane öğretmenlerinin tamamı 5 ile 10 yıl arasında bir tecrübeye sahiptir. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinde rehberlik hizmeti 1 rehber öğretmen tarafından yürütülmekte ve hiçbir öğretmen kendi branşı dışında derse girmemektedir.

Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinde bir yıl içerisinde Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik olarak yaklaşık 24 deneme sınavı uygulanmaktadır. Ayrıca derslerde de örnek deneme testleri çözülmektedir. Dershanede ders dışı etüt vb. çalışmalar da yapılırken sınav dışı konularına çıkılmamaktadır. Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinin Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı başarı oranı ise yaklaşık olarak % 88 seviyesindedir.

2.3.3. Özel Kavram Dershanesine İlişkin Bilgiler

Özel Kavram Dershanesi Müdürü Leman Daştan'dan (2010) edinilen bilgilere göre; Özel Kavram Dershanesi beş katlı olup toplamda 1240 m²'dir. Isıtma sistemi için kalorifer tesisatı kullanılmaktadır. Dershanede kantin, kütüphane, teneffüshane bulunmakta, ancak laboratuvar bulunmamaktadır. Dershanede toplamda 14 derslik bulunmakta ve her sınıfa ortalama 20 öğrenci düşmektedir. Özel Kavram Dershanesinde ileri eğitim teknolojisi araçlarından projeksiyon, bilgisayar ve

televizyon kullanılmaktadır. Buna göre; Özel Kavram Dershanesi, Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi'ne uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Özel Kavram Dershanesinde 5 Matematik, 2 Türkçe, 1 Fizik, 1 Kimya, 1 Biyoloji, 1 Tarih, 1 Coğrafya, 1 Felsefe ve 1 Rehberlik olmak üzere toplam 14 öğretmen Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik ders işlemektedir. Bu öğretmenlerden sadece 7 tanesi eğitim fakültesi mezunudur. Diğer öğretmenler ise çeşitli üniversitelerin Fen – Edebiyat Fakültelerinden mezundur. 8 öğretmen 5 ile 10 yıl arasında bir tecrübeye sahipken sadece 4 tanesi 10 yıl ve üzeri tecrübeye sahiptir. Geriye kalan 2 öğretmen ise görevlerinin ilk beş yılı içerisindeyler. Özel Kavram Dershanesinde rehberlik hizmeti 1 rehber öğretmen tarafından yürütülmekte ve hiçbir öğretmen kendi branşı dışında derse girmemektedir.

Özel Kavram Dershanesinde bir yıl içerisinde Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik olarak yaklaşık 35 deneme sınavı uygulanmaktadır. Ayrıca derslerde de örnek deneme testleri çözülmektedir. Dershanede ders dışı etüt vb. çalışmalar da yapılırken sınav dışı konularına çıkılmamaktadır. Özel Kavram Dershanesinin Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı başarı oranı ise yaklaşık olarak % 80 seviyesindedir.

2.3.4. Özel Nilay Fırat Eğitim Merkezi (FEM) Dershanesine İlişkin Bilgiler

Özel FEM Dershanesi Müdür Yardımcısı Ali Osman Işıldak'tan (2010) edinilen bilgilere göre; Özel FEM Dershanesi beş katlı olup toplamda 1480 m²'dir. Isıtma sistemi için kalorifer tesisatı kullanılmaktadır. Dershanede kantin, kütüphane, teneffüshane ve çok amaçlı salon bulunmakta, ancak laboratuvar bulunmamaktadır. Dershanede toplamda 29 derslik bulunmakta ve her sınıfa ortalama 22 öğrenci düşmektedir. Özel FEM Dershanesinde ileri eğitim teknolojisi araçlarından projeksiyon, bilgisayar ve televizyon kullanılmaktadır. Buna göre; Özel FEM Dershanesi, Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi'ne uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Özel FEM Dershanesinde 12 Matematik, 7 Türkçe, 4 Fizik, 4 Kimya, 3 Biyoloji, 5 Tarih, 4 Coğrafya, 2 Felsefe ve 1 Rehberlik olmak üzere toplam 42 öğretmen Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik ders işlemektedir. Bu öğretmenlerden sadece 18 tanesi eğitim fakültesi mezunudur. Diğer öğretmenler ise

çeşitli üniversitelerin Fen – Edebiyat Fakültelerinden mezundur. 27 öğretmen 5 ile 10 yıl arasında bir tecrübeye sahipken sadece 7 tanesi 10 yıl ve üzeri tecrübeye sahiptir. Geriye kalan 8 öğretmen ise görevlerinin ilk beş yılı içerisindeyler. Özel FEM Dershanesinde rehberlik hizmeti 1 rehber öğretmen tarafından yürütölmekte ve hiçbir öğretmen kendi branşı dışında derse girmemektedir.

Özel FEM Dershanesinde bir yıl içerisinde Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına yönelik olarak yaklaşık 60 deneme sınavı uygulanmaktadır. Ayrıca derslerde de örneğ deneme testleri çözülmektedir. Dershanede ders dışı etüt vb. çalışmalar da yapılırken sınav dışı konularına çıkılmamaktadır. Özel FEM Dershanesinin Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı başarı oranı ise yaklaşık olarak % 80 seviyesindedir.

2.4. Öğrencilerin Bireysel Özellikleri

Örnekleme alınan öğrencilerin sayısı daha önce de belirtildiği gibi, 248 kişidir. Örnekleme oluşturan 248 deneğin kişisel özellikleri araştırmanın bağımsız değişkenleri olan cinsiyet, öğrenim durumları, mezuniyet durumları, lise başarı durumları ile Yükseköğretime Geçiş Sınavı için hazırlandıkları puan türüne ilişkin dağılımları aşağıdaki tablolarda sayı ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Grup Adı	f	%
Erkek	113	45,6
Kız	135	54,4
Toplam	248	100,0

Tablo 8'e göre, örnekleme oluşturan 248 deneğin 113'ü (% 45,6) erkek, 135'i (% 54,4) kız öğrencidir. 2009 yılı itibariyle Türkiye'de, ortaöğretim seviyesinde 1.186.244 erkek, 1.085.656 kız öğrenci eğitim almaktadır (MEB İstatistikleri, 2009, 46). Rakamlar, ortaöğretim kademesinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerin %91'i kadar olduğunu göstermektedir. Ancak Türkiye genelindeki bu durum, Kars'ta dershaneye giden öğrenciler için geçerli olmayabilir. Bu durum, Kars Merkez'de yaşayan vatandaşların çocuklarını cinsiyet ayrımı yapmadan dershanelere göndermesinden kaynaklanabilir.

Tablo 9: Öğrencilerin Mezuniyet Durumlarına Göre Dağılımı

Grup Adı	f	%
Lise Son Sınıf	137	55,2
Mezun	111	44,8
Toplam	248	100,0

Örnekleme oluşturan 248 deneğin 137'si (% 55,2) lise son sınıfta halen okumakta ve dersanelerin oluşturdukları hafta sonu gruplarına devam etmektedirler. 111 (% 44,8) öğrenci ise ortaöğrenimini geçmiş yıllarda bitirmiş ve dersanelerin açtıkları hafta içi kurslarına devam etmektedirler. Bu durum Tablo 9'da gösterilmektedir. Mezun durumdaki dersane öğrencilerinin sayılarının, lise son sınıfa devam eden dersane öğrencilerinin sayılarından az olması, ortaöğrenimini bitiren öğrencilerin, ya üniversiteye yerleştiklerini ya da tekrar sınava hazırlanmayı bir lise son sınıf öğrencisi kadar istemeyerek hayata atıldıklarını gösterebilir.

Tablo 10: Öğrencilerin Devam Ettikleri ya da Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Dağılımı

Grup Adı	f	%
Genel Lise	167	67,3
Anadolu Lisesi	31	12,5
Fen Lisesi	8	3,3
Endüstri Meslek Lisesi	10	4,0
Kız Meslek Lisesi	23	9,3
Ticaret Meslek Lisesi	9	3,6
Toplam	248	100,0

Tablo 10'a göre öğrencilerin büyük çoğunluğu genel lisede (düz lise) eğitim görmüş veya görmektedirler. 248 deneğin 167'si (% 67,3) genel lisede öğrenim görmekte veya orta öğrenimini genel lisede tamamlamıştır. Öğrencilerden 31 (% 12,5) tanesi ise Anadolu Lisesi'ne halen devam etmekte ya da Anadolu Lisesi

mezunu durumundadır. Öğrencilerin 8'i (% 3,3) Fen Lisesi mezunu ya da Fen Lisesi'nde halen öğrenim görmektedirler.

Endüstri Meslek Lisesi'ni ise 10 (% 4) denek tercih etmiştir. Kız Meslek Lisesi'ni tercih eden öğrenciler sıralamada 23 kişi ve % 9,3'lük oranla üçüncü durumdadırlar.

En az tercih edilen lise türü ise 9 kişilik ve % 3,6'lık oranıyla Ticaret Meslek Lisesi'dir. Öğrencilerin devam ettikleri ya da mezun oldukları lise türlerinin dağılımına bakıldığında genel lise ve Anadolu lisesi öğrencileri, dershaneleri toplamda % 75'den fazla tercih etmeleri sebebiyle dikkat çekmektedir. Bu durum, öğrencilerin ortaöğrenimleri sırasında bir meslek sahibi olmaktan çok, daha iyi bir üniversiteye gitmeyi amaçladıklarını gösterebilir.

Tablo 11: Öğrencilerin Ortaöğretim Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

Grup Adı	f	%
Pekiyi	48	19,4
İyi	134	54,0
Orta	50	20,2
Geçer	10	4,0
Zayıf	6	2,4
Toplam	248	100,0

Tablo 11'e göre, öğrencilerin ortaöğretim başarı durumlarına bakıldığında 48 deneğin (% 19,4) pekiyi derecesine sahip olduğu görülmektedir. İyi derecesine sahip birey sayısı 134'tür ve bu örneklem içerisinde % 54'lük bir kısmı oluşturmaktadır. Öğrencilerden 50 (% 20,2) tanesi ortaöğrenimini orta derecesiyle bitirmiştir ya da devam etmektedir. 10 (% 4) deneğin ortaöğretim başarı durumu geçerdir. Sadece 6 deneğin ortaöğretim başarı durumu zayıftır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin tümüne bakıldığında % 54 oranıyla iyi derecesi dikkat çekmektedir. Bu durumda "Kars'ta, dershanelere giden öğrenciler ortaöğrenimleri süresince başarılıdır" sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 12: Öğrencilerin Yükseköğretime Hazırlandıkları Puan Türlerine Göre Dağılımı

Grup Adı	f	%
Sayısal Puan	31	12,5
Sözel Puan	97	39,1
Eşit Ağırlık Puan	120	48,4
Toplam	248	100,0

Tablo 12’ye göre, öğrencilerin 31 tanesinin % 12,5’lik oranla yükseköğretime hazırlandıkları puan türü sayısal puandır. Sözel puan türü ile yükseköğretime hazırlanan öğrenciler 97 kişi ile örneklemin % 39,1’ini oluşturmaktadırlar. Eşit ağırlık puan türü ile hazırlanan öğrenciler ise 120 kişi ile örneklemin % 48,4’ünü oluşturmaktadır.

Burada dikkati çeken bir nokta ise, örnekleme oluşturan öğrencilerin içerisinde sayısal puan türünün % 12,5’lik oranıyla çok az miktarda olduğudur. Buna göre, Kars’ta dersanelere giden öğrencilerin ilgisini sayısal alanlardan çok, sözel ve eşit ağırlıklı puan isteyen alanlar çekebilmektedir.

2.5. Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak anket tekniği tercih edilmiştir. Örneklem sayısının yüksek olması ve araştırmada anket formu kullanma gerekliliği ekonomik uygunluk ve zaman kısıtlılığından dolayı ortaya çıkmaktadır.

Anket, belli bir amaç ve plana göre düzenlenmiş “soru listesi”dir. İstatistik ölçümler ile değerlendirilir (Karasar, 1995, 176 ve Baş, 2001, 5). Armağan a (1983) göre, anket, belli bir konuda saptanmış hipotezlere ya da sorulara bağlı olarak, bir çalışma evreni ya da örnekleme oluşturan kaynak kişilere sorular yönelmek suretiyle sistemli veri toplama tekniği olarak tanımlanabilir (Akt. Balcı, 2007, 140). Anket tekniğinin tercih edilmesindeki önemli nedenler ekonomik ve zamansal sınırlılıklardır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, 51).

Veri toplama aracı olan anket formu Cenk (2005) tarafından geliştirilmiştir. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde dershaneye giden

öğrencilerin kişisel bilgilerini ölçmeye yarayan 20 soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise dershaneye giden öğrencilerin, bu dersanelere gitme nedenlerini ölçmeye yarayan kapalı uçlu 28 ifade yer almaktadır. Anket formunun üçüncü bölümünde ise, öğrencilerin bu dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşlerini ölçmeye yarayan kapalı uçlu 28 ifade yer almaktadır. Erzan CENK tarafından geliştirilen araştırma anketi EK – 4’te sunulmaktadır.

Araştırmanın formatına uygun olarak, birinci bölüm olan kişisel bilgiler bölümü 20 sorudan 5 soruya indirilmiştir. İkinci bölüm ise tamamı ile öğrencilerin dersanelere gitme nedenleri ile ilgili olduğundan dolayı anket formundan çıkartılmıştır. Anketin son bölümü olan üçüncü bölümünde ise bazı sorular arasından araştırma probleminin çözümüne katkısı olmayacağına inanılanlar çıkartılmıştır.

Bu işlemler yapılırken değerli öğretim üyelerinin ve eğitim bilimcilerin de görüşleri alınmıştır. Ortaya çıkan veri toplama aracının ilk bölümü öğrencilerin kişisel bilgilerini ölçmeye yöneliktir ve bu bölüm ölçme aracının bağımsız değişkenlerini oluşturur. DEY Anketi formunun ikinci kısmı ise öğrencilerin dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğini ölçmeye yöneliktir ve bu bölüm ölçme aracının bağımlı değişkenlerinden oluşur.

Tablo 13: Olumlu ve Olumsuz İfadelerin Beşli Dereceleme Anketinde ki Değerleri

Olumlu İfade Seçenek Puanları (1,3,5,7,9,12,13,15, 17,18 Numaralı İfadeler)	Anlamı	Olumsuz İfade Seçenek Puanları (2,4,6,8,10,11,14,16, 19,20 Numaralı İfadeler)	Aralığın Değeri	Değerlendirme
1.00	Kesinlikle Katılmıyorum	5.00	“Çok Olumsuz” puan aralığı	Yetersiz
2.00	Katılmıyorum	4.00	“Olumsuz” puan aralığı	Alt Düzey Yeterlik
3.00	Kısmen Katılıyorum	3.00	“Orta” puan aralığı	Orta Düzey Yeterlik
4.00	Katılıyorum	2.00	“Olumlu” puan aralığı	Üst Düzey Yeterlik
5.00	Kesinlikle Katılıyorum	1.00	“Çok Olumlu” puan aralığı	En Üst Düzey Yeterlik

Ayrıca Tablo 13'te gösterildiği gibi, ifadeler sıralanırken aynı boyuttaki ifadelerin arkaya arkaya gelmemesine ve 20 ifadenin 10 tanesinin (1,3,5,7,9,12,13,15,17,18 numaralı ifadeler) olumlu diğer 10 tanesinin (2,4,6,8,10,11,14,16,19,20 numaralı ifadeler) ise olumsuz olmasına araştırmaya katılan bireylerin cevaplarının daha da nesnel olabilmesi için özen gösterilmiştir. Bilgisayara (SPSS for WINDOWS) veri girişi sırasında olumsuz anlam taşıyan ifadeler beşli dereceleme ölçeğinin tersi olacak şekilde girilmiştir. Buna göre, olumsuz ifadelerden 1'i işaretleyen öğrenci bilgisayara veri girişi sırasında 5 olarak girilmiştir. Aynı şekilde 4-2, 2-4 ve 5-1 olarak veri girişinde değerlendirilmiştir. 3 seçeneği ise tam orta değer olduğu için değiştirilmeden SPSS programına girilmiştir.

Tablo 14: DEY Anketini Oluşturan Alt Boyutlar

Maddeler	Boyutlar
1 (1) Öğretmenlerin derslerini sunarken uygun öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini yeterli düzeyde kullanıyor olması (6) Öğretmenlerin ders esnasında öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmiyor olması (10) Öğretmenlerin günlük hayattaki sorunlarını derslere taşıyor olması (14) Öğretmenlerin öğrencileri arasında zaman zaman ayırım yapıyor olması (17) Öğretmenlerin ders öğretimini yeterli düzeyde yapıyor olması	Pedagojik Formasyon
2 (2) Öğretmenlerin yeterli düzeyde alan (fizik, kimya, biyoloji, vb.) bilgisine sahip olmaması (5) Öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara doğru cevap verebiliyor olması (9) Öğretmenlerin kendi alanlarında yeterli bilgiye sahip olması (13) Öğretmenlerin ders konularıyla ilgili her şeyi biliyor olması (18) Öğretmenlerin sahip oldukları ders konu bilgilerinin yeterli düzeyde olması	Alan Bilgisi
3 (3) Öğretmenlerin dershanede ders saati dışında da üniversiteye giriş sınavına hazırlık çalışmaları yapıyor olması (7) Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor olması (11) Üniversiteye giriş sınavına hazırlık amacıyla yeteri kadar deneme sınavı yapılmıyor olması (15) Dershanede üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak sıklıkla örnek testler çözülüyor olması (19) Dershanede derslerin haftalık ders saatlerinin yetersiz düzeyde olması	Sınava Hazırlık Çalışmaları
4 (4) Öğretmenlerin derslerinde destekleyici unsur olarak yeterli düzeyde araç ve gereç kullanıyor olması (8) Dershanedeki sınıfların eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilecek kadar çok kalabalık olması (12) Dershanenin sahip olduğu fiziki şartların (bina, kantin, aydınlatma, etüt salonu vb.) eğitim-öğretim için yeterli düzeyde olması (16) Dershanede bulunan dersliklerin sunulan eğitim için yeterli düzeyde olmaması (20) Dershanede ileri teknoloji eğitim araçlarının (video, projeksiyon, bilgisayar, vb.) yeterli düzeyde kullanılmıyor olması	Fiziksel Ortam

Tablo 14'e göre ise, 20 ifade 4 boyut altında (Öğretmenlerin alan bilgisi yeterliği, öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliği, dershanelerin fiziksel ortam yeterliği, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliği) toplanmıştır. Öğretmenlerin alan bilgisi yeterliği boyutu 2, 5, 9, 13, 18 numaralı ifadelerden oluşmuştur. Diğer boyutlardan öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliği 1, 6, 10, 14, 17 numaralı ifadeler, dershanelerin fiziksel ortam yeterliği 4, 8, 12, 16, 20 numaralı ifadeler, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliği ise 3, 7, 11, 15, 19 numaralı ifadelerden oluşmuştur.

2.6. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan öğrencilerin özel dershanelerde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerine ulaşabilmek için geliştirilen ” Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Araştırma Anketi” kullanılmış ve kısaca Dershane Eğitim Yeterliliği (DEY) Anketi şeklinde ifade edilmiştir. DEY Anketi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise öğrencilerin dershanelerde aldıkları eğitimin niteliği ile ilgili veriler toplanmıştır. DEY Anketi uygulanmadan önce Kars İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden ve Kars Valiliği'nden gerekli izinler alınmıştır. DEY Anketi uygulanırken zaman zaman dersane yöneticileri ile dersane öğretmenlerinin yardımları olmuştur. Ayrıca, her bir dershaneye gidilerek mevcut öğretmen sayıları, bina, derslik, kantin, uygulanan deneme sınavları ve rehberlik hizmetleri gibi konularda da bilgilere ulaşılmıştır. Bazen ise, yardımcı olmak istemeyen ve anket uygulanmasında güçlük yaratan dersane yöneticileri veya öğretmenleri zaman kaybına sebep olmuşlardır. Anket ancak, Nisan – Mayıs 2010 tarihlerinde örnekleme uygulanabilmiştir.

Öğrencilerin maddelere ilişkin katılma düzeyleri “1- Kesinlikle Katılmıyorum”, “2- Katılıyorum”, “3- Kısmen Katılıyorum” , “4- Katılıyorum” ve “5-Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde beşli Likert tipi dereceleme ölçeği ile belirlenmeye çalışılmıştır. DEY Anketine ait puan sınırları Tablo 14'de gösterilmektedir.

Tablo 15: Araştırmada Kullanılan Beşli Dereceleme Anketinin Puan Sınırları

Seçenek Puanları	Seçeneklere Ait Puan Sınırları	Anlamı	Aralığın Değeri	Değerlendirme
1.00	1.00-1.80	Kesinlikle Katılmıyorum	“ok Olumsuz” puan aralığı	Yetersiz
2.00	1.81-2.60	Katılmıyorum	“Olumsuz” puan aralığı	Alt Düzey Yeterlik
3.00	2.61-3.40	Kısmen Katılıyorum	“Orta” puan aralığı	Orta Düzey Yeterlik
4.00	3.41-4.20	Katılıyorum	“Olumlu” puan aralığı	Üst Düzey Yeterlik
5.00	4.21-5.00	Kesinlikle Katılıyorum	“ok Olumlu” puan aralığı	En Üst Düzey Yeterlik

Öğrencilerin her bir ifadeye verdikleri cevap aralığı, yargılara katılma düzeyini göstermektedir. Buna göre, 1 işaretleyen öğrenci yargının tamamen karşısında olduğunu belirtmektedir. Diğer yandan 5 işaretleyen öğrenci yargıyı tamamen desteklemektedir. Bu sayede, derecelendirmeli anketlerde istatistik testler yapılabilmektedir.

Ayrıca aritmetik ortalamaların karşılık geldiği anlamlar da Tablo 15’teki ikinci sütunda yer almaktadır. Tablo 15’te “Aralığın Değeri” sütunu öğrencinin işaretlediği numaranın hangi puan aralığında olduğunu göstermektedir. Buna göre, öğrenci 5’i işaretlerse “ok olumlu” puan aralığında yer alırken, 1’i işaretlerse “ok olumsuz” puan aralığında yer alacaktır. Tablo 15’te sağda yer alan “Değerlendirme” sütunu, öğrencilerin beşli Likert tipi ifadelerden işaretledikleri seçeneklerin yeterlik düzeyini belirtmektedir. Buna göre, 1 seçeneğini işaretleyen öğrenci o ifadeyi “yetersiz” bulurken, 5 seçeneğini işaretleyen öğrenci o ifadeyi “en üst düzey yeterlik” şeklinde bulacaktır.

Güvenirlilik çalışmaları için, Cronbach - Alpha güvenirlilik katsayısı kullanılmıştır. Bu aşamada, Özdamar'ın (1997, 500) Cronbach - Alpha katsayısının değerlendirilmesinde dikkate alınan değerlendirme aralıkları şu şekildedir:

$0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ ise anket güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise anket düşük güvenirliliktir.

$0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise anket oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha \leq 1$ ise anket yüksek derecede güvenilirdir.

Geliştirilen araştırma anketi Kars'ta belirlenen örnekleme uygulanmış ve anketin Cronbach-Alpha değeri 0,72 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ise DEY Anketinin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Tablo 16'te gerek alt boyutların, gerekse anketin tümünün Cronbach-Alpha değerleri gösterilmiştir.

Tablo 16: Alt Boyutların ve DEY Anketinin Tümünün Alt Boyutlarının Cronbach-Alpha Katsayıları

Alt Boyutlar	Boyutla İlgili Maddeler	Cronbach-Alpha Katsayıları
Pedagojik Formasyon Yeterliği	1, 6, 10, 14, 17	0.69
Alan Bilgisi Yeterliği	2, 5, 9, 13, 18	0.73
Dershanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği	4, 8, 12, 16, 20	0.68
Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği	3, 7, 11, 15, 19	0.76
Anketin Bütünü İçin Toplam	1-20	0.72

Tablo 16'da DEY Anketinde bulunan alt boyutlara ve anketin bütününe ait Cronbach-Alpha değerleri gösterilmektedir. Buna göre DEY Anketi, Cronbach-Alpha değeri olarak, hem her bir boyut olarak hem de anketin bütünü olarak Özdamar'ın (1997, 500) belirttiği " $0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise anket oldukça güvenilir" aralığında çıkmıştır.

2.7. Veri Toplama Aracının Geçerliği ve Güvenirliği

Bir ölçme aracının geçerliği, aracın neyi ölçtüğü ve bu işi ne kadar iyi yaptığını ifade etmektedir. Ölçülmek istenen özellik soyutlaştıkça, elle tutulan, gözle görülen ve iyice bilinen özelliklerden uzaklaştıkça, amaca hizmet gücü olmayan ya da çok sınırlı olan anketlerle çalışma durumu oluşur (Tavşancıl, 2002, 34). Ölçtüğü özelliği ne kadar az hata ile ölçmekte olursa olsun istenilen özelliği, başka özelliklerle karıştırmadan ölçülmelidir. Böyle bir anketi kullanmamak, bilimsel anlamda yanıltıcı, uygulama açısından verimsiz olmaktadır ve anketin sonuçlarına dayalı çıkarımlar, yorumlar bir anlam taşımaz. Buna göre anketin geçerliği (Tavşancıl, 2002, 34):

- a) Başka bir özelliği değil, ölçmek istediği özelliği ölçmesi,
- b) Özelliği tam ve doğru bir biçimde ölçmesidir.

Uygulamada yeterli sayılabilecek doğrulukta ölçümler verecek kadar yüksek geçerlikte anketler geliştirebilmek için izlenebilecek yollar aşığıda yer almaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2001,107; Tavşancıl, 2002, 36; Karasar, 2005,105; Ural ve Kılıç, 2005, 258):

- a) Ölçme aracında ele alınan davranışın/kavramın işe vuruk tanımının yapılması, bu tanımın mantığa uygun olması ve önceki bilinenlerle çelişkili olmaması,
- b) Ölçme aracının talep ettiği iş ve işe vuruk tanım arasında bir uyumun olması,
- c) Verilen ilk üç maddeyi kapsayacak şekilde geçerliği düşüren etkiler, anket formu geliştirme yöntemleri kadar anketin uygulanma biçiminden veya sonuçların yorumlanma biçiminden de kaynaklanabileceğinden kapsam, yapı ve yordayıcı gibi ölçütler açısından yapılacak geçerlik çalışmaları yanında, anketle ilgili geliştirme ve uygulama süreçlerine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir.
- d) Testin güvenilir olması gerekmektedir. Çünkü bir test güvenilir değilse geçerli de değildir.

Anket formunun güvenilir olabilmesi için tesadüfi hatalardan arındırılması gerekmektedir. Güvenirlik farklı yöntemlerle sınanabilmektedir. Bu yöntemlerden en yaygın olarak kullanılan teknik Cronbach - Alpha kat sayısının hesaplanmasıdır.

Cronbach - Alpha kat sayısı, ankette yer alan ifadeler arasındaki ilişkinin (korelasyon) bir ölçütüdür. Cronbach - Alpha katsayısı 1 değerine yaklaştıkça güvenilirlik düzeyi artmaktadır. Cronbach - Alpha değeri 0,60 tan büyük olan değerler için anket oldukça güvenilir denilebilmektedir (Özdamar, 2002, 663 ve Balcı, 2001, 114). Tablo 16’da alt boyutların ve anket formunun tümünün alt boyutlarının Cronbach - Alpha katsayıları ayrı ayrı verilmiş ve ulaşılan değerlerin 0.68 ile 0.76 arasında değişmesi DEY Anketinin oldukça güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. DEY Anketinin tümü için ulaşılan Cronbach - Alpha sonucunun 0,72 olduğu da göz önüne alındığında uygulanan DEY Anketinin oldukça güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.8. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Araştırma verileri kodlanarak bilgisayar ortamına kaydedilmiş ve daha sonra bu veriler “SPSS for Windows 15” paket programına aktarılmıştır. Araştırmanın amacına uygun çözümleme teknikleri kullanılarak veriler çözümlenip yorumlanmıştır.

Kars’ta dersanelere giden öğrencilerin dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşlerini saptamayı amaçlayan bu çalışmada kullanılan araç likert türü beşli dereceleme ölçeğidir. Dereceleme maddeleri “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden oluşmuştur. Cevaplar “kesinlikle katılıyorum”dan “kesinlikle katılmıyorum”a ve 5’ten 1’e doğru sayısal değerler verilerek puanlanmıştır. Değerlendirme ölçeğinin puan aralığının hesaplanmasında en yüksek değer olan 5’ten, en düşük değer olan 1 çıkarılmıştır. Bu sonuçta elde edilen 4 sayısı da seçenek sayısına “5’e” bölünerek 0.80 katsayısı elde edilmiştir (Çınar, 2002, 66). Böylece daha önce de Tablo 15’te verilen ağırlıklı aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı ortaya konmuştur.

Öncelikle her boyut için DEY Anketinin ilk kısmında yer alan bağımsız değişkenlere göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri bulunmuştur. Bağımsız değişken iki ise grupların arasındaki istatistiksel olarak farklılığın belirlenmesinde t testi kullanılır, eğer ikiden fazla bağımsız değişken varsa tek yönlü değişkenlik çözümlenmesi kullanılır.

F değerinin anlamlı olduğu durumlarda ise, farklılığın hangi ortalamalardan kaynaklandığını belirlemek için ilk olarak Scheffe testi uygulanmıştır. DEY Anketini oluşturan alt boyutlar arasında anlamlı bir fark çıkmasına rağmen, ifadelerin bazında yapılan Schfee testi sonuçlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fark bulunamadığı ve fark arandığı için, daha sonra Tukey testi yapılmış ve yine aynı sonuç ortaya çıkmıştır. DEY Anketinde bulunan dört boyut arasında anlamlı bir fark olmasına rağmen, boyutları oluşturan ifadeler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, ise LSD (Least Significant Difference) testi uygulanmıştır. Alt boyutlarda ulaşılan bütün anlamlı farklar LSD testi sonucu ortaya çıkmıştır. Anlamlılık düzeyi tüm testlerde 0.05 olarak alınmıştır.

Yapılan testler sonucunda değişkenler arasında istatistiksel ilişki bulunması, neden-sonuç ilişkisinin varlığını kanıtlamaz. Diğer yandan, değişkenler arasında istatistiksel bir ilişki bulunamaz ise neden-sonuç ilişkisinin de olmadığını gösterir (Serper, 2000, 213).

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde uygulanan Dershane Eğitim Yeterliği (DEY) Anketine ait elde edilen verilerin çözümlenmeleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Bu bölümde DEY Anketini oluşturan alt boyutlar çözümlenmiş ve öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar analiz edilmiştir. DEY Anketinde dersanelerin eğitim yeterliği yirmi ifade ve dört boyuttan oluşmaktadır. İfadelere ve boyutlara ait öğrenci değerlendirmeleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları tablolarda gösterilmiştir. Yine bu bölümde, öğrencilerin bireysel özellikleri ile dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine yönelik bulgulara da yer verilmiştir

3.1. DEY Anketi Alt Boyutlarına ve Alt Boyutları Oluşturan İfadelere Ait

İstatistikler

Bu başlık altında öğrencilerin, DEY Anketini oluşturan dört alt boyuta ve alt boyutları oluşturan ifadelere katılım düzeylerine yer verilmiştir. DEY Anketinde “Dershanede Alınan Eğitimin Niteliği Bölümü” 20 ifade - 4 alt boyuttan oluşmaktadır ve her bir boyuta ait 5 ifade bulunmaktadır. Öğrencilerin boyutlara katılma düzeylerinin gösterilebilmesi için ilk olarak DEY Anketini oluşturan alt boyutların betimsel istatistikleri Tablo 17’de gösterilmektedir.

Tablo 17’de öğrencilerin boyutlar bazında katılma düzeylerinin ortalama ve standart sapmaları yer almaktadır. *Alan bilgisi* boyutu 3,45 ortalama ile “katılıyorum”, *Pedagojik Formasyon* ve *Sınava Hazırlık* boyutları 3,31 ortalama *Fiziksel Ortam* boyutu 3,17 ile “kısmen katılıyorum” olarak bulunmuştur. Buna göre, Kars’ta dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına giden lise son sınıf öğrencileri ile mezun durumdaki öğrenciler, dersanelerde görev yapan öğretmenlerin sahip oldukları *Alan Bilgisinin* “üst düzeyde yeterli” olduğunu belirtirken, dersanelerde var olan pedagojik formasyon, sınava hazırlık çalışmaları ve fiziksel ortamın da “orta düzeyde yeterli” olduğunu belirtmişlerdir.

Bulgulara göre, dersanelerde verilen eğitim yeterliğini oluşturan boyutlardan öğretmenlerin eğitim alanlarına hakim oldukları söylenebilir. Ancak, öğrenciler öğretmenlerin pedagojik formasyon düzeyinin, dersanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının ve dersanelerin fiziki koşullarının yeterli olmadığını belirtmektedirler.

Tablo 17: Öğrencilerin Algılarına İlişkin Alt Boyutların Betimsel İstatistikleri

Boyutlar	Katılma Düzey					$\bar{x}$	s.s.
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
	%	%	%	%	%		
Pedagojik Formasyon 1, 6, 10, 14, 17 nolu ifadeler	7,8	13,6	33,7	27,9	16,9	3,31	0,94
Alan Bilgisi 2, 5, 9, 13, 18 nolu ifadeler	7,1	12,1	27,1	34,4	18,8	3,45	0,78
Sınava Hazırlık Çalışmaları 3, 7, 11, 15, 19 nolu ifadeler	11,8	17,6	19,6	27,8	22,5	3,31	0,64
Fiziksel Ortam 4, 8, 12, 16, 20 nolu ifadeler	11,8	15,7	29,7	28,4	14,3	3,17	0,68
TOPLAM	9,6	14,7	27,5	29,6	18,3	3,31	0,76

3.1.1. Öğretmenlerin Pedagojik Formasyon Yeterliği Alt Boyutu

Bu alt boyutta dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterlik düzeyleri ortaya konmaktadır. DEY Anketindeki bu alt boyut, dersane öğretmenlerinin ders konularını yeterli düzeyde anlatabilme, uygun öğretim stratejisi, yöntemi ve tekniği kullanabilme, öğrencilere adil davranma ve sınıf yönetimi gibi konularda öğrenci görüşlerini saptamaya yöneliktir. Bu sebeple oluşturulan Tablo 18’de, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 18:Öğrencilerin Dershane Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyon Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

PEDAGOJİK FORMASYON BOYUTU													
İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	S.S.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1.) Öğretmenlerin derslerini sunarken uygun öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini yeterli düzeyde kullanıyor olması,	23	9,3	23	9,3	111	44,8	52	21,0	39	15,7	3,24	0,91	
6.) Öğretmenlerin ders esnasında öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmiyor olması,	21	8,5	43	17,3	75	30,2	86	34,7	21	8,5	3,19	0,61	
10.) Öğretmenlerin günlük hayattaki sorunlarını derslere taşıyor olması,	12	4,8	31	12,3	56	22,6	76	30,6	73	29,4	3,65	1,06	
14.) Öğretmenlerin öğrencileri arasında zaman zaman ayırım yapıyor olması,	25	10,1	52	21,0	77	31,0	59	23,8	35	14,1	3,10	1,18	
17.) Öğretmenlerin ders öğretimini yeterli düzeyde yapıyor olması,	16	6,5	21	8,5	99	39,9	74	29,8	38	15,3	3,39	0,95	

Tablo 18'e göre, birinci madde olan "Öğretmenlerin derslerini sunarken uygun öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini yeterli düzeyde kullanıyor olması" ifadesine öğrencilerin % 9,3'ü "kesinlikle katılmamaktadır." Yine öğrencilerin % 9,3'ü de birinci ifadeyi "katılmıyorum" şeklinde belirtmiştir. Pedagojik Formasyon boyutunda yer alan birinci ifadeyi öğrenciler % 44,8'lik bir oranda "kısmen katılıyorum" şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 21,0'i birinci ifadeyi "katılıyorum" şeklinde değerlendirirken % 15,7'si "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Pedagojik formasyon boyutunda birinci ifadeye ait öğrenci

görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.24'tür. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Birinci maddenin standart sapması ise 0,91'dir. Pedagojik formasyon boyutunda yer alan birinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, dersane öğretmenlerinin uygun öğretim stratejisi, yöntem ve teknik kullanımını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde görülmektedir.

Tablo 18'e göre, ikinci madde olan “*Öğretmenlerin ders esnasında öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmiyor olması*” ifadesini öğrencilerin % 8,5'i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 17,3'ü ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede öğrencilerin % 30,2'si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Pedagojik Formasyon boyutuna ait ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 34,7 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 8,5 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Pedagojik formasyon boyutunda ikinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.19'tur. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi aynen birinci ifadede de olduğu gibi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. İkinci ifadenin standart sapması ise 0,61'dir. Pedagojik formasyon boyutunda yer alan ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dersane öğretmenlerinin ders esnasında kendileri ile yeteri kadar ilgilenmiyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 18'e göre, üçüncü madde olan “*Öğretmenlerin günlük hayattaki sorunlarını derslere taşıyor olması*” ifadesini öğrencilerin %4,8'i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 12,3'ü ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede dersane öğrencilerinin % 22,6'sı “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 30,6'lık bir kısmı bu ifadeye “katıldıklarını” belirtirken, % 29,4'lük kısmı ise “kesinlikle katıldıklarını” belirtmişlerdir. Pedagojik formasyon boyutunda üçüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.65'tir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Üçüncü ifadenin standart sapması ise 1,06'dir. Standart sapmanın yüksek olması öğrencilerin üçüncü ifadeye katılma

düzeylerinin ilk iki ifadeye oranla daha dağınık gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Pedagojik formasyon boyutunda yer alan üçüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dersane öğretmenlerinin günlük hayattaki sorunlarını derslere taşıyor olmasını genel olarak “üst düzey yeterli” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 18’e göre, dördüncü madde olan “*Öğretmenlerin öğrencileri arasında zaman zaman zaman ayırım yapıyor olması*” ifadesini öğrencilerin 10.1’i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 21,0’i ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede dersane öğrencilerinin % 31,0’i “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 23,8’lik bir kısmı bu ifadeye “katıldıklarını” belirtirken, % 14,1’lik kısmı ise “kesinlikle katıldıklarını” belirtmişlerdir. Pedagojik formasyon boyutunda dördüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.10’dur. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterli” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Dördüncü ifadenin standart sapması ise 1,18’dir. Üçüncü ifadeye ait standart sapmada da olduğu gibi bu ifadeye ait standart sapmanın da yüksek olması öğrencilerin dördüncü ifadeye katılma düzeylerinin dağınık gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Pedagojik formasyon boyutunda yer alan dördüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin öğrencileri arasında zaman zaman ayırım yapıyor olmasını genel olarak “üst düzey yeterli” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 18’e göre, beşinci ve bu boyuta ait son madde olan “*Öğretmenlerin ders öğretimini yeterli düzeyde yapıyor olması*” ifadesini öğrencilerin % 6,5’i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 8,5’i ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede öğrencilerin % 39,9’u “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Pedagojik Formasyon boyutuna ait beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 29,8 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 15,3 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Pedagojik formasyon boyutunda beşinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.39’tur. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterli” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Beşinci ifadenin standart sapması ise 0,95’dir. Pedagojik formasyon

boyutunda yer alan beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin ders öğretimini yeterli düzeyde yapıyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenci değerlendirmelerine bakıldığında, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterlikleri genel olarak “orta düzey yeterlik” seviyesindedir. Bu bağlamda dersane öğretmenlerinin, gerekli öğretim stratejisi, yöntem ve tekniği kullanması, öğretmenlerin bütün öğrencilerine aynı mesafede durmaları ve aynı ilgiyi göstermeleri ve gerekli ders konu bilgilerini öğrencilerine aktarmada uygun metotlar kullanmasının, öğrencilerin sınav başarılarını olumlu yönde etkileyeceği sonucuna ulaşılabilir. Böylelikle araştırmanın birinci alt problemin a. maddesi de açıklanmıştır.

3.1.2. Öğretmenlerin Alan Yeterliği Alt Boyutu

Bu alt boyutta dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterlik düzeyleri ortaya konmaktadır. DEY Anketindeki bu alt boyut, dersane öğretmenlerinin ders konularına yeterli düzeyde sahip olabilme, öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara yanıt verebilme, öğretmenlerin ders konularına hakim olabilme gibi konularda öğrenci görüşlerini saptamaya yöneliktir. Bu sebeple oluşturulan Tablo 19’da, dersane öğretmenlerinin alan bilgisi boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 19:Öğrencilerin Dershane Öğretmenlerinin Alan Bilgisi Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

ALAN BİLGİSİ BOYUTU												
İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	S.S.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
2.) Öğretmenlerin yeterli düzeyde alan (fizik, kimya, biyoloji, vb.) bilgisine sahip olmaması	13	5,2	35	14,1	67	27,0	95	38,3	38	15,3	3,44	0,97
5.) Öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara doğru cevap verebiliyor olması	15	6,0	27	10,9	39	15,7	107	43,1	60	24,2	3,67	1,16
9.) Öğretmenlerin kendi alanlarında yeterli bilgiye sahip olması	29	11,7	18	7,3	55	22,2	86	34,7	60	24,2	3,52	0,95
13.) Öğretmenlerin ders konularıyla ilgili her şeyi biliyor olması	16	6,5	24	9,7	108	43,5	64	25,8	36	14,5	3,32	0,54
18.) Öğretmenlerin sahip oldukları ders konu bilgilerinin yeterli düzeyde olması	15	6,0	46	18,5	67	27,0	80	32,3	40	16,1	3,33	0,83

Tablo 19'a göre, birinci madde olan “*Öğretmenlerin yeterli düzeyde alan (fizik, kimya, biyoloji, vb.) bilgisine sahip olmaması*” ifadesine öğrencilerin % 5,2'si “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 14,1'i de birinci ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Alan bilgisi boyutunda yer alan birinci ifadeyi öğrenciler % 27,0'lik bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 38,3'ü birinci ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 15,3'ü “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Alan bilgisi boyutunda birinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}$: 3.44'tür. Bu da,

öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Birinci maddenin standart sapması ise 0,97’dir. Alan bilgisi boyutunda yer alan birinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin yeterli düzeyde alan (fizik, kimya, biyoloji, vb.) bilgisine sahip olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde belirttikleri görülmektedir.

Tablo 19’a göre, ikinci madde olan “*Öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara doğru cevap verebiliyor olması*” ifadesini öğrencilerin % 6,0’sı “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 10,9’u ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede öğrencilerin % 15,7’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Alan bilgisi boyutuna ait ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 43,1 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 24,2 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Alan bilgisi boyutunda ikinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.67’dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi aynen birinci ifadede de olduğu gibi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. İkinci ifadenin standart sapması ise 1,16’dır. Alan bilgisi boyutunda yer alan ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara doğru cevap verebiliyor olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 19’a göre, üçüncü madde olan “*Öğretmenlerin kendi alanlarında yeterli bilgiye sahip olması*” ifadesini öğrencilerin %11,7’si “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 7,3’ü ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede dersane öğrencilerinin % 22,2’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 34,7’lik bir kısmı bu ifadeye “katıldıklarını” belirtirken, % 24,2’lik kısmı ise “kesinlikle katıldıklarını” belirtmişlerdir. Alan bilgisi boyutunda üçüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.52’dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Üçüncü ifadenin standart sapması ise 0,95’tir. Alan bilgisi boyutunda yer alan üçüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına

bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin kendi alanlarında yeterli bilgiye sahip olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 19’a göre, dördüncü madde olan “*Öğretmenlerin ders konularıyla ilgili her şeyi biliyor olması*” ifadesini öğrencilerin 6,5’i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 9,7’si ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadeyle dersane öğrencilerinin % 43,5’i “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 25,8’lik bir kısmı bu ifadeye “katıldıklarını” belirtirken, % 14,5’lik kısmı ise “kesinlikle katıldıklarını” belirtmişlerdir. Alan bilgisi boyutunda dördüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.32’dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Dördüncü ifadenin standart sapması ise 0,54’dir. Alan bilgisi boyutunda yer alan dördüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin ders konularıyla ilgili her şeyi biliyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 19’a göre, beşinci ve bu boyuta ait son madde olan “*Öğretmenlerin sahip oldukları ders konu bilgilerinin yeterli düzeyde olması*” ifadesini öğrencilerin % 6,0’sı “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 18,5’i ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadeyle öğrencilerin % 27,0’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Alan bilgisi boyutuna ait beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 32,3 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 16,1 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Alan bilgisi boyutunda beşinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.33’tür. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Beşinci ifadenin standart sapması ise 0,83’tür. Alan bilgisi boyutunda yer alan beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin sahip oldukları ders konu bilgilerinin yeterli düzeyde olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenci değerlendirmelerine bakıldığında, dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterlikleri genel olarak “üst düzey yeterlik” seviyesindedir. Bu bağlamda dersane öğretmenlerinin, kendi alanlarıyla ilgili bilgi ve becerileri kazanmaları ve kendi bilgi birikimlerini güncellemeleri üst düzey yeterlik olan alan bilgisi boyutunun eksikliklerinin giderilmesini ve bu boyutta dersane öğretmenlerinin en üst düzey yeterliğe ulaşabilmesini sağlayabilir. Böylelikle araştırmanın birinci alt problemin b. maddesi de açıklanmıştır.

3.1.3. Dershanelerde Uygulanan Sınav Hazırlığı Alt Boyutu

Bu alt boyutta dershanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının yeterlik düzeyleri ortaya konmaktadır. DEY Anketindeki bu alt boyut, öğretmenlerin dershanelerde yeterli düzeyde sınava hazırlık çalışması yapması, dershanelerde yeterli düzeyde deneme sınavı yapılması, haftalık ders saatlerinin yeterliği gibi konularda öğrenci görüşlerini saptamaya yöneliktir. Bu sebeple oluşturulan Tablo 20’de, dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 20:Öğrencilerin Dershanelerde Uygulanan Sınav Hazırlığı Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

DERSHANELERDE UYGULANAN SINAV HAZIRLIĞI ALT BOYUTU												
İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	S.S.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
3.) Öğretmenlerin dershane ders saati dışında da üniversiteye giriş sınavına hazırlık çalışmaları yapıyor olması	26	10,5	34	13,7	50	20,2	65	26,2	73	29,4	3,50	0,82
7.) Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor olması	24	9,7	59	23,8	50	20,2	68	27,4	47	19,0	3,22	0,57
11.) Üniversiteye giriş sınavına hazırlık amacıyla yeterli kadar deneme sınavı yapılmıyor olması	35	14,1	42	16,9	56	22,6	60	24,2	55	22,2	3,23	0,64
15.) Dershane üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak sıklıkla örnek testler çözülüyor olması	20	8,1	36	14,5	50	20,2	73	29,4	69	27,8	3,54	0,55
19.) Dershane derslerinin haftalık ders saatlerinin yetersiz düzeyde olması	42	16,9	48	19,4	45	18,1	78	31,5	35	14,1	3,06	0,62

Tablo 20'ye göre, birinci madde olan “*Öğretmenlerin dershane ders saati dışında da üniversiteye giriş sınavına hazırlık çalışmaları yapıyor olması*” ifadesine öğrencilerin % 10,5'i “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 13,7'si de birinci ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan birinci ifadeyi öğrenciler % 20,2'lik bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 26,2'si birinci ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 29,4'ü “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda

birinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.50'dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Birinci maddenin standart sapması ise 0,82'dir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan birinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin dershanede ders saati dışında da üniversiteye giriş sınavına hazırlık çalışmaları yapıyor olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 20'ye göre, ikinci madde olan “*Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor olması*” ifadesini öğrencilerin % 9,7'si “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 23,8'i ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede öğrencilerin % 20,2'si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutuna ait ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 27,4 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 19,0 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda ikinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.22'dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. İkinci ifadenin standart sapması ise 0,57'dir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 20'ye göre, üçüncü madde olan “*Üniversiteye giriş sınavına hazırlık amacıyla yeteri kadar deneme sınavı yapılmıyor olması*” ifadesine öğrencilerin % 14,1'i “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 16,9'u da birinci ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan üçüncü ifadeyi öğrenciler % 22,6'lık bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 24,2'si üçüncü ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 22,2'si “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda üçüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.23'tür. Bu da,

öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve yine bu ifadeyi “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Üçüncü maddenin standart sapması ise 0,64’tür. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan üçüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, üniversiteye giriş sınavına hazırlık amacıyla yeteri kadar deneme sınavı yapılmıyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 20’ye göre, dördüncü madde olan “*Dershanede üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak sıklıkla örnek testler çözülüyor olması*” ifadesini öğrencilerin 8,1’i “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 14,5’i ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede dersane öğrencilerinin % 20,2’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 29,4’lük bir kısmı bu ifadeye “katıldıklarını” belirtirken, % 27,8’lik kısmı ise “kesinlikle katıldıklarını” belirtmişlerdir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda dördüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.54’tür. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Dördüncü ifadenin standart sapması ise 0,55’tir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan dördüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dershanede üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak sıklıkla örnek testler çözülüyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 20’ye göre, beşinci madde olan “*Dershanedeki derslerin haftalık ders saatlerinin yetersiz düzeyde olması*” ifadesini öğrencilerin % 16,9’u “kesinlikle katılmıyorum” olarak belirtirken, % 19,4’ü ise “katılmıyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Yine aynı ifadede öğrencilerin % 18,1’i “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutuna ait beşinci ve son ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında karşılaşılan bir diğer sonuç ise, % 31,5 ile “katılıyorum” olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak aynı ifadeyi öğrenciler % 14,1 ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda beşinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.06’dır. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve bu ifadeyi “orta düzey yeterlik”

olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Beşinci ifadenin standart sapması ise 0,62'dir. Dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda yer alan beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dershanedeki derslerin haftalık ders saatlerinin yetersiz düzeyde olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenci değerlendirmelerine bakıldığında, dershanelerin sınavlara hazırlık yeterlikleri genel olarak “orta ve üst düzey yeterlik” seviyesindedir. Ancak dershanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının sayısının ve sıklığının artırılması ile uygulanan çalışma testlerinin ve deneme sınavlarının sayılarının artırılması dershanelerde uygulanan sınav hazırlığı alt boyutunda eksikliklerin giderilmesini ve bu boyutta dershanelerin en üst düzey yeterliğe ulaşabilmesini sağlayabilir. Böylelikle araştırmanın birinci alt problemin c. maddesi de açıklanmıştır.

3.1.4. Dershanelerin Mevcut Fiziksel Ortam Alt Boyutu

Bu alt boyutta dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunun yeterlik düzeyleri ortaya konmaktadır. DEY Anketindeki bu alt boyut, dershanelerin sınıf, kantin ve diğer alanlarının yeterliğine, mevcut fiziksel alt yapısının ve öğretmenlerin derslerinde kullandığı eğitim teknolojilerinin yeterliğine ait öğrenci görüşlerini saptamaya yöneliktir. Bu sebeple oluşturulan Tablo 21'de, dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 21:Öğrencilerin Dershanelerin Mevcut Fiziksel Ortam Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

DERSHANELERİN MEVCUT FİZİKSEL ORTAM ALT BOYUTU												
İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	S.S.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
4.) Öğretmenlerin derslerinde destekleyici unsur olarak yeterli düzeyde araç ve gereç kullanıyor olması	25	10,1	34	13,7	98	39,5	71	28,6	20	8,1	3,10	0,76
8.) Dershanedeki sınıfların eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilecek kadar çok kalabalık olması	22	8,9	25	10,1	58	23,4	80	32,3	63	25,4	3,55	0,82
12.) Dershanenin sahip olduğu fiziki şartların (bina, kantin, aydınlatma, etüt salonu vb.) eğitim-öğretim için yeterli düzeyde olması	24	9,7	50	20,2	85	34,3	63	25,4	26	10,5	3,06	0,62
16.) Dershanede bulunan dersliklerin sunulan eğitim için yeterli düzeyde olmaması	13	5,2	39	15,7	91	36,7	75	30,2	30	12,1	3,28	0,53
20.) Dershanede ileri teknoloji eğitim araçlarının (video, projeksiyon, bilgisayar, vb.) yeterli düzeyde kullanılmıyor olması	63	25,4	47	19,0	37	14,9	63	25,4	38	15,3	2,86	0,69

Tablo 21'e göre, birinci madde olan "Öğretmenlerin derslerinde destekleyici unsur olarak yeterli düzeyde araç ve gereç kullanıyor olması" ifadesine öğrencilerin % 10,1'i "kesinlikle katılmamaktadır." Yine öğrencilerin % 13,7'si de birinci ifadeyi "katılmıyorum" şeklinde belirtmiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan birinci ifadeyi öğrenciler % 39,5'lik bir oranda "kısmen katılıyorum" şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 28,6'si birinci ifadeyi "katılıyorum" şeklinde değerlendirirken % 8,1'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda birinci ifadeye ait

öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.10'dur. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Birinci maddenin standart sapması ise 0,76'dır. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan birinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, öğretmenlerin derslerinde destekleyici unsur olarak yeterli düzeyde araç ve gereç kullanıyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 21'e göre, ikinci madde olan “*Dershanedeki sınıfların eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilecek kadar çok kalabalık olması*” ifadesine öğrencilerin % 8,9'u “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 10,1'i de ikinci ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan ikinci ifadeyi öğrenciler % 23,4'lük bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 32,3'si ikinci ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 25,4'ü “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda ikinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.55'dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “olumlu puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “üst düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. İkinci maddenin standart sapması ise 0,82'dir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan ikinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dershanedeki sınıfların eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilecek kadar çok kalabalık olmasını genel olarak “üst düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 21'e göre, üçüncü madde olan “*Dershanenin sahip olduğu fiziki şartların (bina, kantin, aydınlatma, etüt salonu vb.) eğitim-öğretim için yeterli düzeyde olması*” ifadesine öğrencilerin % 9,7'si “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 20,2'si de üçüncü ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan üçüncü ifadeyi öğrenciler % 34,3'lük bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 25,4'ü üçüncü ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 10,5'i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda üçüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.06'dır. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya

koymaktadır. Üçüncü maddenin standart sapması ise 0,62'dir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan üçüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dershanenin sahip olduğu fiziki şartların (bina, kantin, aydınlatma, etüt salonu vb.) eğitim-öğretim için yeterli düzeyde olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 21'e göre, dördüncü madde olan “*Dershanede bulunan dersliklerin sunulan eğitim için yeterli düzeyde olmaması*” ifadesine öğrencilerin % 5,8'si “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 15,7'si de dördüncü ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan dördüncü ifadeyi öğrenciler % 36,7'lik bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 30,2'si dördüncü ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 12,1'i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda dördüncü ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 3.28'dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Dördüncü maddenin standart sapması ise 0,53'tür. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan dördüncü ifadeye verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında, öğrencilerin, dershanede bulunan dersliklerin sunulan eğitim için yeterli düzeyde olmamasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Tablo 21'e göre, beşinci madde olan “*Dershanede ileri teknoloji eğitim araçlarının (video, projeksiyon, bilgisayar, vb.) yeterli düzeyde kullanılmıyor olması*” ifadesine öğrencilerin % 25,4'ü “kesinlikle katılmamaktadır.” Yine öğrencilerin % 19,0'u de beşinci ifadeyi “katılmıyorum” şeklinde belirtmiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan beşinci ifadeyi öğrenciler % 14,9'luk bir oranda “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin % 25,4'ü beşinci ifadeyi “katılıyorum” şeklinde değerlendirirken % 15,3'ü “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda beşinci ifadeye ait öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması $\bar{x}$: 2.86'dir. Bu da, öğrencilerin genel olarak bu ifadeyi “orta puan aralığında” değerlendirdiklerini ve “orta düzey yeterlik” olarak belirttiklerini ortaya koymaktadır. Beşinci maddenin standart sapması ise 0,69'dur. Dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda yer alan beşinci ifadeye verilen öğrenci cevaplarına

bakıldığında, öğrencilerin, dershanede ileri teknoloji eğitim araçlarının (video, projeksiyon, bilgisayar, vb.) yeterli düzeyde kullanılmıyor olmasını genel olarak “orta düzey yeterlik” şeklinde belirttiği görülmektedir.

Öğrenci değerlendirmelerine bakıldığında, dershanelerin mevcut fiziksel alt yapısı genel olarak “orta düzey yeterlik” seviyesindedir. Ancak dershanelerin sınıflarının mevcudunun eğitime engel olmayacak seviyede tutulması, dershanelerde yeni eğitim teknolojilerinin kullanılması, sınıf, kantin, etüt salonu ve diğer alanların düzenlenerek eğitim-öğretim için uygun duruma getirilmesi dershanelerin mevcut fiziksel alt yapısının düzenlenmesi ile dershanelerin mevcut fiziksel ortam alt boyutunda üst düzey veya en üst düzey yeterliğe ulaşılabilmesi sağlanabilir. Böylelikle araştırmanın birinci alt probleminin d. maddesi de açıklanmıştır.

3.2. Öğrencilerin Bireysel Özellikleri İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliğine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında öğrencilerin dershanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşleri ile bireysel özellikleri arasındaki karşılaştırmalar yer almaktadır. Buna göre; öğrencilerin, cinsiyet, mezun olma durumu, puan türü ve mezuniyet derecesi ile algıları arasında fark aranmıştır. Ayrıca bu başlık altında araştırmanın ikinci alt problemine ait maddeler de çözümlenmiştir.

3.2.1. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Tablo 22'ye göre, kız öğrenciler, öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliğini ($\bar{x}$: 3.32), erkek öğrenciler ($\bar{x}$: 3.30) ile “orta düzeyde yeterli” olarak belirtmişlerdir. Diğer bir ifadeyle, öğrencilerin öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği ile ilgili yargıları “kısmen katılıyorum” şeklindedir. Yapılan t testi sonucuna göre ise, *Pedagojik Formasyon Yeterliği* boyutunda cinsiyete göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Alan Bilgisi Yeterliği boyutunda cinsiyete göre anlamlı fark bulunmuştur. Kız öğrenciler öğretmenlerinin alan bilgisini “üst düzeyde ($\bar{x}$: 3.54) yeterli” bulurken, erkek öğrenciler “orta düzeyde ($\bar{x}$: 3.36) yeterli” bulmaktadır. Buna göre, erkek öğrencilerin öğretmenlerin alan bilgisi yeterliği algılaması kızlara oranla daha düşük çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle, erkek öğrenciler, dershanelerde görev yapan öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliklerini kızlara oranla daha düşük

düzeyde bulunmaktadır. Kız öğrencilerin dersanelerde öğretmenlerinin alan bilgisini, erkek öğrencilere oranla daha yüksek bulması, dersanelerde görev yapan öğretmenlerin birçoğunun erkek olmasından dolayı kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre derslere daha kolay motive olması sonucunu ortaya koyabilir.

Tablo 22: Öğrencilerin Cinsiyeti İle Dersanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (t testi)

Boyut	Cinsiyet	f	$\bar{x}$	s.s	t	p
Pedagojik Formasyon Yeterliği	Erkek	113	3,30	0,722	0,100	0,921
	Kız	135	3,32	0,668		
Alan Bilgisi Yeterliği	Erkek	113	3,36	0,762	2,146	0,033*
	Kız	135	3,54	0,532		
Dersanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği	Erkek	113	3,24	0,720	1,453	0,148
	Kız	135	3,10	0,618		
Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği	Erkek	113	3,32	0,648	0,145	0,885
	Kız	135	3,30	0,666		

*: $p \leq 0,05$ düzeyinde anlamlılık gösteren değer

Dersanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği boyutunda cinsiyete göre anlamlı fark bulunamamıştır. Kız öğrenciler, dersanelerin fiziksel ortam yeterliğini ($\bar{x}$: 3.10), erkek öğrenciler ($\bar{x}$: 3.24) ile “orta düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin, dersanelerin fiziksel ortam yeterliği ile ilgili yargıları “kısmen katılıyorum” şeklindedir

Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği boyutunda cinsiyete göre anlamlı fark bulunamamıştır. Kız öğrenciler, dersanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının yeterliğini ($\bar{x}$: 3,30), erkek öğrenciler ($\bar{x}$: 3.32) ile “orta düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin,

dershanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmaları yeterliği ile ilgili yargıları “kısmen katılıyorum” şeklindedir.

3.2.2. Öğrencilerin Öğrenim Durumu İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Tablo 23’de yapılan t testi sonucunda, alt boyutlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin beşli Likert tipi sorulara verdikleri cevaplarının ortalaması ($\bar{x}$): 3.11 ile 3.40 arasında değişmektedir. Buna göre, ortaöğrenimine devam eden öğrenciler ($\bar{x}$: 3,35) ve mezun durumdaki dersane öğrencileri ($\bar{x}$: 3,29) ile dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “orta düzeyde yeterli” bulmuştur. Ortaöğrenimine devam eden öğrenciler ($\bar{x}$: 3,40) ve mezun durumdaki dersane öğrencileri ($\bar{x}$: 3,38) ile dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterliğini “orta düzeyde yeterlik” şeklinde belirtmiştir.

Tablo 23: Öğrencilerin Öğrenim Durumu İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (t testi)

Boyut	Öğrenim Durumu	f	$\bar{x}$	s.s	t	p
Pedagojik Formasyon Yeterliği	Öğrenci	137	3,29	0,675	0,609	0,543
	Mezun	111	3,35	0,713		
Alan Bilgisi Yeterliği	Öğrenci	137	3,40	0,686	0,472	0,637
	Mezun	111	3,38	0,610		
Dershanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği	Öğrenci	137	3,11	0,674	0,642	0,52
	Mezun	111	3,20	0,667		
Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği	Öğrenci	137	3,27	0,676	1,005	0,316
	Mezun	111	3,36	0,635		

Ortaöğrenimine devam eden öğrenciler ($\bar{x}$: 3,11) ve mezun durumdaki dersane öğrencileri ($\bar{x}$: 3,20) ile dersanelerin fiziksel ortam yeterliğini “orta düzeyde yeterli” olarak belirtmişleridir. Ortaöğrenimine devam eden öğrenciler ($\bar{x}$: 3,27) ve mezun durumdaki dersane öğrencileri ($\bar{x}$: 3,36) ile dersanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarını da “orta düzeyde yeterlik” şeklinde belirtmiştir. Buna göre; dersane öğrencileri DEY Anketini oluşturan tüm boyutları “kısmen katılıyorum” şeklinde değerlendirmişlerdir.

3.2.3. Öğrencilerin Lise Başarı Durumu İle Dersanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Tablo 24’te yapılan LSD-Testi sonucunda, *Pedagojik Formasyon Yeterliği* ve *Dersanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği* boyutlarında lise başarı durumuna göre anlamlı bir fark bulunurken, *Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği* ve *Alan Bilgisi Yeterliği* boyutlarında ise lise başarı durumuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin beşli Likert tipi sorulara verdikleri cevapların ortalaması ($\bar{x}$): 2.58 ile 4.30 arasında değişmektedir.

Dersane öğrencilerinin lise başarı durumlarındaki iyi, orta ve zayıf notlarına göre, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği ortalaması ($\bar{x}$): 2.80 ile 3.32 arasındadır. Buna göre, lise başarı notu iyi, orta ve zayıf olan öğrenciler, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “kısmen katılıyorum” şeklinde, diğer bir ifadeyle, öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “orta düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Dersane öğrencilerinin lise başarı notu geçer olanlar ise, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği ortalamasını ($\bar{x}$): 2,58 sayısal değeri ile “katılmıyorum”, diğer bir ifadeyle, geçer notu alanlar öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “alt düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Buna göre, dershaneye devam eden ve lise başarı notu geçer olan öğrenciler, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini eksik ve yetersiz bulmaktadır. Dersane öğrencilerinin lise başarı notu pekiyi olanlar ise, ortaöğrenimlerinde geçer notu alan dersane öğrencilerine zıt olarak, öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği ortalamasını ($\bar{x}$): 3.57 sayısal değeri ile “katılıyorum”, diğer bir ifadeyle, pekiyi notu alanlar, öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “üst düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Buna göre,

dershaneye devam eden ve lise başarı notu pekiyi olan öğrenciler, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini iyi ve oldukça yeterli bulmaktadır.

Alan bilgisi yeterliği boyutunda, dersane öğrencilerinin lise başarı durumuna ilişkin anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kars'ta dersanelere devam eden öğrencilerin lise başarı notlarına göre, dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterliği ortalaması ($\bar{x}$): 3.42 ile 3,61 arasındadır. Bu aritmetik ortalama, dersane öğrencilerinin lise başarı notuna göre, dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterliğinin pozitif yönde olduğunu “katılıyorum” ve yeterlik düzeyini ise, “üst düzey yeterlik” olarak ortaya çıkartmaktadır. Buna göre, ortaöğrenimini ister zayıfla ister pekiyi ile bitirsin her dersane öğrencisi, öğretmenlerinin kendi alanlarındaki bilgi birikimini iyi ve oldukça yeterli olarak değerlendirmektedir.

Tablo 24: Öğrencilerin Lise Başarı Durumu İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (LSD Testi)

Boyut	Başarı Durumu	f	$\bar{x}$	s.s	F	p
Pedagojik Formasyon Yeterliği	Pekiyi	48	3,57 *	0,559	5,750	0,000*
	İyi	134	3,31	0,698		
	Orta	50	3,32	0,673		
	Geçer	10	2,58 *	0,812		
	Zayıf	6	2,80	0,218		
Alan Bilgisi Yeterliği	Pekiyi	48	3,61	0,694	0,998	0,409
	İyi	134	3,44	0,636		
	Orta	50	3,43	0,682		
	Geçer	10	3,42	0,669		
	Zayıf	6	3,50	0,490		
Dershanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği	Pekiyi	48	3,32	0,740	8,317	0,000*
	İyi	134	4,30*	0,594		
	Orta	50	3,05	0,710		
	Geçer	10	2,84	0,383		
	Zayıf	6	2,90	0,395		
Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği	Pekiyi	48	3,36	0,804	1,278	0,279
	İyi	134	3,27	0,608		
	Orta	50	3,34	0,522		
	Geçer	10	3,10	1,136		
	Zayıf	6	3,40	0,415		

*: $p \leq 0,05$ düzeyinde anlamlılık gösteren değer

Dershane öğrencilerinin lise başarı durumlarındaki pekiyi, orta, geçer ve zayıf notlarına göre, dershanelerin sahip oldukları fiziksel ortam yeterliği ortalaması ($\bar{x}$): 2.84 ile 3.32 arasındadır. Buna göre, lise başarı notu pekiyi, orta, geçer ve zayıf olan öğrenciler, dershanelerin sahip oldukları fiziksel ortam yeterliğini “kısmen katılıyorum” şeklinde, diğer bir ifadeyle, dershanelerin sahip oldukları fiziksel ortam

yeterliğini “orta düzey yeterlik” olarak belirtmişlerdir. Sadece dersane öğrencilerinden lise başarı durumu iyi olan öğrencilerin, dersanelerin sahip oldukları fiziksel ortam yeterliği ortalaması ($\bar{x}$): 4.30 sayısal verisi ile “kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Ortaöğrenim başarı durumu iyi olan öğrenciler ise, dersanelerin sahip oldukları fiziksel ortam yeterliğini “en üst düzey yeterlik” şeklinde belirtmişlerdir. Bunun sonucunda, Kars’ta dersanelere giden öğrenciler arasında lise başarı notu iyi olanlar, diğer öğrencilere göre dersanelerin sahip oldukları fiziksel durumu oldukça uygun veya son derece yeterli olarak değerlendirebilmektedir.

Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği boyutunda, dersane öğrencilerinin lise başarı durumuna ilişkin anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kars’ta dersanelere devam eden öğrencilerin lise başarı notlarına göre, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliği ortalaması ($\bar{x}$): 3.10 ile 3,40 arasındadır. Bu aritmetik ortalama, dersane öğrencilerinin lise başarı notuna göre, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliğinin kısmen pozitif yönde olduğunu “kısmen katılıyorum” ve yeterlik düzeyini ise, “orta düzey yeterlik” olarak ortaya çıkartmaktadır.

3.2.4. Öğrencilerin Yükseköğretime Giriş Sınavına Hazırlanmış Puan Türü İle Dersanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Tablo 25’te yapılan LSD-Testi sonucunda, her alt boyutta da anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin beşli Likert tipi sorulara verdikleri cevaplarının ortalaması ($\bar{x}$): 2.07 ile 3.87 arasında değişmektedir.

Öğrencilerden yükseköğretime sözel ($\bar{x}$: 3.18) ve eşit ağırlıklı ($\bar{x}$: 3.31) puan türleri ile hazırlananlar, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğine ilişkin görüşleri, “kısmen katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “orta düzey yeterlik” olarak belirlenmiştir. Ancak, öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ($\bar{x}$: 3.80) ile hazırlananlar, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “üst düzey yeterlik”tir.

Öğrencilerden yükseköğretime sözel ($\bar{x}$: 3.22) ve eşit ağırlıklı ($\bar{x}$: 3.33) puan türleri ile hazırlananlar, dersane öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğine ilişkin görüşleri, “kısmen katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “orta

düzey yeterlik” olarak belirlenmiştir. Buna rağmen, öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ($\bar{x}$: 3.87) ile hazırlananların, dersane öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “üst düzey yeterlik” şeklindedir.

Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan dersane öğrencilerinin yükseköğretime hazırlandıkları puan türüne göre; dersanelerdeki mevcut fiziksel şartlarının yeterliğine ilişkin görüşlerine bakıldığında sayısal ve sözel puan türü ile hazırlanan adayların yeterlik ortalaması her iki alan içinde ($\bar{x}$: 3.42) şeklindedir. Bu da katılımcılardan sayısal ve sözel bölüm öğrencilerinin, dersanelerdeki mevcut fiziksel şartların yeterliğine katıldıklarını ortaya koymaktadır. Sayısal ve sözel bölüm öğrencisi katılımcılarına göre, dersanelerdeki mevcut fiziksel şartların yeterlik düzeyi “üst düzey yeterlik” şeklindedir. Ancak, öğrencilerden yükseköğretime eşit ağırlıklı puan türü ($\bar{x}$: 2.07) ile hazırlananlar, dersane öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılmıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “alt düzey yeterlik” şeklindedir. Dersanelerin sözel ve sayısal öğrencileri, dersaneleri fiziksel ortam olarak uygun ve yeterli bulabilirken, dersanelerin eşit ağırlık öğrencileri, dersanelerin sahip olduğu fiziksel şartları uygun ve yeterli bulamayabilir.

Öğrencilerden yükseköğretime sözel ($\bar{x}$: 3.14) ve eşit ağırlıklı ($\bar{x}$: 3.32) puan türleri ile hazırlananların, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliğine ilişkin görüşleri, “kısmen katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “orta düzey yeterlik” olarak belirlenmiştir. Ancak, öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ($\bar{x}$: 3.79) ile hazırlananların, yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarının yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılıyorum” ve yeterlik düzeyleri ise, “üst düzey yeterlik” şeklindedir.

Tablo 25: Öğrencilerin Yükseköğretime Giriş Sınavına Hazırladığı Puan Türü İle Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki (LSD Testi)

Boyut	Puan Türü	f	$\bar{X}$	s.s	F	p
Pedagojik Formasyon Yeterliği	Sayısal Puan	31	3,80 *	0,572	9,963	0,000 *
	Sözel Puan	97	3,18	0,728		
	Eşit Ağırlıklı Puan	120	3,31	0,638		
Alan Bilgisi Yeterliği	Sayısal Puan	31	3,87 *	0,580	15,522	0,000 *
	Sözel Puan	97	3,22	0,608		
	Eşit Ağırlıklı Puan	120	3,33	0,571		
Dershanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği	Sayısal Puan	31	3,42	0,662	3,929	0,021 *
	Sözel Puan	97	3,42	0,665		
	Eşit Ağırlıklı Puan	120	2,07 *	0,660		
Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği	Sayısal Puan	31	3,79 *	0,596	12,650	0,000 *
	Sözel Puan	97	3,14	0,704		
	Eşit Ağırlıklı Puan	120	3,32	0,570		

*: $p \leq 0,05$ düzeyinde anlamlılık gösteren değer

Kars'ta dershaneye giden öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ile hazırlananlar, dershanelerde mevcut fiziksel durum ve yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarından, dershane öğretmenlerinin pedagojik formasyon ve alan yeterliğine kadar her boyutta, dershaneleri diğer öğrencilere oranla daha yeterli ve iyi olarak değerlendirmektedirler. Böylelikle araştırmanın ikinci alt problemi olan;

“2. Kars Merkez ilçesinde Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan bireylerin dershanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşleri;

- Cinsiyetlerine,
- Öğrenim durumlarına,
- Lisedeki derslerinden aldıkları puanlarına,
- Hazırladıkları puan türüne göre, nelerdir?” çözümlenmiştir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Bu bölümde araştırma özetlenmiş, elde edilen yargılara, sonuca, bunlara dayalı olarak geliştirilen önerilere ve tartışmaya yer verilmiştir. Bu bağlamda, Kars'ta dershaneye giden lise son sınıf ve mezun durumdaki öğrencilerin dersanelerde aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Dersanelerdeki eğitim yeterliği, dersanelerde uygulanan yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmaları, dersanelerin mevcut fiziksel durumu, öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili ve pedagojik formasyon yeterliği alt boyutları açısından incelenmiş, daha sonra öğrencilerin cinsiyet, mezuniyet durumu, lise başarı durumu ile yükseköğretim sınavına hazırladıkları puan türü değişkenlerinin, öğrencilerin dersanelerde verilen eğitim algılarına etkisi değerlendirilmiştir.

Yükseköğretime başvuru sayısındaki artış, yerleştirilenlerin sayısındaki artıştan daha hızlıdır ve yükseköğretim kurumlarının önünde bir yığılma oluşmuştur. Dolayısıyla, ortaöğretim kurumlarında (Genel Lise, Ticaret Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi vb.) öğrencilere sunulan eğitimin eski sistemde Öğrenci Seçme Sınavı ÖSS olan ve yeni sistemde Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ile Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS.) olan sınavlara hazırlık amaçlı yeterli düzeyde öğretim yapılmadığı sonucuna ulaşılabilir. Kars'ta üniversite sınavlarına giren adayların başarıları 2003 yılına oranla 2009 yılında artış göstermiştir. Öyle ki, 2009 yılında üniversite sınavına giren adayların % 47,9'u üniversitelerin çeşitli kurumlarına yerleşmiştir. 2009 yılında sınavı geçerli aday sayısı 5230 iken, yerleşen adayların sayısı 2504'tür. Sınavı geçerli olan adaylardan 1381'i Açık Öğretim Fakültesi (AÖF)'ne yerleşirken, 806'sı da herhangi bir lisans programına yerleşmiştir. Lisans programına ve AÖF'ye yerleşen aday sayısı, herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşen aday sayısının % 87,3'ü kadardır. Bu durumun sonucu olarak, Kars'ta 2009 yılında,

- a. Kars'ta sınava giren adayların başarısının artmasına,

- b. Üniversite kontenjanlarının artması ile üniversitelere yerleşmenin biraz daha kolay hale gelmesine,
- c. Üniversite sınavına giren aday sayılarının Tablo 1’de gösterildiği gibi 2005’ten bu yana sürekli düşmesine,
- d. Sınav sistemine,
- e. Dershanelerin veya okulların daha etkin sınava hazırlık çalışmaları yaptığına vb. sebeplere bağlanabilir.

Öğrencilerin Yükseköğretime Geçiş Sınavlarında daha başarılı olabilmeleri için, okullarda alınan eğitimin desteklenmesi, örgün eğitimin yarattığı fırsat ve olanakların yeterli olmadığı durumlarda ise, kısa vadede örgün eğitim dışı kaynaklardan yararlanılması gerektiği (özel ders almak, özel dershanelere gitmek vb.) önerilebilir. Uzun vadede ise, eğitimde fırsat eşitliği ilkesine uygun olmayan bu duruma karşılık, ortaöğretim kurumlarında verilen eğitimin hem bireyin çeşitli alanlarda gelişimine (sosyal, bilişsel, kişilik, mesleki vb.) yardımcı olabilecek, hem de öğrencileri yükseköğretim sınavlarında başarılı duruma getirebilecek, yeni bir programın oluşturulması veya mevcut sistemin bu öneriler çerçevesinde değiştirilmesi uygun olabilir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi, Kars’ta bulunan ve örnekleme oluşturan dershane öğrencilerini Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına hazırlayan Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi, Özel Kavram Dershanesi, Özel Özen Final Dergisi Dershanesi ve FEM Dershanesinin kullanılabilir alanı 818 m² ile 1480 m² arasında değişmektedir. Bu alan dershanelerin eğitim – öğretim faaliyeti için yeterli düzeydedir. En az dersliğe sahip dershane 10 dersane ile Özel Özen Final Dergisi Dershanesi iken en fazla dersliğe sahip dershane ise 29 derslik ile Özel FEM Dershanesidir. Derslik başına düşen ortalama öğrenci sayılarına bakıldığında, dershaneler arasında önemli ölçüde bir fark olmadığı ve derslik başına 18 ile 24 arasında öğrenci düştüğü görülmektedir. Buna göre; Kars’taki YGS’ye yönelik öğretim yapan bütün dershaneler Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi’ne uygun olarak faaliyet göstermektedir. Dershane başına düşen öğretmen sayıları arasında ise oldukça fazla bir fark vardır. Buna göre; Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinde YGS’ye yönelik toplam 12 öğretmen görev alırken, Özel FEM Dershanesinde 42 öğretmen görev almaktadır. Bu durum dershanelerin öğrenci

sayılarıyla da orantılıdır. 2009-2010 eğitim öğretim yılında Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesinin 88 YGS öğrencisi varken, Özel FEM Dershanesinin 304 YGS öğrencisi vardır. Dershanelerde görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası herhangi bir üniversitenin Fen – Edebiyat Fakültesi’nden mezundur. Dershane öğrencilerinin öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini “orta düzey yeterlik” şeklinde belirtmesi bu durumun sonucu olabilir. Dershanelerde uygulanan YGS’ye yönelik deneme sınavı sayılarına bakıldığında, Özel FEM Dershanesinin diğer dershanelere oranla yaklaşık iki katı daha fazla deneme sınav yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. YGS başarı oranlarına bakıldığında, dershanelerin birbirlerine yakın durumda bir çizgi çizdiği ve en az beş öğrenciden dördünün başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burada göze çarpan nokta ise, en fazla deneme sınavını yapan dershanenin Özel FEM Dershanesi olmasına rağmen, Özel Özen Final Dergisi Dershanesi öğrencilerinin YGS’de daha başarılı olmasıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden yarısından çoğunun kız olması, dershanelere giden ve Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan öğrencilerinin yarısından çoğunun kız öğrenci olduğunu gösterebilir. Türkiye, ortalaması ise, ortaöğretim kademesinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerin %91’i kadar olduğunu göstermektedir. Ancak Türkiye genelindeki bu durum, Kars’ta dershaneye giden öğrenciler için geçerli olmayabilir. Diğer bir ifadeyle araştırmada elde edilen verilere göre Kars’ta ailelerin, çocuklarına sundukları eğitim fırsatında (özel dersane) bir cinsiyet ayrımı yapmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu da Kars Merkez’de yaşayan ailelerin çocuklarını cinsiyet ayrımı yapmadan dershaneye gönderdiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada elde edilen verilere göre, dershanelere giden lise son sınıf öğrencilerinin oranının mezun durumdaki öğrencilerden fazla olması, Kars’ta ortaöğrenimini bitiren öğrencilerin, ya üniversiteye yerleştiklerini ya da tekrar Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanmayı bir lise son sınıf öğrencisi kadar istemeyerek, hayata atıldıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin lise başarı durumlarına bakıldığında yarıdan fazlasının iyi dercesine sahip olduğu görülmektedir. Bu durum,

- a. Kars’ta lise son sınıf veya mezun dersane öğrencilerinin yarısından fazlasının ortaöğrenimleri süresince başarılı olduğu,

- b. Başarılı öğrencilerin dershaneleri daha çok tercih ettiği,
- c. Öğrencilerin, dershaneye gidiyor olmaları ortaöğretim başarı durumunu olumlu yönde etkilediği vb. sonuçlar ortaya koyabilmektedir.

Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan dersane öğrencilerinin; öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğine ilişkin görüşleri genel olarak “orta düzey yeterlik”tir. Bunun için dersane öğretmenleri pedagojik formasyon alanında kendilerini sürekli güncellemeli ve eksikliklerini gidermelidir. Öğrencilerin, dersane öğretmenlerinin alan bilgisi yeterliklerine ilişkin görüşleri ise genel olarak “üst düzey yeterlik” seviyesindedir. Bu durum öğretmenlerin kendi alanlarında oldukça yeterli düzeyde bir bilgi birikimine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin, dersanelerde uygulanan sınav hazırlığı çalışmalarının yeterliğine ilişkin görüşleri de genel olarak “orta ve üst düzey yeterlik” seviyesindedir. Dersaneler, öğrencilerini sınavlara hazırlarken daha çok deneme testi ve sınavı yapmalı ve sınavlara yönelik çalışmaların sayısını arttırmalıdır. Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlanan dersane öğrencilerinin; dersanelerin mevcut fiziksel alt yapı yeterliğine ilişkin görüşleri genel olarak “orta düzey yeterlik”tir. Bu sonuca göre; dersaneler mevcut dersliklerini, etüt salonlarını, kantinlerini ve genel alanlarını eğitim-öğretime daha elverişli şekilde düzenlenmelidir. DEY Anketini oluşturan dört boyutun (pedagojik formasyon, alan bilgisi, sınava hazırlık çalışmaları, mevcut fiziksel alt yapı) dersane öğrencileri tarafından değerlendirilmesi sonuçları genel itibariyle “orta düzey yeterlik” seviyesindedir. Bu duruma göre, dersanelerin ve dersane öğretmenlerinin bu dört boyutta da eksiklikleri olduğu ve bu eksikliklerin giderilebilmesi için gerekli düzenleme ve çalışmaların yapılması gerektiği ortadadır. Araştırmada “Öneriler” başlığı altında dersanelerin daha iyi bir eğitim verebilmesi ve başarılı olabilmesi için gerekli tavsiyeler belirtilmektedir.

Sadece *Alan Bilgisi Yeterliği* boyutunda **cinsiyete göre** anlamlı fark bulunmuştur. Kız öğrenciler, öğretmenlerin alan bilgisini üst düzeyde yeterli bulurken, erkek öğrenciler orta düzeyde yeterli bulmaktadır. Erkek öğrenciler, dersanelerde görev yapan öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliklerini kızlara oranla daha düşük düzeyde bulmaktadır. Kız öğrencilerin dersanelerde öğretmenlerinin alan bilgisini, erkek öğrencilere oranla daha yüksek bulması, dersanelerde görev yapan öğretmenlerin birçoğunun erkek olmasından dolayı kız

öğrencilerin erkek öğrencilere göre derslere daha kolay motive olması sonucunu ortaya çıkarabilir.

Boyutlar arasında **mezuniyet durumuna göre** anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ortaöğrenimine devam eden öğrenciler ve mezun durumdaki dersane öğrencileri, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliğini orta düzeyde yeterli bulmuştur. Öğrenciler, dersanelerin fiziksel ortamını ve dersanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarını da orta düzeyde yeterli bulmaktadır. Bütün öğrencilerin her boyut yeterliğini orta düzey yeterlik olarak belirtmişlerdir. Bu sebeple, öğrencilerin mezuniyet durumlarının dersanelerin eğitim yeterliğini değerlendirmede etkili olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Pedagojik Formasyon Yeterliği ve Dersanelerin Fiziksel Ortam Yeterliği boyutlarında **lise başarı durumuna göre** anlamlı bir fark bulunurken, *Yükseköğretim Sınavına Hazırlık Çalışmalarının Yeterliği ve Alan Bilgisi Yeterliği* boyutlarında ise lise başarı duruma göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, en düşük ortalama değer, dersane öğrencilerinin lise başarı notu geçer olanların, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliği ortalaması “katılmıyorum”dur. Ayrıca bu grubun yeterlik düzeyi de alt düzey yeterlidir. En yüksek ortalama değer ise, dersane öğrencilerinden lise başarı durumu iyi olan öğrencilerin, dersanelerin sahip oldukları fiziksel ortam yeterliği ortalaması “kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Bu grubun yeterlik düzeyi ise en üst düzey yeterlidir. Diğer katılımcıların lise başarı durumlarına göre ise, dersane öğrencileri, tüm boyutları orta düzey yeterlik ile üst düzey yeterlik arasında değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin boyutlara göre cevaplara katılma düzeyleri ise, kısmen katılıyorum “orta düzey yeterlik” ile katılıyorum “üst düzey yeterlik” arasındadır.

Öğrencilerin **yükseköğretime hazırlandıkları puan türüne göre**, her alt boyutta da anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak, öğrencilerden yükseköğretime eşit ağırlıklı puan türü ile hazırlananlar, dersane öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılmıyorum”dur. Yeterlik düzeyleri ise, alt düzey yeterlik şeklindedir. En yüksek değer ise, öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ile hazırlananların, dersane öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğine ilişkin görüşleri, “katılıyorum” şeklindedir. Yeterlik düzeyleri ise, “üst düzey yeterlik” şeklindedir. Diğer katılımcıların yükseköğretime hazırlandıkları puan

türüne göre ise, dersane öğrencileri, tüm boyutları orta düzey yeterlik ile üst düzey yeterlik arasında değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin boyutlara göre cevaplara katılma düzeyleri ise, kısmen katılıyorum ile katılıyorum arasındadır. Kars'ta dershaneye giden öğrencilerden yükseköğretime sayısal puan türü ile hazırlananlar, dersanelerdeki mevcut fiziksel durum ve yükseköğretim sınavına hazırlık çalışmalarından, dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon ve alan yeterliğine kadar her boyutta, dersaneleri diğer öğrencilere oranla daha yeterli ve iyi bulabilmektedir.

4.2. Öneriler

Öğrenciler dersanelerde verilen eğitimin yeterliğini genel haliyle orta düzey ve üstü yeterlik olarak değerlendirmişlerdir. Öğrenciler, dersanelerin fiziksel yeterliğini, dersanelerde uygulanan sınava hazırlık çalışmalarının ve öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliğini, orta düzey yeterlik şeklinde değerlendirmişlerdir. Öğrenciler sadece, öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili yeterliğini üst düzey yeterlik olarak belirtmişlerdir.

Öğrencilerin devam ettikleri ya da mezun oldukları lise türlerinin dağılımına bakıldığında “Genel Lise” ve “Anadolu Lisesi” toplamda 2/3'ünden fazla tercih edilmeleri sebebiyle dikkat çekmektedir. Buna göre, öğrencilerin ortaöğrenimleri sırasında bir meslek sahibi olmaktan çok, daha iyi bir üniversiteye gitmeyi amaçladıkları sonucuna ulaşılabılır. Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin, yükseköğretime yerleşmelerinin daha da kolaylaştırılması ve eğitim programlarının hem mesleki hem de yükseköğretim sınavlarına uygun hale getirilmesi önerilebilir. Böylece, ailelerin ve öğrencilerin, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını tercih etmeleri sağlanabilir.

Dersane Eğitim Yeterliği (DEY) Anketinde ifadeler verilen cevaplardan çıkarımlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- a. Dersane sınıf mevcutlarının eğitim-öğretimi engellemeyecek düzeyde olması,
- b. Dersane öğretmenlerinin her derse uygun öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini kullanması,
- c. Öğretmenlerin bütün öğrencilerine aynı derecede önem vermesi,

- d. Öğretmenlerin günlük hayattaki sorunlarını derse taşımaması,
- e. Öğretmenlerin derslerin içeriğine göre gerekli materyalleri (birden daha çok duyu organına hitap edebilecek) kullanması,
- f. Öğretmenlerin gerekmedikçe ders konusu dışına çıkmaması,
- g. Dershanelerde yeteri kadar deneme sınavları yapılması,
- h. Dershanenin sahip olduğu bina, kantin, derslik, etüt salonu vb. tüm fiziksel ortamların ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde yeterliğe sahip olması,
- i. Dershanelerde, ister ders esnasında ister ders dışında olsun, deneme sınavları dışında, konularla ilgili sıklıkla örnek testler çözülmesi,
- j. Dershanelerin dersliklerinin ve diğer alanlarının ısıtma, havalandırma ve aydınlatma yeterliğinin üst düzeyde olması,
- k. Öğretmenlerin ders akışını (giriş, güdüleme, pekiştirme, ödev verme, dikkat çekme vb.) özenle uygulaması gerektiği,
- l. Öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili güncel gelişmeleri takip etmeleri ve mevcut bilgi birikimlerini güncellemeleri,
- m. Dershanelerde ileri teknoloji araçlarının (video, projeksiyon, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanılması önerilebilir.

Sonuç olarak dershanelerin güçlü (yeterli) yanlarının korunması ve zayıf (yetersiz) yanlarının geliştirilmesi ile Kars'taki dershanelerin öğrencilerine sunduğu eğitimin kalitesi artacaktır. Bunun devamında Kars, üniversite sınavını kazanan öğrenci oranlarının yükselmesi ile daha başarılı öğrenciler yetiştiren bir şehir olabilecektir.

Bu araştırmanın desteklenmesi ve geliştirilmesi için diğer illerde yapılabilecek benzer araştırmalar ile eğitim yeterliği karşılaştırılabilir. Daha farklı anketler geliştirilerek Kars'taki öğrencilerin dershanelere gitme nedenleri üzerine bir araştırma yapılabilir.

Ortaöğretim kurumlarında benzer araştırmalar yapılabileceği gibi sadece öğrenciler yerine, okul ve dersane öğretmenlerine yönelik araştırmalarla velilere

yönelik araştırmalar yapılabilir. Böylece birçok konuda genellemeye varılabilir ve ayrıntılı yargılara ulaşılabilir.

4.3. Tartışma

İlk karşılaştırılan bulgu, MEB'in 2010 yılı verilerine göre, ortaöğretim kademesindeki her 100 öğrenciden 55'inin erkek olmasına rağmen Tablo 8'de de gösterildiği üzere bu oran Kars'taki dersanelerde tam tersi bir durumdur. Araştırmaya katılan öğrencilerden yarısından fazlası kız öğrencidir. Bu istatistikî verilere bakılarak, Kars'ta yaşayan ebeveynlerin çocuklarının dersanelerde öğrenim görmesinde, cinsiyet ayrımı yapmadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 24'e göre ise, lise başarı ortalaması pekiyi olan öğrenciler dersane öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterliklerini beklendiği üzere üst düzey, lise başarı ortalaması iyi olan öğrenciler ise alt düzey yeterlik şeklinde belirtmişlerdir. Bu durum araştırma öncesinde de beklenen ve şaşırtıcı olmayan bir durumdur.

Cenk'in (2005) araştırmasında, özel dersane öğrencileri, dersanelerde üniversite sınavına hazırlanmak için yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünmektedir. Benzer sonuca bu araştırmada ulaşılmıştır. Buna göre dersane öğrencileri kız – erkek farkı olmadan dersanelerde düzenlenen üniversite sınavlarına hazırlık çalışmalarının yeterli olduğunu düşünmektedirler. Yine aynı araştırmada Cenk, dersane öğrencilerinin, dersanelerdeki öğretmenlerin ders işleyişlerinden memnun oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada da benzer bir sonuca ulaşılmış ve dersane öğrencileri, öğretmenlerinin hem alan hem de pedagojik formasyon düzeylerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Cenk'in araştırmasında ulaşılan bir başka sonucuna göre ise, dersane öğrencileri gittikleri dersanelerin fiziksel ortamlarından memnunnardır. Buna benzer bir sonuca bu araştırmada da rastlanmış ve dersane öğrencileri, cinsiyetlerine göre bir fark olmaksızın Kars'taki dersanelerin fiziksel imkânlarını yeterli düzeyde bulmuşlardır.

Özgüven'in (1977) araştırmasında, özel dersanelerin, öğrencilerin üniversiteye geçiş sınavlarında aldıkları puanlarını önemli ölçüde arttırdığını tespit etmiştir. Morgil ve diğeri 2000 yılında yaptıkları bir araştırma ile benzer bir sonuca ulaşmıştır. Morgil ve diğeri, deneme sınavlarının öğrencilerin üniversiteye geçiş sınavlarındaki başarılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yine benzer bir başka sonuç ise, Duman'ın 1986 yılında yaptığı araştırmada ortaya

çıkmiştir. Duman araştırmasında, dersanelerde öğrencilere daha çok test tekniğinin öğretildiği ve bunu sınavda kullanma becerilerinin kazandırıldığı çalışmaların yapıldığını tespit etmiştir. Bu üç araştırmanın sonucuna bakıldığında, özel dersanelerin, öğrencilerin üniversiteye geçiş sınavlarında yardımcı olduğu ve öğrencilerin sınav başarısını arttırdığı ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKDENİZ, Sabri, “Eğitim Sosyolojisi”, **İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları**, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Sayı: 77, (1994) s. 3.
- AKSOY, Hasan Hüseyin, “Eğitimde Araştırma Yöntemleri”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Sayı: 39, (2006) s. 1.
- AKYÜZ, Yahya, **Türk Eğitim Tarihi**, 13. Baskı, Ankara, Pegem Akademi 2008.
- ALTUNIŞIK, Remzi, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Adapazarı, Sakarya Kitabevi, 2001.
- ALTUNYA, Niyazi, **Eğitimde Geleceğe Bakış**, İstanbul, Eğitim İş Yayınları, 2008.
- AKSÖZ, Zeki, **Yeniden Üretim Kuramı Açısından Dershanedeki Farklılaşmalar**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.
- AYDIN, İnyet, **Eğitim ve Öğretimde Etik**, 2. Baskı, Ankara, Pegema Yayıncılık, 2006.
- BALCI, Ali, **Sosyal Bilimlerde Araştırma**, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2001.
- BALCI, Ali, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler**, 6. Baskı, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2007.
- BARLAS, Mehmet, “Dershaneler ve 45 Bin Dava”, **Sabah Gazetesi**, 11.04.2010.
- BAŞARAN, İbrahim, Ethem, **Eğitime Giriş**, Ankara, Gül Yayınevi, 1991.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem, **Eğitime Giriş**, Ankara, Yargıcı Matbaası, 1996.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem, **Eğitime Giriş**, Dördüncü Kez Yeniden Yazım, Ankara, Umut Yayım-Dağıtım, 1998.
- BAŞARAN, İbrahim, Ethem, **Türkiye Eğitim Sistemi**, Ankara, Gül Yayınevi, 1993.
- BİLHAN, Saffet, “Eğitim Sosyolojisi”, **Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Ankara, Sayı:174 (1996), s. 5.

- BİNBAŞIOĞLU, Cavit, **Eğitim Psikolojisi**, 7. Baskı, Ankara, Kadioğlu Matbaası, 1996.
- BOSING, N. L. **Orta Dereceli Okullarda Öğretim I**, Çeviren: Necmi Sarı, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1953.
- BÜYÜKDÜVENÇİ, Sabri, “İdealizm ve Eğitim”, **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Ankara, Sayı: 21, (1988) s. 1-2.
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve Cuma Çivi, **Genel Öğretim Metodları**, 6. Baskı, İstanbul, Özeğitim Yayınevi, , 1996.
- CENK, Erzan, **Öğrencilerin Özel Dershanelere Gitme Nedenleri İle Özel Dershanelerde Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri (Ankara İli Sincan İlçesi Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Ankara, 2005.
- CÜCELOGLU, Doğan, **İnsan ve Davranışı**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1993.
- ÇINAR, İkrım, **Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri (Malatya İli Örneği)**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, 2002.
- ÇINAR, İkrım, **Mankurtlaştırma Süreci**, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, Anı Yayıncılık, 2009.
- ÇİMEN, Hürriyet, **Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış İşgörenleri İle İlgili Değerlendirmeleri: Ankara'daki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2006.
- DAĞLI, Süleyman, **Özel Dershanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2006.
- DAŞTAN, Leman, **Özel Kavram Dershanesi İle İlgili Yapılan Görüşme Notlarından**, 06.04.2010.
- DEMİREL, Özcan, **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, 11. Baskı, Ankara, Pegem Akademi, 2008.
- DEMİREL, Özcan, **Eğitim Sözlüğü**, 3. Baskı, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2005.
- DEMİREL, Özcan, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı**, 7. Baskı, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2004.

- DEWEY, John, **Democracy and Education**, in Selected Readings in the Philosophy of Education ed, by Joe Park, pp 71, 1963.
- DOĞAN, Oya, **Türkiye’de Özel Dershaneler**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2002.
- DOĞANAY, Ahmet, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, 2. Baskı, Ankara, Pegem Akademi, 2008.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1970.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1980.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1987.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1991.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1998.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 2001.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), **Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)**, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 2006.
- DRUCKER, F. Peter, **Kapitalist Ötesi Toplum**, Çev. Belkıs Çorakçı, İstanbul, İnkılap Kitapevi, 1993.
- DUMAN, Tayyip, “Özel Dershaneler ve Fonksiyonları”, **Millî Eğitim Dergisi**, Sayı: 74 (1987), s.8.
- DUMAN, Tayyip, **Özel Dershaneler**, Yayınlanmış Yüksel Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, 1986.
- DURKHEIM, Emile, **Education and Sociology**, Çeviren: Shorwood D. Fox, The Free Press Glencoe, Illions, 1956.

- ENGİN, Ali Osman, “Eğitimin Tarihi Temelleri”, **Eğitim Bilimine Giriş**, Karşlı, Mehmet Durdu (Editörler), (s. 301-337), Ankara, Pegema Yayıncılık, 2007.
- ERBEN, Sema, **Özel Kars Çözüm Dergisi Dershanesi İle İlgili Yapılan Görüşme Notlarından**, 06.04.2010.
- ERDOĞAN, İbrahim, **Özel Okullar ve Eğitimde Kalite**, İstanbul, Özel Okullar Derneği Yayınları, 2002.
- ERTÜRK, Selahattin, **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1979.
- FİDAN, Nurettin, **Eğitim Psikolojisi Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Ankara, Alkım Yayınevi, 1985.
- GOOD, Carter, **Dictionary of Education**, Mc Graw-Hill Book Company, 1973.
- GÖKAYDIN, Nevide, **Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı**, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1998.
- GÖKÇE, Feyyaz, **Değişme Sürecinde Devlet ve Eğitim**, 3. Baskı, Ankara, Tekağaç Kitap Basım Yayım, 2005.
- GÜÇLÜ, Abbas, Milliyet Gazetesi, **“Dershane Patlaması”** 06.04.2010.
- GÜVENÇ, Tuncer, “Türkiye’de Üniversite ve Yükseköğretim”, **Cumhuriyet**, 3.7.1992.
- İŞILDAK, Ali, Osman, **Özel FEM Dershanesi İle İlgili Yapılan Görüşme Notlarından**, 06.04.2010.
- KARASAR, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayın, 7. Basım, 1995.
- KARASAR, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayın, 9. Basım, 1999.
- KARASAR, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayın, 15. Basım, 2005.
- KARSLI, Mehmet, Durdu, **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara, Pegema Yayıncılık, 2007.

- KURGUN, Avşar, “Turizm Eğitim Kalitesinin Geliştirilmesinde Öğrenen Örgüt Anlayışı ve Soyut-Açık Bilgi Döngüsü”, **Ulusal Turizm Sempozyumu**, s. 164, 1998.
- KUTNER, M. A., Sherman, J. D., Williams, M. F., Federal Polices For Private School, **Private Education**, New York, 1986.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara, Gazi Büro Kitabevi, 1995.
- MEB İstatistikleri, **Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayinevi, Ankara, 2009.
- MEB, **2000’li Yıllarda Türk Millî Eğitim Sistemi**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayinevi, Ankara, 2005.
- MEB, “15. Millî Eğitim Şurası Raporu”, **Talim Terbiye Kurulu Bşk.**, Ankara, 1996.
- MEB, “Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, No: 2255, Madde: 6, Ankara, 1996.
- MORGİL, İnci, YILMAZ, Ayhan, SEÇKEN Nilgün, ERÖKTEN, Seçil, “Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler ve Öz-De-Bir tarafından uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 19. (2000), s. 96-97.
- OECD, (Frascati Manual): **Proposed Standart Practice For Surveys On Research and Experimental Development**. Paris, OECD, 2002.
- ÖZDAMAR, Kazım, **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1997.
- ÖZDAMAR, Kazım, **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi**, Eskişehir, Kaan Kitabevi, 4. Baskı, 2002.
- ÖZDEBİR (Özel Dershaneler Birliği), “Aylık Haber Bülteni”, **ÖZDEBİR Yayınları**, Ankara, Sayı:7, (1997) s. 4.
- ÖZDEBİR, **20. Yılında ÖZ-DE-BİR**, Ankara, Özel Dersh. Bir. Der. Yayinevi, 2005.

- ÖZGÜVEN, Ethem, “Özel dershanelerin Üniversiteye Girişe Etkileri”, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Ankara, Sayı: 4, (1977) s. 30.
- PARLAK, Bekir. “Eğitimde Kaçınıcı Sınıftayız”, **Hayat Dergisi**, Ankara, Sayı: 6, (2005) s.12–14.
- PUNCH, Keith, F., **Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar**, Çevirenler: Dursun Bayrak, H.Bader Arslan, Zeynep Akyüz, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2005.
- SENEMOĞLU, Nuray, **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**, Düzenlenmiş Yeni Basım, Ankara, Gönül Yayıncılık, 2007.
- SERPER, Özer, **İstatistik II**, 4. Baskı, Bursa, Ezgi Kitabevi, 2000.
- SEZGİN, İlhan, “Turizm Meslek Eğitimi”, **TUGEV (Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı)**, Sayı: 5, (1988), s. 27-44.
- SÖZER, Nazım, “Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Lisansüstü Eğitim Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Alan Araştırması”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, (2002), s. 41-65.
- SÖNMEZ, Veysel, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2003.
- SÖNMEZ, Veysel, **Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı**, Geliştirilmiş 11. Baskı, Ankara, Anı Yayıncılık, 2004.
- T.C.Yükseköğretim Kurulu, **Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi**, Şubat, 2007.
- TAN, Şeref, **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**, Ankara, Pegema Yayıncılık, 2005.
- TAVŞANCIL, Ezel, **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**, Ankara, Nobel Yayın, 2002.
- TAYMAZ, Haydar, **Hizmet İçi Eğitim**, Ankara, Pegem Akademi, 1978.
- TEMEL, Celal, **Bir Eğitim Kurumunun 25 Yılı**, Mersin, Test Teknik Dershanesi Yayınları, 2002.

- TURAL, Akif, SEVİM, Ali, ÖZTOPRAK, İzzet, **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, İstanbul, Atatürk Araştırma Merkezi / Yayınevi Genel Dizisi, 2006.
- Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Ankara, 10. Baskı, 2005.
- TÜRK, Ercan, **Millî Eğitim Bakanlığında Yapısal Değişmeler ve Türk Eğitim Sistemi**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 1999.
- UÇAR, Rezzan, “Halil Yüzüncü Yıl Üniversitesi”, **Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1 (2005), s. 7.
- UNESCO, Aktaran Peter F. Oliva, **Developing The Curriculum**, Third Edition New York, Harper Collins Publishers, 1992.
- URAL, Ayhan ve KILIÇ, İbrahim, **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi**, Ankara, Detay Yayıncılık, 2005.
- UZUNBOYLU, Hüseyin ve HÜRSEM, Çiğdem, **Eğitim Programları ve Değerlendirilmesi**, Ankara, Pegem Akademi, 2008.
- VARIŞ, Fatma, “Program Geliştirmede Metodolojik Sorunlar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt: 18, Sayı:1 (1985), s.74.
- WILES, J. ve BONDI, J., **Curriculum development: A guide to practice** (2.nd ed.),New York: Charles E. Merrill Publishing Company, 1984.
- YAZICIOĞLU Yahşi ve SAMİYE Erdoğan, **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Detay Yayıncılık, 2004.
- YILDIRIM, Aziz, **Özel Özen Final Dergisi Dershanesi İle İlgili Yapılan Görüşme Notlarından**, 06.04.2010.

İNTERNET BELGELERİ (WEB TABANLI KAYNAKÇA)

MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) **MEB 2009 Yılı İstatistikleri**, http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri, İndirilme Tarihi: 13.12.2009

ÖSYM 2009, **İllere Göre Lise ve Dengi Okullar Kars**, <http://www.osym.gov.tr/belge/1-5352/kars.html>, İndirilme Tarihi: 25.12.2009

ÖSYM 2010, Yükseköğretime Girişte Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Başvuran-Yerleşen Aday Sayıları, <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12381/yuksekogretime-giriste-okul-turu-ve-ogrenim-durumuna-go-html>, İndirilme Tarihi: 16.01.2010

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda Saptanan Yükseköğretimin Amaçları, <http://www.yok.gov.tr./content/view/443>, İndirilme Tarihi: 05.01.2011

EKLER

- EK - 1**   **ARAŞTIRMADA UYGULANAN ANKET**
- EK - 2**   **MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN BELGESİ**
- EK – 3**   **VALİLİK İZİN BELGESİ**
- EK – 4**   **ERZAN CENK'İN ARAŞTIRMASINDA KULLANDIĞI**
ANKET
- Ek – 5**   **ERZAN CENK'TEN ALINAN İZİN BELGESİ**
- Ek – 6**   **ÖZGEÇMİŞ**

EK-1

Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Araştırma Anketi

Sevgili öğrenciler;

Bu araştırmanın amacı, sizlerin dershanelerde almış olduğunuz eğitimin yeterliliğine ilişkin görüşlerinizi değerlendirmektir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Size göre durumunuzu en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmanın gerek duyduğu verileri toplamak üzere geliştirilen anket iki bölümden oluşmaktadır. Lütfen her bölümü, bölümlerin başlangıcında yer alan yönergelere göre doldurunuz. Bu ankette toplanan bilgiler topluca değerlendirilecek ve sadece bu araştırma için kullanılacak olup başka bir kurum ya da kimseye verilmeyecektir. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Anketteki sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırma açısından çok önemli katkılar sağlayacaktır. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız ve her soru için sadece bir seçenek işaretleyiniz. Sizlerin anketi özenle ve sabırla dolduracağınıza olan inancımı belirtir, istediğiniz üniversiteye gitmeniz dileğiyle yardımlarınız için teşekkür ederim.

Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Murat KORUCUK, KARS

Tel: 05423103616

muratkorucuk@hotmail.com

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel bilgilerinizi içeren sorular yer almaktadır. Lütfen, durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

A- Cinsiyetiniz nedir?

1- ( ) Erkek

2- ( ) Kız

B- Öğrenim durumunuz nedir?

1- ( ) Lise son sınıfta okumaktayım

2- ( ) Mezunum

C- Okuduğunuz veya mezun olduğunuz okulun türü nedir?

1- ( ) Genel Lise

2- ( ) Anadolu Lisesi

3- ( ) Fen Lisesi

4- ( ) Endüstri Meslek Lisesi

5- ( ) Kız Meslek Lisesi

6- ( ) Ticaret Meslek Lisesi

7- ( ) İmam Hatip Lisesi

8- ( ) Diğer (.....)

Ç- Lisedeki notlarınıza göre başarı durumunuz nasıldır?

1- ( ) Pekiyi (5)

2- ( ) İyi (4)

3- ( ) Orta (3)

4- ( ) Geçer (2)

5- ( ) Zayıf (1)

D- Yükseköğretime giriş sınavına hangi puan türü ile girmek istiyorsunuz?

1- ( ) Sayısal Puan

2- ( ) Sözel Puan

3- ( ) Eşit Ağırlıklı Puan

4- ( ) Yabancı Dil Puanı

BÖLÜM II

DERSHANEDE ALINAN EĞİTİMİN NİTELİĞİ

Üniversite sınavına hazırlanırken dershanede almış olduğunuz eğitimi göz önünde bulundurarak, aşağıda verilen görüşlere katılma derecenizi yandaki uygun kutuların içine koyacağınız çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

	DERSHANEDE ALINAN EĞİTİMİN YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Öğretmenler derslerini sunarken uygun öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini yeterli düzeyde kullanabilmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Öğretmenler yeterli düzeyde alan (Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, Türkçe vb.) bilgisine sahip değildir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Öğretmenler dershanede ders saatleri dışında da üniversiteye giriş sınavına hazırlık çalışmaları yapmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Öğretmenler derslerinde destekleyici unsur olarak yeterli düzeyde araç ve gereç kullanmamaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Öğretmenler kendi alanlarıyla ilgili sorulan sorulara genelde doğru cevap verebilmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Öğretmenler ders esnasında öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Dershanede ki sınıflar eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilecek kadar çok kalabalıktır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Öğretmenler kendi alanlarında yeterli düzeyde bilgiye sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Öğretmenler günlük hayattaki sorunlarını derslere taşımaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Dershanede üniversiteye giriş sınavına hazırlık amacıyla yeteri kadar deneme sınavı yapılmamaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Dershanenin sahip olduğu fiziki şartlar (bina, kantin, aydınlatma, etüt salonu vb.) eğitim-öğretim için yeterli düzeydedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Dershanede öğretmenler ders konuları ile ilgili her şeyi bilmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Öğretmenler, öğrencileri arasında zaman zaman ayırım yapmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Dershanede üniversiteye giriş sınavına hazırlık olarak sıklıkla örnek testler çözülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Dershanede bulunan derslikler, sunulan eğitim için yeterli düzeyde değildir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

17	Öğretmenler ders öğretimini yeterli düzeyde yapabilmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Öğretmenlerin sahip oldukları konu bilgileri yeterli düzeydedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Dershanede derslerin haftalık ders saatleri yetersiz düzeydedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Dershanede ileri eğitim teknolojisi araçları (video, projeksiyon, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanılmamaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Anket tamamlanmıştır, katkılarınız için teşekkür ederim.

EK - 2

T.C.
KARS VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

05 Nisan 2010

06 2010

Sayı : B.08.4.M.E.M.4.36.00.03.500/ 6787

Konu : Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA
KARS

Kafkas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencilerinden Murat KORUCUK "Ortaöğretim Öğrencilerinin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri; Kars İli Örneği" konulu tez çalışmasını İlimiz dahilindeki dershanelerde öğrenim gören lise son sınıf ve mezun durumundaki öğrencilerine yönelik anket uygulaması yapılması Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 29.03.2010 tarih ve 079 sayılı yazılarında belirtilmektedir.

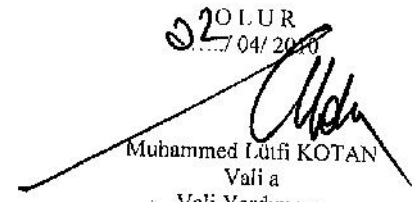
Adı geçen Yüksek Lisans öğrencisi tarafından İlimiz dahilindeki dershanelerdeki öğrencilere "Ortaöğretim Öğrencilerinin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri; Kars İli Örneği" konulu anket çalışmasını uygulama yapılması, anket ve belgeler, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesinin 10.maddesine göre oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilmiş olup, adı geçen araştırmacının Müdürlüğümüz tarafından mühürlenerek ekli anketi, İlimiz dahilindeki dershanelerde öğretmen ve öğrencilere derslerini aksatmayacak şekilde uygulaması ve araştırma sonucunun CD'ye ve kayıtlı olarak kurumumuza verilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim

Gökhan VALİON
Milli Eğitim Müdürü V.

02 OLUR

04/04/2010

Muhammed Lütfi KOTAN
Vali a
Vali Yardımcısı

	ADRES : İl Millî Eğitim Müdürlüğü 36200- KARS Tel : 0 474 212 82 26 Faks:0474 212 82 29 E-POSTA : karsmeme@meb.gov.tr İnt. Adresi : http://karsnem.gov.tr	DANİŞMAN 444 0 632 HATTI	EĞİTİM %100 DESTEK			SONİMTELEFORM Daha Fazla Geleceği
---	--	--------------------------------	--------------------------	---	---	---

EK - 3

T.C.
KARS VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.M.E.M.4.36.00.03.500/ 6893

06 Haz 2010

Konu : Araştırma Çalışması

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)
KARS

İlgi : 29.03.2010 tarih ve B.30.2.KAÜ.0.41.00.00/079 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencilerinden Murat KORUCUK "Ortaöğretim Öğrencilerinin Dershanelerde Aldıkları Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri; Kars İli Örneği" konulu anket çalışması ile ilgili alınan 05.04.2010 tarih ve 6787 sayılı Valilik Makam Onayı ekte gönderilmiştir.

Adı geçen tarafından yapılacak olan araştırma Müdürlüğümüz tarafından mühürlenene araştırma anketlerinin uygulanmasını ve araştırma sonucunun CD'ye kayıtlı olarak Müdürlüğümüze teslim edilmesini rica ederim.

Murat DEMİR
Vali a
Vali Yardımcısı

EKİ : Valilik Makam Onayı (1 adet)
Anket (3sayfâ)

ADRES : İl Millî Eğitim Müdürlüğü 36200-KARS
Tel : 0 474 212 82 26 Faks:0474 212 82 29
E-POSTA : karsmeh@meh.gov.tr
İnt. Adresi : http://karsmeh.gov.tr

DANISMA
444 0 632
H A T T I

EĞİTİM
%100
DESTEK

YEREL YAKIN
KARŞI YAKIN
KARŞI YAKIN

GELECEĞİNİZİN
GÜVENLİĞİ
GELİYOR

EK 4

“ERZAN CENK’İN ARAŞTIRMASINDA KULLANDIĞI ANKET”

ÖĞRENCİLERİN DERSHANELERE GİTME NEDENLERİNE

İLİŞKİN ARAŞTIRMA ANKETİ

Sevgili öğrenciler;

Uzun süredir öğreniminizi sürdürmektesiniz. Şu sıralarda geleceğinizi belirleyecek üniversite sınavına, dershanelere devam ederek hazırlanmaktasınız. Bu araştırmanın amacı, sizlerin dershanelere gitme nedenleri ile dershanelerde almış olduğunuz eğitime ilişkin görüşlerinizi değerlendirmektir. Araştırmanın gerek duyduğu verileri toplamak üzere geliştirilen anket üç bölümden oluşmaktadır. Lütfen her bölümü, bölümlerin başlangıcında yer alan yönergelere göre doldurunuz.

Bu ankette toplanan bilgiler topluca değerlendirilecek ve sadece bu araştırma için kullanılacak olup başka bir kurum ya da kimseye verilmeyecektir. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Anketteki sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırma açısından, çok önemli katkılar sağlayacaktır. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız ve her soru için sadece bir seçenek işaretleyiniz. Sizlerin anketi özenle ve sabırla dolduracağınıza olan inancımı belirtir, istediğiniz üniversiteye gitmeniz dileğiyle yardımlarınız için teşekkür ederim.

Erzan CENK

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Programı

Yüksek Lisans Öğrencisi

İletişim: E-mail : erzancenk@gmail.com

Tel : 0.532.430.97.44

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel bilgilerinizi içeren sorular yer almaktadır. Lütfen, durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz nedir?

- a- ( ) Erkek   b- ( ) Kız

2- Kaç yaşındasınız?

- a- ( ) 16   b- ( ) 17   c- ( ) 18   d- ( ) 19   e- ( ) 20 veya daha büyük

3- Öğrenim gördüğünüz lise aşağıdakilerden hangisidir?

- a- ( ) Resmi Lise   b- ( ) Özel Lise

4- Öğrenim durumunuz nedir?

- a- ( ) Lise son sınıfta okumaktayım   b- ( ) Mezunum   c- ( ) Üniversite öğrencisiyim

5- Okuduğunuz veya mezun olduğunuz okulun türü nedir?

- a- ( ) Genel Lise   b- ( ) Anadolu Lisesi   c- ( ) Fen Lisesi
d- ( ) Endüstri Meslek Lisesi   e- ( ) Kız Meslek Lisesi
f- ( ) Ticaret Meslek Lisesi   g- ( ) İmam Hatip Lisesi   h- ( ) Diğer (.....)

6- Mezun olduğunuz ilköğretim okulunun yeri nerededir?

- a- ( ) Köyde   b- ( ) Kasabada   c- ( ) İlçede
d- ( ) Şehirde   e- ( ) Büyükşehirde

7- Mezun olduğunuz veya öğrenim gördüğünüz lisenin yeri nerededir?

- a- ( ) Kasabada   b- ( ) İlçede   c- ( ) Şehirde   d- ( )
Büyükşehirde

8- Okulda hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?

- a- ( ) Sınıf tekrarı yapmadım   b- ( ) İlköğretimde yaptım   c- ( ) Lisede yaptım

9- Lisedeki notlarınıza göre başarı durumunuz nasıldır?

- a- ( ) Çok iyi   b- ( ) İyi   c- ( ) Orta   d- ( ) Zayıf

10- Yükseköğretime hangi puan türü ile girmek istiyorsunuz?

- a- ( ) Sayısal Puan   b- ( ) Sözel Puan
c- ( ) Eşit Ağırlıklı Puan   d- ( ) Yabancı Dil Puanı

11- Babanızın öğrenim düzeyi aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- a- ( ) Okur - yazar değil   b- ( ) Diplomasız okur yazar
c- ( ) ilkokul mezunu   d- ( ) Ortaokul mezunu
e- ( ) Lise ve dengi okul mezunu   f- ( ) Fakülte veya yüksekokul mezunu
g- ( ) Yüksek lisans veya doktora mezunu

12- Annenizin öğrenim düzeyi aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- a- ( ) Okur - yazar değil   b- ( ) Diplomasız okur yazar

- c- ( ) ilkokul mezunu
d- ( ) Ortaokul mezunu
e- ( ) Lise ve dengi okul mezunu
f- ( ) Fakülte veya yüksekokul mezunu
g- ( ) Yüksek lisans veya doktora mezunu

13- Babanızın mesleği nedir?

- a- ( ) Çiftçi b- ( ) İşçi c- ( ) Memur d- ( ) Orta veya düşük gelirli serbest meslek
e- ( ) Yüksek gelirli serbest meslek f- ( ) Esnaf g- ( ) İşsiz h- ( ) Emekli
ı- ( ) Diğer (.....)

14- Annenizin mesleği nedir?

- a- ( ) Ev Hanımı b- ( ) İşçi c- ( ) Memur d- ( ) Orta veya düşük gelirli serbest meslek
e- ( ) Yüksek gelirli serbest meslek f- ( ) Esnaf g- ( ) Emekli
h- ( ) Diğer (.....)

15- Tüm gelirler dikkate alındığında evinizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

- a- ( ) 500 YTL ve daha az (500 Milyon TL ve daha az)
b- ( ) 501-1000 YTL arası (501 Milyon TL- Bir Milyar TL arası)
c- ( ) 1001-1500YTL arası (Bir Milyar 1 Milyon TL – Bir Milyar 500 Milyon TL arası)
d- ( ) 1501YTL-3000YTL arası (Bir Milyar 501 Milyon TL –Üçmilyar TL arası)
e- ( ) 3000YTL’ den fazla (Üç Milyar TL’den den fazla)

16- Ailenizin oturduğu evin durumu nedir?

- a- ( ) Kira b- ( ) Kendimize ait c- ( ) Lojman
d- ( ) Aile yakınlarından birine ait, kira ödenmiyor

17- Siz dahil aileniz kaç çocuğa sahiptir?

- a- ( ) Tek çocuk (**20.Soruya Geçiniz**)
b- ( ) 2 çocuk c- ( ) 3 çocuk d- ( ) 4 çocuk f- ( ) 5 çocuk ve fazlası

18- Ailenizde sizden başka dershaneye giden ve öğrenci olan toplam kaç kardeşiniz var?

- a- ( ) Yok b- ( ) 1 çocuk c- ( ) 2 çocuk d- ( ) 3 çocuk
e- ( ) 4 çocuk f- ( ) 5 çocuk ve fazlası

19- Kardeşlerinizden yükseköğrenim görmüş kaç kişi var?

- a- ( ) Hiç yok b- ( ) 1 çocuk c- ( ) 2 çocuk d- ( ) 3 çocuk
e- ( ) 4 çocuk f- ( ) 5 çocuk ve fazlası

20- Dershaneye kayıt olurken ödediğiniz ücret ne kadardır?

- a- ( ) 1000 YTL ve daha az (1 Milyar TL ve daha az)
b- ( ) 1001-1500 YTL arası (1 Milyar 1 Milyon TL- 1 Milyar 500 Milyon TL arası)
c- ( ) 1501-2250YTL arası (1 Milyar 501 Milyon TL – 2 Milyar 250 Milyon TL arası)
d- ( ) 2251 YTL-3000YTL arası (2 Milyar 251 Milyon TL – 3 Milyar TL arası)
e- ( ) 3000 YTL’ den fazla (3 Milyar TL’den fazla)

BÖLÜM II

DERSHANEYE GİTME NEDENLERİ

Üniversite sınavına hazırlanmak için dershaneyi tercih etme nedenleriniz nelerdir? Lütfen, aşağıda verilen görüşlere katılma derecenizi göre yandaki uygun kutuların içine çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

	DERSHANEYE GİTME NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER	KATILMA DERECEÑİZ				
		Katılmıyorum	Çok az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Dershaneye gitmeden üniversite sınavını kazanamayacağını düşünmek					
2	Dershaneye gitmenin üniversite sınavını kazanmama yardım etmesi					
3	Okullarda verilen eğitimin, üniversite sınavını kazandıracak kadar yeterli olduğunu düşünmemek					
4	Okullarda gösterilen bir çok ders konusunun üniversite sınavında sorulmaması					
5	Dershanede gösterilen tüm konuların üniversite sınavında soruluyor olması					
6	Lisedeki eğitime göre, dershanede verilen eğitimin daha kaliteli olması					
7	Arkadaşlarının dershaneye gidiyor olması					
8	Ailemin dershaneye gitmemi istemesi					
9	Lisedeki öğretmenlerim dershaneye gitmemi istemesi					
10	Dershanede pratik bilgilerin veriliyor olması					
11	Dershanede yapılan sınavlarda test tekniğinin uygulanıyor olması					
12	ÖSS'ye hazırlanmak için boş zamanlarımı dershanede kullanmak					
13	Anlaşılmayan konularda etüt alınabiliyor olması					
14	Dershanede aldığım eğitim ile kendime olan güvenimin artması					
15	Dershanedeki öğretmenlerle iletişimin daha iyi kurulabiliyor olması					
16	Dershanedeki rekabet ortamının çalışma isteğimi artırıyor olması					
17	Dershanelerdeki rehberlik servislerinin daha etkin çalışıyor olması					
18	Dershanelerde, üniversiteye giriş tercihlerinin yapılmasına yardım eden personelin bulunması					
19	Dershanede yapılan deneme sınavları ile başarı takibinin yapılması					
20	Dershanelerde çeşitli kitap, dergi, cd. gibi materyallerin verilmesi					
21	Dershanede serbest kıyafet uygulaması olması					
22	Devamsızlıkta ciddi bir yaptırım uygulanmıyor olması					
23	Dereceye girenlere ödüller veriliyor olması					
24	Sosyal aktivitelerin daha fazla olması					
25	Sınıf mevcudunun az olması					
26	Sınıfların öğrenci seviyesine göre oluşturuluyor olması					
27	Öğretmen değiştirme imkanı olması					
28	Sınıf değiştirme imkanı olması					

Üniversite sınavına hazırlanırken dershaneye gitme nedenlerinize ilişkin yukarıda belirtilmeyen ancak belirtmeyi yararlı gördüğünüz görüşleriniz varsa lütfen maddeler halinde aşağıda belirtiniz.

1-) .....

2-) .....

BÖLÜM III

DERSHANEDE ALINAN EĞİTİMİN NİTELİĞİ

Üniversite sınavına hazırlanırken dershanede almış olduğunuz eğitimi göz önünde bulundurarak, aşağıda verilen görüşlere katılma derecenizi yandaki uygun kutuların içine koyacağınız çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

	DERSHANEDE ALINAN EĞİTİME İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER	KATILMA DERECE NİZ				
		Katılmıyorum	Çok az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Bazı öğretmenler konu öğretimini yapamıyorlar					
2	Öğretmenlerin bilgi düzeyini yeterli buluyorum					
3	Öğretmenler genelde verdiğimiz soruları çözemiyor					
4	Öğretmenler öğrencilerle yeteri kadar ilgileniyorlar					
5	Bazı öğretmenler öğrenciler arasında ayırım yapıyor					
6	Bazı öğretmenler öğrencilere iyi davranmıyorlar					
7	Bazı öğretmenler günlük hayattaki sıkıntılarını sınıfa taşıyorlar					
8	Dershanedeki öğretmenlerimle iyi iletişim kuruyorum					
9	Dershane öğretmenlerimiz özel ders almamızı istiyor					
10	Dershanede anlamadığım ders konularının tekrarını yapabilmek için gerekli ortamı bulabiliyorum					
11	Çeşitli sorunlarımla ilgili rehberlik servisi çok yardımcı oluyor					
12	Gittiğim dershaneden çok memnunum					
13	Üniversite sınavını kazanamazsam yine dershaneye giderim					
14	Dershanede yeteri kadar ÖSS deneme sınavı yapılmıyor					
15	Zaman zaman deneme sınavlarında kopya çekiyorum					
16	Derslerin ezberciliğe dayalı olması başarıyı düşürüyor					
17	Dershanede gösterilen derslerin çoğunda konu anlatımı az yapılıyor					
18	Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor					
19	Bazı derslerin haftalık ders saati çok az					
20	Dershaneye kayıt olurken verilen sözler yerine getirilmiyor					
21	Dershane ileri eğitim teknolojisi araçları kullanıyor					
22	Dershanenin ders araçları yetersiz					
23	Dershanede sınıflar çok kalabalık					
24	Dershanemiz fiziki şartlar bakımından yeterli					
25	Dershane çok disiplinli					
26	Dershane yeterince temiz değil					
27	Dershanede güvenlik sorunu var					
28	Dershane kantini ürünleri çok pahalıya satıyor					

Üniversite sınavına hazırlanırken dershanede almış olduğunuz eğitime ilişkin yukarıda belirtilmeyen ancak açıklamakta yarar gördüğünüz hususlar varsa lütfen maddeler halinde aşağıda belirtiniz.

1-) ..... Anket tamamlanmıştır, katkılarınız için teşekkür ederim.

EK - 5

ANKET KULLANIM İZİN BELGESİ

2005 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı'nda yapmış olduğum "ÖĞRENCİLERİN ÖZEL DERSHANELERE GITME NEDENLERİ İLE ÖZEL DERSHANELERDE ALDIKLARI EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (Ankara İli Sincan İlçesi Örneği)" konulu yüksek lisans tez çalışması için geliştirdiğim ve uyguladığım "Öğrencilerin Dershanelere Gitme Nedenlerine ilişkin Araştırma Anketi" isimli anketinin, 2010 yılında Murat KORUCUK'un Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı'nda yapacağı "YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN DERSHANELERDE ALDIKLARI EĞİTİMİN YETERLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: KARS ÖRNEĞİ" konulu araştırmasında uygulanacak ankete adı geçen Murat KORUCUK'un bu araştırması için emsal olarak kullanılmasında ve örnek alınmasında TELİF HAKLARIM bende kalması koşuluyla bir sakınca yoktur.

Erzan CENK

22.08.2011

Erzan CENK

22.08.2011

EK – 6
ÖZGEÇMİŞ

- 1984 Bursa’da doğdu.
- 1990 – 1995 İlkokulu Bursa’nın Orhangazi ilçesinde okudu.
- 1995 –1998 Ortaokulu Antalya’nın Kumluca ilçesinde okudu.
- 1998 – 2002 Antalya Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’nde öğrenim gördü.
- 2002 – 2006 Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği Bölümü’nde yükseköğrenim gördü.
- 1998 – 2007 Çeşitli turizm işletmelerinde ön büro ve servis departmanlarında görev yaptı.
- 2007 – 2009 Kafkas Üniversitesi Konukevi Müdürlüğü ön büro departmanında resepsiyon görevlisi olarak görev yaptı.
- 2008 ----- Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalına kayıt yaptırdı.
- 2009 ----- Sarıkamış Meslek Yüksekokulu’nda öğretim görevlisi olarak göreve başladı.
- 2010 ----- Sarıkamış Meslek Yüksekokulu’nda müdür yardımcılığı görevini yürütmektedir.

Adres : Kafkas Üniversitesi
Sarıkamış Melek Yüksekokulu
36500 Sarıkamış/KARS

Telefon : 0 474 413 52 52
: 0 542 310 36 16

Fax : 0 474 413 62 51

Elektronik Posta Adresi : muratkorucuk@hotmail.com